प्रादेशिक आर्थिक सर्वेक्षण

(कोशी प्रदेश, २०८१/८२)

पछिल्लो ५ वर्षको आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

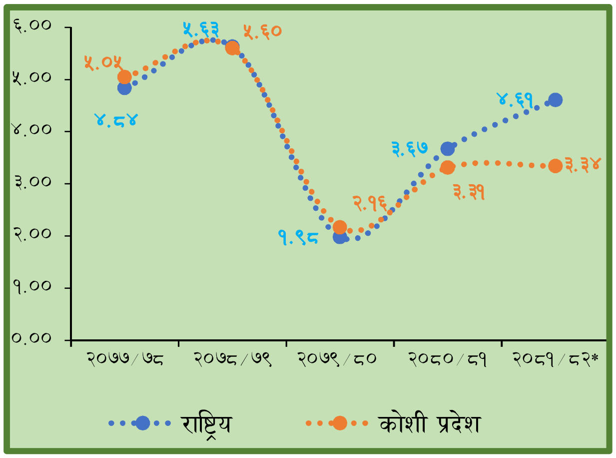

प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशत)

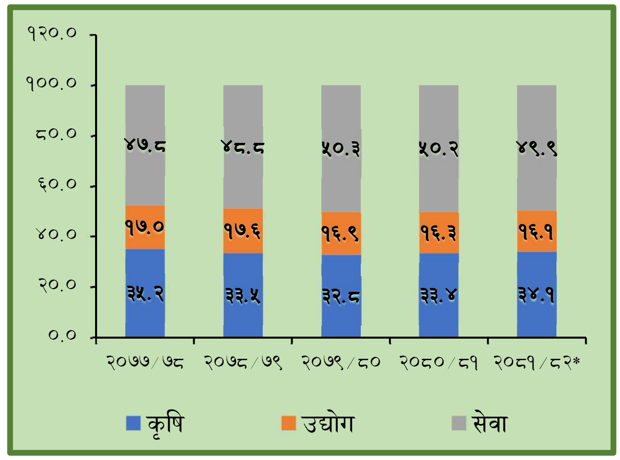

विनियोजनको तुलनामा खर्च (प्रतिशतमा)

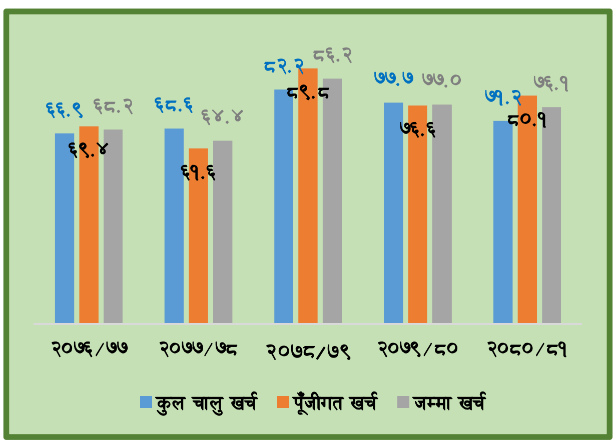

राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (प्रतिशतमा)

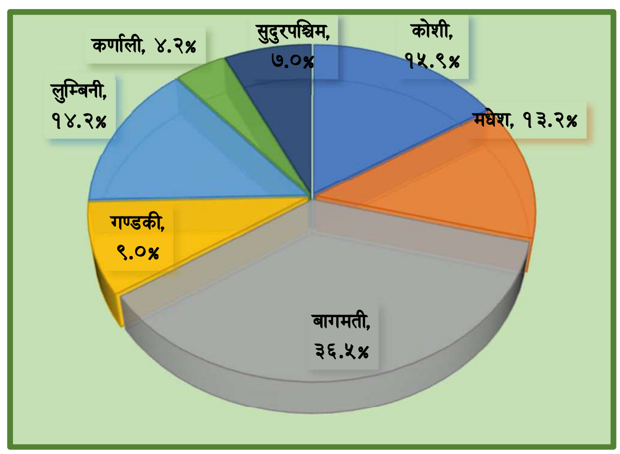

प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रादेशिक आर्थिक सर्वेक्षण

(कोशी प्रदेश, २०८१/८२)

प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

कोशी प्रदेश, विराटनगर

प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री

प्राक्कथन

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७८ को दफा १५ को उपदफा (२) अनुसार राजस्व र व्ययको अनुमान प्रदेश सभामा पेश गर्नु अगावै आर्थिक सर्वेक्षण पेश गर्नुपर्ने प्रावधान अनुसार कोशी प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक र वित्तीय परिसूचक समावेश गरी प्रादेशिक आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२ प्रकाशनमा ल्याइएको छ। नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट सार्वजनिक गरिएको आर्थिक सर्वेक्षण, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट प्रकाशित प्रतिवेदन, प्रदेश योजना आयोगबाट प्रकाशित प्रदेश प्रोफाइल (पार्श्वचित्र), नेपाल राष्ट्र बैंक, राष्ट्रिय बीमा प्राधिकरण एवम् प्रदेशका सबै मन्त्रालय तथा निकाय मार्फत प्राप्त तथ्याङ्कलाई प्रयोग गरी सरल र अर्थपूर्ण बनाउने प्रयास गरिएको छ। यस आर्थिक सर्वेक्षणमा कोशी प्रदेशको आर्थिक एवम् सामाजिक गतिविधि लगायत वित्तीय स्थितिको एकीकृत रूपमा र सङ्घ तथा अन्य प्रदेशसँगको तुलनात्मक विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

कोशी प्रदेशको अधिकांश आर्थिक सूचक सकारात्मक रहेका छन्। प्रदेश सरकारको आन्तरिक राजस्व परिचालनमा अपेक्षित रूपमा सुधार आउन नसकेको र सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने स्रोतमा अधिक निर्भर रहनु परेको स्थितिमा प्राप्त हुनुपर्ने समानीकरण अनुदान लगायतका अन्य अनुदान समेत तोकिएबमोजिम प्राप्त हुन नसक्दा स्रोत व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सञ्चालनमा भएको वृद्धिसँगै बैंकिङ सेवामा जनताको पहुँच बढ्दै गएको छ। सरकारी तथा निजी लगानी बढ्दै गएसँगै यस क्षेत्रका सूचकमा क्रमशः सुधार हुँदै आएको छ। कोशी प्रदेशको गरिबीको सूचक राष्ट्रिय औसतभन्दा राम्रो देखिएको छ। आर्थिक सामाजिक क्षेत्रमा प्राप्त उपलब्धिलाई संस्थागत एवं सुदृढ बनाउँदै आवधिक योजनाले लिएका विकासका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न बजेट, कार्यक्रम र क्षेत्रगत नीतिमार्फत सम्बोधन गर्दै लैजान प्रदेश सरकार अग्रसर रहेको छ।

प्रस्तुत आर्थिक सर्वेक्षणले प्रदेशको समग्र आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थालाई तथ्याङ्कीय आधार सहित चित्रण गर्ने हुँदा प्रदेश सभाका माननीय सदस्य, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहका पदाधिकारी लगायत अर्थतन्त्रमा रुची राख्ने अर्थशास्त्री, अनुसन्धानकर्ता, शिक्षक, विद्यार्थी, उद्योगपति, व्यापारी लगायत सबै सरोकारवालालाई उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु। आर्थिक सर्वेक्षण तयार गर्ने कार्यमा संलग्न सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारी र सर्वेक्षणका लागि तथ्याङ्क एवम् सूचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने सबै निकाय एवम् पदाधिकारी प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

जेष्ठ, २०८२

राम बहादुर मगर
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री

विषयसूची

१. राष्ट्रिय अर्थतन्त्र तथा प्रादेशिक आर्थिक स्थिति-- १

२. सार्वजनिक वित्त-- ११

३. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र--- २७

४. आर्थिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र--- ३५

५. सामाजिक क्षेत्र -- ६४

६. सुशासन र प्रशासन --- ७९

तालिका सूची

तालिका १.१: समष्टिगत आर्थिक परिसूचक ३

तालिका १.२: प्रदेशगत आर्थिक तथा सामाजिक परिसूचक ९

तालिका २.१ कोशी प्रदेश सरकारको वित्त परिसूचक (रकम रु. करोडमा) ११

तालिका २.२: सार्वजनिक वित्तका परिसूचक (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा) १२

तालिका २.३: चालु खर्चको शीर्षकगत विवरण (चालु खर्चको प्रतिशतमा) १७

तालिका २.४: पछिल्लो ३ वर्षको प्रदेशगत खर्च स्थिति खर्च रु. करोडमा र अंश प्रतिशतमा १७

तालिका २.५: खर्चको कार्यात्मक संरचना (रकम रु. करोडमा) १८

तालिका २.६: प्रदेश सरकारी कोष (समिति र अन्य संस्था) को आयव्यय विवरण (रु.करोडमा) १८

तालिका २.७: कोशी प्रदेशका स्थानीय तहको आयव्ययको एकीकृत विवरण (रु.करोडमा) १९

तालिका २.८: पछिल्लो छ आर्थिक वर्षको प्रादेशिक राजस्वको संरचना (कुल राजस्वको प्रतिशतमा) १९

तालिका २.९: कोशी प्रदेशको आयको संरचना (रकम रु.करोडमा) २०

तालिका २.१०: प्रादेशिक खर्चमा खर्च बेहोर्ने स्रोत (रकम रु.करोडमा) २१

तालिका २.११: प्रदेश सञ्चित कोषको विवरण (रु. करोडमा) २२

तालिका २.१२: प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहमा वित्त हस्तान्तरणको विवरण (रु. करोडमा) २३

तालिका २.१३: प्रदेशको कुल बजेट र खर्चमा स्थानीय तह अनुदानको हिस्सा (प्रतिशतमा) २३

तालिका २.१४: आन्तरिक राजस्व विभाग मातहतमा दर्ता/आबद्ध करदाताको सङ्ख्या २४

तालिका २.१५: प्रदेशका निकायको अन्तिम लेखापरीक्षण बेरुजुको विवरण (रकम रु. करोडमा) २५

तालिका ३.१: प्रदेशगत रूपमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा २७

तालिका ३.२: कोशी प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सङ्ख्या २७

तालिका ३.३ कोशी प्रदेशम बैंकिङ सेवा विस्तारको अवस्था २९

तालिका ३.४: बैक खाताको विवरण ३०

तालिका ३.५: कोशी प्रदेशमा सहुलियतपूर्ण कर्जा प्रवाहको विवरण* ३१

तालिका ३.६: कोशी प्रदेशमा रहेका जीवन, निर्जीवन तथा लघु बीमकका शाखा सङ्ख्याको विवरण ३२

तालिका ३.७: बीमालेख र बीमा शुल्क सङ्कलनको प्रदेशगत विवरण ३३

तालिका ३.८: धितोपत्र सम्बन्धी विवरण ३३

तालिका ३.९ नेप्से सूचकाङ्क र नेप्से फ्लोट सूचकाङ्क (बिन्दुमा) ३४

तालिका ४.१: कोशी प्रदेशको गरिबीको स्थिति ३६

तालिका ४.२: प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट सिर्जित रोजगारीको विवरण*............................३६
तालिका ४.३: सूचीकृत बेरोजगार र न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका व्यक्तिहरूको विवरण (सङ्ख्यामा)..३६
तालिका ४.४ बैदेशिक रोजगारको लागि नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको विवरण..............................३७
तालिका ४.५: सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको विवरण.................३७
तालिका ४.६ कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व..३९
तालिका ४.७ पशुपन्छीजन्य उत्पादनको विवरण...४०
तालिका ४.८ कृषि तथा पशु बीमा कार्यान्वयनको विवरण र अवस्था.....................................४०
तालिका ४.९ तालिका प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना (पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनको विवरण)..४१
तालिका ४.१० विगत पाँच आर्थिक वर्षमा प्रदेशका कार्यालयबाट कृषि तथा पशुपन्छीतर्फ सेवा प्रवाहको विवरण..४२
तालिका ४.११ जिल्लागत कृषि अनुदानको विवरण...४२
तालिका ४.१२ कोशी प्रदेशमा विक्रि वितरण भएको रासायनिक मलसम्बन्धी विवरण परिमाण (मे.ट.) ४३
तालिका ४.१३ साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. संग साझेदार संस्थाहरूको कार्यक्षेत्र.४४
तालिका.४.१४: नेपालको र कोशी प्रदेशको वन क्षेत्रको स्थिति...४४
तालिका ४.१५: कोशी प्रदेशमा रहेका वनहरुको संख्या र क्षेत्रफल......................................४५
तालिका ४.१६: कोशी प्रदेशमा अवस्थित राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष र संरक्षित क्षेत्रहरू.......४५
तालिका ४.१७: कोशी प्रदेशमा अवस्थित रामसार सूचीमा सूचीकृत सिमसार क्षेत्र.......................४५
तालिका ४.१८: काष्ठ तथा गैर काष्ठ उत्पादन र वनक्षेत्रको राजस्व सङ्कलनको विवरण..............४६
तालिका ४.१९: कोशी प्रदेशका मालपोत कार्यालयहरूबाट राजस्व सङ्कलन विवरण (रु. लाखमा)......४७
तालिका ४.२०: कोशी प्रदेशका मालपोत कार्यालयहरूबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुटको विवरण (रकम रु. लाखमा)...४७
तालिका ४.२१: कोशी प्रदेशमा भूमिहीन दलित, सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासको विवरण.........४८
तालिका ४.२२ कुल कृषियोग्य जमिन सिंचाई सुविधा विस्तारको जिल्लागत विवरण (हेक्टरमा)........४८
तालिका ४.२३: कोशी प्रदेशमा रहेका ठूला, मझौला र साना उद्योगको विवरण.........................४९
तालिका ४.२४ कोशी प्रदेशमा रहेका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण..........................४९
तालिका ४.२५: लघु, घरेलु तथा साना उद्योग दर्ता, नवीकरण एवम् खारेजी सम्बन्धी विवरण.........४९
तालिका ४.२६: प्रदेश अन्तर्गत दर्ता भएका उद्योगहरूको लगानी र रोजगारीको विवरण................५०
तालिका ४.२७: प्रदेशगत पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता..५१

तालिका ४.२८ कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयबाट भएको आयात र निर्यातको विवरण (रु.करोडमा) ५२
तालिका ४.२९: कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा भएका मुख्य आयात र निर्यात (रु. करोडमा)........ ५२
तालिका ४.३०: कोशी प्रदेशमा खानी उत्खननको अनुमति प्राप्त गरेका खानी तथा खनिजको विवरण..५३
तालिका ४.३१ पर्वतारोहणका लागि खुला गरिएका हिमाल चुलीको विवरण........ ५४
तालिका ४.३२ कोशी प्रदेशका ८ हजार मिटर भन्दा माथिका हिमाल पर्वतारोहरण गर्नेको संख्या र रोयल्टी ५६
तालिका ४.३३ प्रदेशगत रुपमा तारे होटलको संख्या........ ५६
तालिका ४.३४ विगत छ वर्षको पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणको विवरण........ ५७
तालिका ४.३५: प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका सडक तथा पुलको विवरण ५७
तालिका ४.३६: जनता आवास कार्यक्रम मार्फत निर्माण हुने घरहरूको विवरण ५७
तालिका ४.३७: प्रदेशभित्रका राजमार्गहरू (किलोमिटरमा)........ ५८
तालिका ४.३८: कोशी प्रदेशको कार्यालयमा दर्ता भएका सवारी साधनको विवरण ५९
तालिका ४.३९: राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा) ५९
तालिका ४.४०: प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा) ६०
तालिका ४.४१ कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०२५ को परियोजना सम्बन्धी विवरण ६१
तालिका ४.४२ लोककल्याणकारी विज्ञापन वा सूचना प्रकाशन/प्रसारणको संख्या र भुक्तानीको विवरण.६२
तालिका ४.४३: प्रदेशमा पत्रपत्रिका प्रकाशन दर्ता स्थिति ६२
तालिका ४.४४ हुलाकको जिल्लागत संख्या र हुलाक वस्तुको आयात, निर्यात विवरण ६३
तालिका ५.१: कोशी प्रदेशको शैक्षिक विवरण ६४
तालिका ५.२: विभिन्न तहका विद्यालयको विवरण........ ६४
तालिका ५.३: विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा) ६६
तालिका ५.४: कोशी प्रदेशको विगत दुई वर्षको खुद विद्यार्थी भर्नादर ६६
तालिका ५.५: माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २०८० को नतिजा विवरण (जम्मा सहभागीको प्रतिशतमा)........ ६७
तालिका ५.६: कोशी प्रदेशमा रहेका विश्वविद्यालय र क्याम्पसहरूको विवरण........ ६७
तालिका ५.७: मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालयको शैक्षिक विवरण ६७
तालिका ५.८: तालिका प्रदेशमा रहेका विभिन्न प्रकृतिका विद्यालय/शिक्षण संस्थाको कुल संख्या........ ६८

तालिका ५.९: अस्पताल सुविधा लिएको विवरण (पटक हजारमा) ६९
तालिका ५.१०: कोशी प्रदेशको प्रादेशिक स्वास्थ्य सूचकहरूको अवस्था...................................६९
तालिका ५.११: कोशी प्रदेशमा स्वास्थ्य बीमामा आबद्धको विवरण....................................... ७०
तालिका ५.१२: कोशी प्रदेशमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण ७०
तालिका ५.१३: कोशी प्रदेशमा रहेका आयुर्वेद स्वास्थ्यको विवरण...७१
तालिका ५.१४:कडा रोग लागेका बिरामीलाई आर्थिक सहायताको विवरण................................७१
तालिका ५.१५: आधारभूत खानेपानीबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको जिल्लागत विवरण....................७२
तालिका ५.१६: कोशी प्रदेशमा लैङ्गिक विकासको स्थिति...७३
तालिका ५.१७: कोशी प्रदेशमा उद्धार गरिएका गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको विवरण................ ७४
तालिका ५.१८: सामुदायिक पुस्तकालय र सिकाई केन्द्रहरूको जिल्लागत विवरण........................७६
तालिका ५.१९ कोशी प्रदेशमा रहेका सङ्ग्रहालयको विवरण ७६
तालिका ५.२०: तालिका गैरसरकारी तथा सामाजिक संस्था दर्ताको जिल्लागत विवरण.................. ७८
तालिका ६.१: कोशी प्रदेश सरकार मातहतका कार्यालयको सङ्ख्या र दरबन्दी विवरण ७९
तालिका ६.२: कोशी प्रदेशका सरकारी कार्यालय, दरबन्दी एवम् पदपूर्तिको विवरण ७९
तालिका ६.३: कोशी प्रदेश सरकारी निकायको सेवागत दरबन्दी संख्याको विवरण....................... ८०
तालिका ६.४: कोशी प्रदेशको लोकसेवा आयोगबाट सिफारिसको विवरण*................................ ८०
तालिका ६.५: प्रदेश स्थापना देखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म तर्जुमा भएका कानूनहरूको विवरण...... ८२
तालिका ६.६ प्रदेश निकाय तर्फको गुनासो तथा उजुरी फस्र्यौटको विवरण ८२
तालिका ६.७: तीन तहको सरकारका निकाय विरुद्धको उजुरी विवरण (प्रतिशतमा)..................... ८३
तालिका ६.८: कोशी प्रदेशमा व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण ८३
तालिका ६.९: कोशी प्रदेशमा राष्ट्रिय परिचयपत्र दर्ता र वितरणको अवस्था*............................. ८३
तालिका ६.१०: विपदका घटनाबाट प्रभावित हुनेको जिल्लागत विवरण ८४
तालिका ६.११: कोशी प्रदेश अन्तर्गत विपदको प्रकृति अनुसार प्रभावितको विवरण/संख्या............. ८५

चार्ट सूची

चार्ट १.१ः प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिशतमा) ५

चार्ट १.२: पछिल्लो ७ वर्षको आर्थिक वृद्धि दर (प्रतिशतमा).. ६

चार्ट १.३: राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान ६

चार्ट १.४ः कृषि उत्पादनमा प्रदेशगत अंश (प्रतिशतमा).. ७

चार्ट १.५ः उत्पादनमूलक उद्योगको उत्पादनमा प्रदेशगत हिस्सा ७

चार्ट १.६: प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)* ८

चार्ट १.७: प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशत).. ८

चार्ट २.१ः विनियोजनको तुलनामा कुल खर्च र पूँजीगत खर्चको प्रवृत्ति (प्रतिशतमा)......................१२

चार्ट २.२: प्रादेशिक खर्चको प्रवृत्ति (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)................................१३

चार्ट २.३: पछिल्लो ५ वर्षको राजस्व परिचालनको स्थिति (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा) १३

चार्ट २.४ः पछिल्लो पाँच आर्थिक वर्षको बजेट सन्तुलन र राजस्व सन्तुलनको स्थिति (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा) १४

चार्ट २.५ः पछिल्लो ५ वर्षको कुल प्रादेशिक आय र अनुदान प्राप्तिको स्थिति (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)...१५

चार्ट २.६ः कुल प्रादेशिक खर्च संरचना (कुल प्रादेशिक खर्चको प्रतिशतमा)................................१६

चार्ट २.७ प्रदेशको कुल आयमा राजस्व, अनुदान र नगद मौज्दातको हिस्सा (कुल आयको प्रतिशतमा) २१

चार्ट २.८ प्रदेशको कुल खर्चमा संघ अनुदान र प्रदेश स्रोतको हिस्सा (कुल खर्चको प्रतिशतमा) २२

चार्ट २.९: कोशी प्रदेशको कुल बेरुजु मध्ये असुल गर्नुपर्ने, नियमित गर्नुपर्ने र पेस्की बेरुजु को अनुपात (प्रतिशतमा) २५

चार्ट २.१०: संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको बेरुजुको तुलनात्मक स्थिति (प्रतिशतमा)......................२६

चार्ट ३.१ः जिल्लागत प्रति शाखा सेवा प्रवाह गरेको जनसङ्ख्या.. २८

चार्ट ३.२: मोबाइल बैंकिङ ग्राहक सङ्ख्या (हजारमा).. २९

चार्ट ३.३ः बीमकको प्रदेशगत शाखा सङ्ख्या ३२

चार्ट ४.१ प्रदेशगत रुपमा गरिबीको दर (प्रतिशतमा)...३५

चार्ट ४.२ विगत पाँच वर्षको कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत योगदान................ ३८

चार्ट ४.३ कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको हिस्सा र यस क्षेत्रको वार्षिक वृद्धिदर३८

चार्ट ४.४ कोशी प्रदेशमा प्रमुख खाद्यान्न बाली उत्पादनको अवस्था (प्रतिशतमा) ३९

चार्ट ४.५ बिरुवा उत्पादन तथा वृक्षारोपणको विवरण ४६
चार्ट ४.६: कोशी प्रदेशमा दर्ता भएका फर्म तथा प्रतिष्ठानको सङ्ख्या..५१
चार्ट ५.१: कोशी प्रदेशमा रहेका तहगत विद्यालय प्रतिशतमा ६५
चार्ट ५.२: सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको प्रदेशगत विवरण.....................................६५
चार्ट ६.१: प्रदेश लोकसेवा आयोगबाट पदपूर्ति लागि सिफारिसको विवरण (प्रदेश र स्थानीय तह)..... ८१

कार्यकारी सारांश

१. विश्व अर्थतन्त्रमा सुधार हुँदै गएसँगै नेपाली अर्थतन्त्रमा पनि सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छ । नेपालको अर्थतन्त्रका अधिकांश सूचकहरू सकारात्मक रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा नेपालको आर्थिक वृद्धिदर ४.६१ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान छ भने कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर ३.३४ प्रतिशत रहने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशमा कृषि क्षेत्रको वृद्धि दर २.०३ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

२. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु.६१ खर्ब ७ अर्ब २२ करोड मध्ये कोशी प्रदेशको अंश १५.९ प्रतिशत (रु. ९ खर्ब ७० अर्ब ७४ करोड) रहने अनुमान छ।

३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान ३४.०५ प्रतिशत रहेको छ भने सेवा र उद्योग क्षेत्रको योगदान क्रमशः ४९.९ प्रतिशत र १६.०५ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

४. आर्थिक वर्ष २०८१/८१ मा मुलुकको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १,४९६ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान भएकोमा कोशी प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १,४०१ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ ।

५. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको कुल राजस्व ३.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ, जसमध्ये प्रदेशको आन्तरिक राजस्वमा ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। संघबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने अनुदानमा १४.३ प्रतिशतले कमी भएको छ।

६. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा कोशी प्रदेशको कुल प्रादेशिक आय ३५ अर्ब ९५ करोड ५३ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १०.३ प्रतिशतले कमी आई ३२ अर्ब २५ करोड ५० लाख रहेको छ।

७. आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा कोशी प्रदेशको कुल खर्च रु.३० अर्ब ७५ करोड ७७ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ८.९ प्रतिशतले कमी भई रु.२८ अर्ब २ करोड ७५ लाख रहेको छ। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा प्रादेशिक खर्चको अनुपात केही घटेको छ।

८. कोशी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विनियोजित कुल बजेटको ७६.१ प्रतिशत र पुँजीगत बजेटको ८०.१ प्रतिशत खर्च भएको छ। प्रदेशको कुल खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको अंश उच्च रहेको छ। प्रादेशिक कुल खर्चमा चालु र पुँजीगत खर्चको अनुपात क्रमश:४१.७ प्रतिशत र ५८.३ प्रतिशत रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षको बैशाखसम्मको कुल प्रादेशिक खर्च रु.१६ अर्ब ७२ करोड १८ लाख अर्थात विनियोजनको ४७.४ प्रतिशत रहेको छ ।

९. कुल प्रादेशिक आयको संरचनामा सङ्घबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरणको हिस्सा उच्च रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को कुल प्रादेशिक आयमा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान, कुल प्रादेशिक राजस्व र अन्य प्राप्तिको अनुपात क्रमशः ४२ प्रतिशत, ४१.६ प्रतिशत र १६.४ प्रतिशत रहेको छ।

१०. संघ सशर्त समपूरक र विशेष अनुदानको खर्च नभएको बचत फिर्ता गर्ने रकममा वृद्धि हुँदै गएको छ। आ.व.२०८०/८१ मा रु.१ अर्ब ५६ करोड ७ लाख रकम सङ्घ अनुदान फिर्ता भएकोमा आ.व. २०८१/८२ मा रु.१ अर्ब ९६ करोड ८८ लाख रकम फिर्ता गरिएको छ।

११. कोशी प्रदेशबाट चालु आर्थिक वर्षको बैशाखसम्म स्थानीय तहमा हस्तान्तरित अनुदान रु.३ अर्ब २१ करोड ७ लाख रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यस्तो रकम रु.३ अर्ब ३० करोड २८ लाख रहेको थियो।

१२. कोशी प्रदेशको कुल चालु खर्चमध्ये अनुदानको हिस्सा उच्च रहँदै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को चालु खर्चको संरचनामा अनुदान, मालसामान तथा सेवाको उपयोग, पारिश्रमिक/सुविधा तथा अन्य खर्चको हिस्सा क्रमशः ३४.६ प्रतिशत, ३१.८ प्रतिशत, १७.४ प्रतिशत र १८ प्रतिशत रहेको छ ।

१३. कोशी प्रदेशको बेरुजु फस्योंट प्रगति बढ्दै गएको छ, भने विगत दुई आर्थिक वर्षदेखि बेरुजु घट्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १ अर्ब ५ करोड बेरुजु फस्योंट भएको छ।

१४. बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सञ्जालमा भएको विस्तारका कारण बैंकिङ सेवामा जनताको पहुँच बढ्दै गएको छ। मोबाइल बैंकिङ सेवा लिने ग्राहकको सङ्ख्या आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा १६ लाख ११ हजार रहेकोमा क्रमशः वृद्धि हुँदै २०८१/८२ को चैतसम्म ३८ लाख ५८ हजार पुगेको छ।

१५. कोशी प्रदेशमा सहकारीको गतिविधिमा वृद्धि भएको छ। २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशमा दर्ता भएका सहकारीको सङ्ख्या १,०८१ पुगेको छ। यस अवधिमा कोशी प्रदेशका स्थानीय तहमा कुल ३,८३६ सहकारी सञ्चालनमा रहेका छन्।

१६. २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेश र स्थानीय तह मातहतमा दर्ता भएका कुल सहकारीमा २२ लाख ५४ हजार ५ सय ८६ व्यक्ति आबद्ध रहेका छन्। सहकारीबाट १५ हजार ३ सय ८९ व्यक्तिले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएका छन् ।

१७. २०८१ फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा कुल ४९१ बीमक सङ्ख्या रहेका छन्। उक्त सङ्ख्या मुलुकको कुल बीमक सङ्ख्याको १६.४ प्रतिशत हो। कोशी प्रदेशमा २०८१ फाल्गुनसम्म बीमा प्रिमियम बापत सङ्कलन भएको रकम रु. १६ अर्ब १ करोड पुगेको छ।

१८. कोशी प्रदेशमा निरपेक्ष गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या राष्ट्रिय औसत (२०.२७ प्रतिशत) भन्दा कम अर्थात् १७.२ प्रतिशत रहेको छ।

१९. आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशबाट १ लाख ६५ जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएकोमा महिलाको संख्या १७ प्रतिशत रहेको छ। देशभर कुल ४ लाख ६० हजार १ सय २ जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएकामध्ये कोशी प्रदेशबाट श्रम स्वीकृति लिनेको प्रतिशत २१.७ रहेको छ।

२०. गत वर्षको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको कृषि क्षेत्रको उत्पादन बढ्ने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षमा कुल ३ लाख २४ हजार ४ सय १ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान बाली लगाइएकोमा धानबालीको उत्पादकत्व ०.४१ प्रतिशत बिन्दुले वृद्धि भएको छ।

२१. कोशी प्रदेशको ३ लाख ५९ हजार ९ सय ६० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ। कोशी प्रदेशको कृषि योग्य जमिनमा बर्षैभरि सिंचाई सुविधा पुगेको क्षेत्रफल औसत ३७.३ प्रतिशत रहेको छ।

२२. कोशी प्रदेशमा रहेका मालपोत कार्यालयहरूबाट आ.व.२०८१/८२ चैत्रसम्म रु.३ अर्ब ७९ करोड ८५ लाख राजस्व सङ्कलन भएको छ। गत आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म रु.३ अर्ब ५० करोड ५० लाख राजस्व सङ्कलन भएको थियो।

२३. २०८१ चैतसम्म दर्ता भएका ठूला, मझौला र साना गरी कुल ८५ हजार ९ सय १९ उद्योग रहेका छन्। गत वर्ष २०८० चैत्रसम्म ८२ हजार ४ सय ९७ उद्योग रहेका थिए।

२४. सन् २०२३ मा कोशी प्रदेशमा ठूला हिमाल पर्वतारोहीको सङ्ख्या ८ सय ५८ रहेकोमा सन् २०२४ मा पर्वतारोहीको सङ्ख्या २० प्रतिशतले वृद्धि भई १ हजार ३२ पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशमा पर्ने हिमाल पर्वतारोहरणबाट रु.१ अर्ब ३९ करोड ३५ लाख रोयल्टी सङ्कलन भएको छ।

२५. प्रदेश सरकार अन्तर्गत पर्यटन विकास आयोजनाबाट आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०८०/८१ सम्म जम्मा १ हजार ७४ वटा पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण सम्पन्न भएको छ भने ९६ वटा आयजनाको विस्तृत अध्ययन गरिएको छ।

२६. कोशी प्रदेशको कुल भू-भागको ४६.२४ प्रतिशत वन र ४.२४ प्रतिशत बुट्यान गरी कुल ५०.४८ प्रतिशत भू-भाग वनक्षेत्रले ओगटेको छ। सन् २०१९ मा कोशी प्रदेशको कुल भू-भागमध्ये ४८.९६ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको थियो।

२७. कोशी प्रदेशमा निर्माणाधीन ७७ बहुवर्षीय सडक आयोजनामध्ये २०८१ चैतसम्म ३८ वटा सडक निर्माण सम्पन्न भएका छन्। यस अवधिमा ९३ मोटरेवल पुल र २२४ झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएको छ, भने ६१२.२४ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको छ।

२८. जनता आवास कार्यक्रममा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि छनौट भएका ८ हजार ६ सय ६९ लाभग्राहीमध्ये २०८१ चैत्रसम्म ७ हजार २ सय ८४ लाभग्राहीको आवास निर्माण सम्पन्न भएको छ।

२९. कोशी प्रदेशको कुल जनसङ्ख्यामध्ये ९९.३ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा विद्युतको पहुँच पुगेको छ। २०८१ फागुनसम्म नेपालमा कुल ३ हजार ५ सय १२ मेगावाट विद्युत उत्पादन क्षमता रहेकोमा कोशी प्रदेशमा ६ सय ३१ मेगावाट रहेको छ।

३०. कोशी प्रदेशको खुद भर्नादर राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी रहेको छ। कोशी प्रदेशको भर्नादर कक्षा १-५ को ९४.६ र कक्षा ११-१२ को ३८.३ प्रतिशत रहेकोमा नेपालको खुद भर्नादर क्रमशः ९४.४ र ३७.१ प्रतिशत रहेको छ। यस प्रदेशका सबै जिल्ला साक्षर घोषणा भएका छन् ।

३१. कोशी प्रदेशमा विभिन्न विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त २१९ वटा क्याम्पस तथा उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्।

३२. कोशी प्रदेशका १४ वटै जिल्लाहरु पूर्ण खोप सुनिश्चित भए पश्चात खोप प्रदेश घोषणा गरिएको छ। २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशका २६ लाख १२ हजार ७ सय ९६ जना स्वास्थ्य बीमामा आबद्ध भएका छन्।

३३. कोशी प्रदेशमा सबै तहका अस्पताल २२५ र आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १४५७ गरी जम्मा १,६३५ वटा स्वास्थ्य संस्था रहेका छन्।

३४. २०८० चैत्रसम्म १६० वटा विद्यालयमा विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम सञ्चालन रहेकोमा २०८१ चैत्रसम्म १७९ विद्यालयमा विस्तार भएको छ। यस कार्यक्रमबाट १ लाख ५६ हजार विद्यार्थी लाभान्वित भएका छन्।

३५. २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशका ९३.६ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा आधारभूत खानेपानी सुविधा पुगेको छ भने ९७.८३ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा आधारभूत सरसफाइ सुविधा पुगेको छ ।

३६. बाल विवाह विरुद्ध सचेतनाका लागि किशोरी सशक्तिकरण कार्यक्रम कोशी प्रदेशका १३७ वटा स्थानीय तहको २७४ वटा विद्यालयहरुमा सञ्चालनमा रहेको छ, भने यस कार्यक्रमबाट ६ हजार ८ सय ५० जना लाभान्वित भएका छन्।

३७. २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने जम्मा लाभग्राहीको संख्या ५ लाख ३२ हजार १ सय ३१ पुगेको छ। २०८० चैत्रसम्म यस्तो संख्या ५ लाख २१ हजार ४ सय ६३ रहेको थियो।

३८. प्रदेशका सरकारी निकाय/कार्यालयको स्वीकृत जम्मा दरबन्दी ४,१५७ रहेकोमा २०८१ चैत्रसम्म ७६.३ प्रतिशत पदपूर्ति भएको छ। जम्मा पदपुर्तिमध्ये महिला कर्मचारी ७१४ जना (२२.५%) र पुरुष कर्मचारी २,४५७ जना (७७.५%) रहेका छन्।

३९. कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूमा २०८१ चैत्रसम्म राष्ट्रिय परिचयपत्रका लागि ३१ लाख १५ हजार ९ सय १८ जनाको विवरण सङ्कलन भएकोमा ५ लाख ७९ हजार ६ सय ६५ जनालाई राष्ट्रिय परिचयपत्रको कार्ड वितरण भईसकेको छ।

४०. प्रदेश स्थापना भएदेखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म जम्मा ६७ वटा ऐन, ३३ वटा नियमावलीहरू, ५ वटा गठन आदेश, ३ वटा नीतिहरू र ८८ वटा अन्य कानूनहरू तर्जुमा भएका छन्। ऐन अन्तर्गत सालबसाली रूपमा तर्जुमा भएका प्रदेश विनियोजन ऐनहरू ८ वटा र आर्थिक ऐनहरू ७ वटा समेत रहेका छन्।

१. राष्ट्रिय अर्थतन्त्र तथा प्रादेशिक आर्थिक स्थिति

राष्ट्रिय अर्थतन्त्र

१.१ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म मुलुकको आन्तरिक तथा बाह्य परिसूचक सन्तुलित र थप सुदृढ बन्दै गएको छ। कुल संघीय खर्च र कुल संघीय राजस्व दुवै बढेका छन्। कुल वस्तु निर्यात र कुल वस्तु आयात समेत वृद्धि भएका छन् भने निर्यात व्यापारको आकार सानो भएको कारण आयातको तुलनामा निर्यात व्यापारको वृद्धिदर उच्च भएपनि व्यापार घाटा केही बढेको छ । विप्रेषण आयमा वृद्धि, भ्रमण आय लगायतका प्राप्ति बढेकोले चालु खाता बचत र शोधनान्तर स्थिति दुवै बचतमा छन्।

१.२ २०८१ असोजमा देशका विभिन्न स्थानमा गएको बाढी पहिरो जस्ता विपद्जन्य घटनाको कारण भौतिक पूर्वाधार, कृषि लगायतका क्षेत्रमा पुगेको क्षतिको शीघ्र प्रतिकार्य र व्यावसायिक वातावरण सुधारका लागि गरिएका नीतिगत व्यवस्थाका कारण आर्थिक गतिविधिमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ। आर्थिक क्रियाकलापमा बढोत्तरी हुँदै गएसँगै चालु आर्थिक वर्षमा मुलुकको अर्थतन्त्र मध्यम दरले विस्तार हुने अनुमान छ। चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्मको वार्षिक बिन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फिती ३.४ प्रतिशत रहेको छ।

१.३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैतसम्मको कुल संघीय खर्च ९.८ प्रतिशत र कुल संघीय राजस्व ११.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यस अवधिको वैदेशिक अनुदान उल्लेख्य (४२१.३ प्रतिशतले) वृद्धि भएको छ। सार्वजनिक खर्चको तुलनामा कुल संघीय आय पर्याप्त नभएकोले स्रोत परिचालनमा परेको दबाब भने कायमै रही सार्वजनिक ऋणको आकार बढ्दै गएको छ।

१.४ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म कुल वस्तु निर्यात ६५.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। निर्यात आयात अनुपात सुधार भई १४.४ प्रतिशत पुगेको छ। गत आर्थिक वर्षको चैतसम्म उक्त अनुपात ९.८ प्रतिशत रहेको थियो।

१.५ यस अवधिको कुल वस्तु आयात १२.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। वस्तु निर्यात व्यापारको आधार साघुरो भएको कारण वस्तु व्यापार घाटा ६.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यस अवधिको कुल वस्तु आयातमा पूँजीगत वस्तु, मध्यवर्ती वस्तु र अन्तिम उपभोग्य वस्तुको अनुपात क्रमशः ८.९ प्रतिशत, ५१.७ प्रतिशत र ३९.४ प्रतिशत रहेको छ।

१.६ चालु आर्थिक वर्षमा नेपालको अर्थतन्त्र उपभोक्ता मूल्यमा ४.६१ प्रतिशत र आधारभूत मूल्यमा ३.९९ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा उक्त वृद्धि दर क्रमशः ३.६७ प्रतिशत र ३.३६ प्रतिशत रहेको थियो। कृषि, विद्युत तथा ग्यास, यातायात तथा भण्डारण लगायतका क्षेत्रमा भएको विस्तारका कारण उक्त वृद्धिदर हासिल भएको हो।

१.७ पर्याप्त वर्षा, प्रविधिको प्रयोग र उन्नत बीउ बीजनको उपलब्धतासँगै धान लगायतका अन्य बालीको उत्पादन वृद्धिका कारण कृषि क्षेत्रको मूल्य अभिवृद्धि बढ्ने अनुमान छ। साथै विद्युत उत्पादन, यातायात क्षेत्र, पर्यटक आगमनमा भएको वृद्धि तथा सूचना प्रविधि सेवामा भएको विस्तारले सेवा क्षेत्रमा समेत वृद्धि हुने अनुमान छ।

१.८ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को कृषि र गैरकृषि क्षेत्रको उत्पादन (कुल मूल्य अभिवृद्धि) क्रमशः ३.२८ प्रतिशत र ४.२८ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन ३.३५ प्रतिशत र गैरकृषि क्षेत्रको उत्पादन ३.३६ प्रतिशतले बढेको थियो।

१.९ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ३.२५ प्रतिशत, ४.६५ प्रतिशत र ४.२१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा प्राथमिक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ३.३५ प्रतिशत र ४.३५ प्रतिशत रहेको थियो भने द्वितीयक क्षेत्रको वृद्धिदर ०.०३ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको थियो।

१.१० चालु आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा द्वितीयक तथा सेवा क्षेत्रको योगदान घटेको छ भने प्राथमिक क्षेत्रको योगदान बढेको छ। गत आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीयक र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः २५.१९ प्रतिशत, १२.४३ प्रतिशत र ६२.३८ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो योगदान क्रमशः २५.६२ प्रतिशत, १२.३७ प्रतिशत र ६२.०१ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.११ गत आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः २४.७१ प्रतिशत, १२.९१ प्रतिशत र ६२.३८ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा यस्तो योगदान क्रमशः २५.१६ प्रतिशत, १२.८३ प्रतिशत र ६२.०१ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१२ नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोगको अंश उच्च रहँदै आएको छ। पछिल्लो दशक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोगको अंश वार्षिक औसत ९१.५० प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा भने यस्तो अंश ९३.४५ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१३ कुल उपभोगमा निजी क्षेत्रको उपभोगको हिस्सा उच्च रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षमा सरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र र गैर-नाफामूलक संस्थाको उपभोगको अनुपात क्रमशः ७.७६ प्रतिशत, ९०.१८ प्रतिशत र २.०६ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१४ कुल निजी उपभोगमा खाद्य वस्तु उपभोगको अंश बढी छ । चालु आर्थिक वर्षमा कुल निजी उपभोगमा खाद्य वस्तु, गैरखाद्य वस्तु र सेवाको अंश क्रमशः ४९.३० प्रतिशत, १८.१९ प्रतिशत र ३२.५१ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१५ गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल गार्हस्थ्य बचत ६.२ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष सीमान्त वृद्धि भई ६.६ प्रतिशत पुग्ने अनुमान छ।

१.१६ पुँजीगत खर्च र कर्जा लगानी न्यून भएका कारण कुल लगानीमा समेत कमी आएको छ। गत आर्थिक वर्ष कुल लगानी ३.८ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो लगानी १.३ प्रतिशतले घटेर रू.१७ खर्ब १३ अर्ब १० करोड रहने अनुमान छ।

१.१७ चालु आर्थिक वर्ष कुल स्थिर लगानी ५.८ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान रहेको छ। गत आर्थिक वर्षसमेत यस्तो लगानी ५.२ प्रतिशतले बढेको थियो। कुल स्थिर लगानीमा निजी क्षेत्रको लगानीको अंश अधिक रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष कुल स्थिर लगानी रू.१४ खर्ब ७० अर्ब १२ करोड रहने अनुमान छ। कुल स्थिर लगानीमध्ये सरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सार्वजनिक संस्थानको लगानीको अंश क्रमशः ३१.० प्रतिशत, ६०.८ प्रतिशत र ८.२ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१८ न्यून बचत र कमजोर पुँजीगत खर्चका कारण बचत-लगानी अन्तर बढ्दै गएको छ। गत आर्थिक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बचत-लगानी अन्तर २१.६ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष यस्तो अन्तर ०.३ प्रतिशत विन्दुले कमी आई २१.३ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.१९ गत आर्थिक वर्षमा मुलुकको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा) रू.१ लाख ९२ हजार ३१ रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षमा ६.० प्रतिशतले वृद्धि भई रू.२ लाख ३ हजार ५ सय ३८ पुग्ने अनुमान छ।

१.२० चालु आर्थिक वर्षमा प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १,४९६ अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षको प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन १,४४३ अमेरिकी डलर रहेको थियो।

१.२१ प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय र खर्चयोग्य आय दुवैमा वृद्धि भएको छ। चालु आर्थिक वर्षमा प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आय र प्रतिव्यक्ति कुल खर्च योग्य आय क्रमशः १,५१७ अमेरिकी डलर र १,९४० अमेरिकी डलर पुग्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्ष उक्त आय क्रमशः १,४६७ अमेरिकी डलर र १,८६४ अमेरिकी डलर रहेको थियो।

तालिका १.१: समष्टिगत आर्थिक परिसूचक

विवरण	इकाई	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२**
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको आकार (उत्पादकको मूल्यमा)*	रु. अर्बमा	४३५२.५५	४९७६.५६	५३६७.०८	५७१६.३४	६१०७.२२
आर्थिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)*	प्रतिशत	४.४९	५.२८	२.२९	३.३६	३.९९
कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर*	प्रतिशत	२.८५	२.३५	३.०२	३.३५	३.२८
गैरकृषि क्षेत्रको वृद्धिदर*	प्रतिशत	५.२१	६.५४	१.९८	३.३६	४.२८
प्राथमिक क्षेत्रको वृद्धिदर*	प्रतिशत	२.९	२.५	३.०	३.३	३.३
द्वितीयक क्षेत्रको वृद्धिदर*	प्रतिशत	७.१	१०.८	१.३	०.०	४.७
सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर*	प्रतिशत	४.७	५.३	२.२	४.४	४.२
प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय*	अमेरिकी डलरमा	१२८४	१४१९	१४१०	१४६७	१५१७
औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति	प्रतिशत	३.६	६.३	७.७	५.४४	४.५७
कुल स्थिर लगानी	GDP को अनुपातमा	२९.३४	२८.९८	२४.५९	२४.३३	२४.०७
कुल गार्हस्थ्य बचत	GDP को अनुपातमा	६.३७	६.५८	७.२२	६.२२	६.५५
तीन तहको एकीकृत खर्च	रु. अर्बमा	१३६२.२	१४९०.६	१६५६.१	१६४०.७	-
चालु	GDP को अनुपातमा	१७	१७.३	१७.४	१६.१	-
पुँजीगत	GDP को अनुपातमा	११.४	९.८	९.८	७.८	-
वित्तीय व्यवस्था	GDP को अनुपातमा	२.८	२.८	३.७	४.८	-
सार्वजनिक ऋण दायित्व	GDP को अनुपातमा	३९.९	४०.५	४२.९	४२.६	४३.७

विवरण	इकाई	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२**
वस्तु निकासी	GDP को अनुपातमा	३.२	४	२.९	२.७	३.१
वस्तु पैठारी	GDP को अनुपातमा	३५.४	३८.६	३०	२७.९	२१.४
शोधनान्तर स्थिति	रु. अर्बमा	१.२३	-२५२.४	२८५.८२	५०२.४९	३४६.२३
चालु खाता सन्तुलन	रु. अर्बमा	-३३३.७	-६२३.४	-४६.५७	२२१.३४	२१०.२२
विप्रेषण आप्रवाह	GDP को अनुपातमा	२२.१	२०.२	२३.१२	२५.३२	१९.५१
विदेशी मुद्रा सञ्चिति	रु. अर्बमा	१३९९	१२१५.८	१५३९.४	२०४१.१	२४२६.८४
सञ्चिति पर्याप्तता (वस्तु तथा सेवा)	महिना	१०.२	६.९	१०	१३	१४.२
निक्षेप सङ्कलन	रु. अर्बमा	४६६२.७	५०८२.८	५७१०	६४५२.४	६८२०.८६
निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा प्रवाह	रु. अर्बमा	४१३९.६	४६८९	४९०३.४	५२०२.५	५५६७.७६
नेप्से सूचकाङ्क	बिन्दुमा	२८८३.४	२००९.५	२०९७.१	२२४०.४१	२६६२.१

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय, २०८२ *वार्षिक अनुमानित **चैतसम्म

१.२२ २०८१ चैतसम्मको मुलुकको कुल तिर्न बाँकी सार्वजनिक ऋण कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ४३.७ प्रतिशत पुगेको छ। कुल तिर्न बाँकी ऋणमध्ये आन्तरिक र बाह्य ऋणको हिस्सा क्रमशः ४८.८ प्रतिशत र ५१.२ प्रतिशत रहेको छ ।

१.२३ २०८१ चैतसम्म सङ्घीय सरकारको सार्वजनिक ऋण दायित्व आन्तरिक ऋण रु. १३ खर्ब १ अर्ब ९४ करोड र बाह्य ऋण रु. १३ खर्ब ६५ अर्ब ३२ करोड गरी कुल रु. २६ खर्ब ६७ अर्ब २७ करोड पुगेको छ। २०८१ असारसम्म सार्वजनिक ऋण दायित्व रु. २४ खर्ब ३४ अर्ब १० करोड रहेको थियो ।

प्रादेशिक आर्थिक स्थिति

१.२४ चालु आर्थिक वर्षमा सबै प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर तुलनात्मक रूपमा बढ्ने अनुमान छ। कोशी प्रदेश, मधेश प्रदेश, र सुदूरपश्चिम प्रदेश बाहेक अन्य प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर राष्ट्रिय औसत ४.६१ प्रतिशत भन्दा माथि रहने अनुमान छ।

चार्ट १.१ः प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

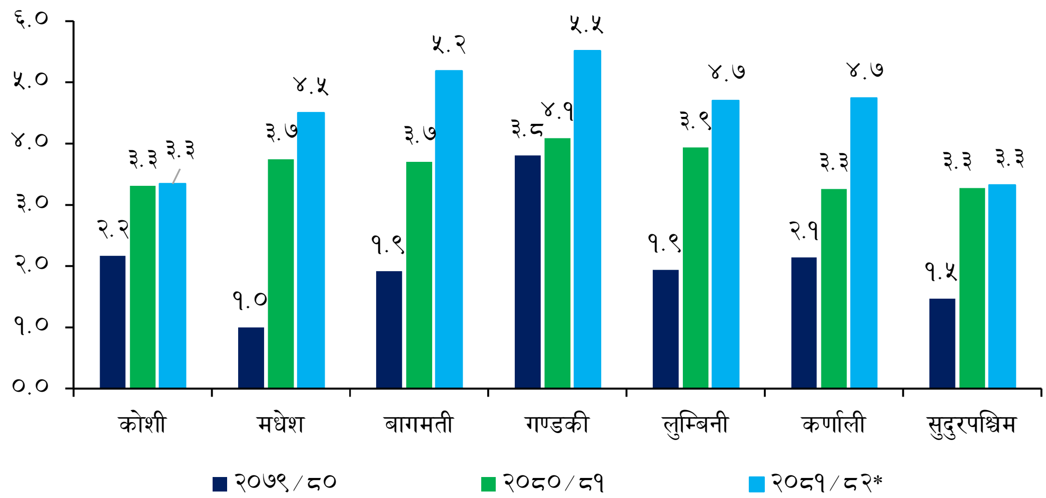

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय, २०८२

१.२५ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धि दर राष्ट्रिय औसत ४.६१ प्रतिशतभन्दा कम ३.३ प्रतिशत रहने अनुमान छ । आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा पनि यस प्रदेशको आर्थिक वृद्धि दर राष्ट्रिय औसत (३.६७ प्रतिशत) भन्दा तल रहेको थियो ।

१.२६ संघीयता कार्यान्वयनको ७ वर्षमा कर्णाली प्रदेशको औसत आर्थिक वृद्धिदर सबैभन्दा बढी ४.३ प्रतिशत रहेको छ भने बागमती प्रदेशको सबैभन्दा कम ३.१ प्रतिशत रहेको छ। यस अवधिको कोशी प्रदेशको औसत आर्थिक वृद्धिदर ३.८२ प्रतिशत रहेको छ।

१.२७ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धि आधारभूत मूल्यमा २.७३ प्रतिशत र उपभोक्ताको मूल्यमा ३.३४ प्रतिशत हुने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ३.० प्रतिशत र ३.३१ प्रतिशत रहेको थियो। संघीयता कार्यान्वयनको शुरुका वर्षमा कोशी प्रदेशको आर्थिक वृद्धि दर राष्ट्रिय औसतभन्दा केही माथि रहेकोमा गत आर्थिक वर्ष देखि यस्तो वृद्धिदर राष्ट्रिय औसत भन्दा तल रहेको छ ।

चार्ट १.२: पछिल्लो ७ वर्षको आर्थिक वृद्धि दर (प्रतिशतमा)

(आधारभूत मूल्यमा)

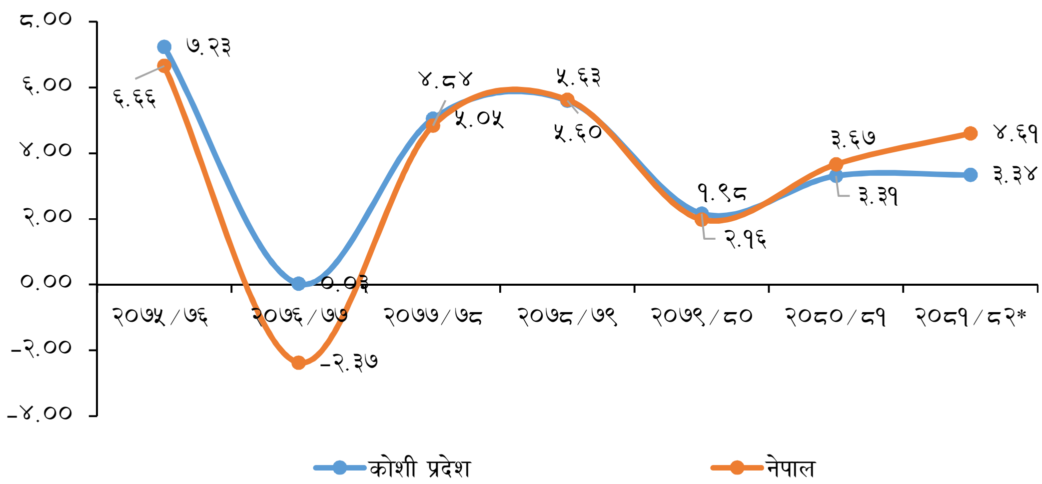

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

१.२८ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रचलित मूल्यको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु. ६१ खर्ब ७ अर्ब २२ करोड मध्ये कोशी प्रदेशको अंश १५.९ प्रतिशत (रु. ९ खर्ब ७० अर्ब ७४ करोड) रहने अनुमान छ। प्रदेशगत रूपमा बागमती प्रदेशको हिस्सा सबैभन्दा बढी ३६.५ प्रतिशत र त्यसपछि कोशी प्रदेशको छ भने कर्णाली प्रदेशको सबैभन्दा कम ४.२ प्रतिशत रहने अनुमान छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कोशी प्रदेशको हिस्सा १५.८ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट १.३: राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान

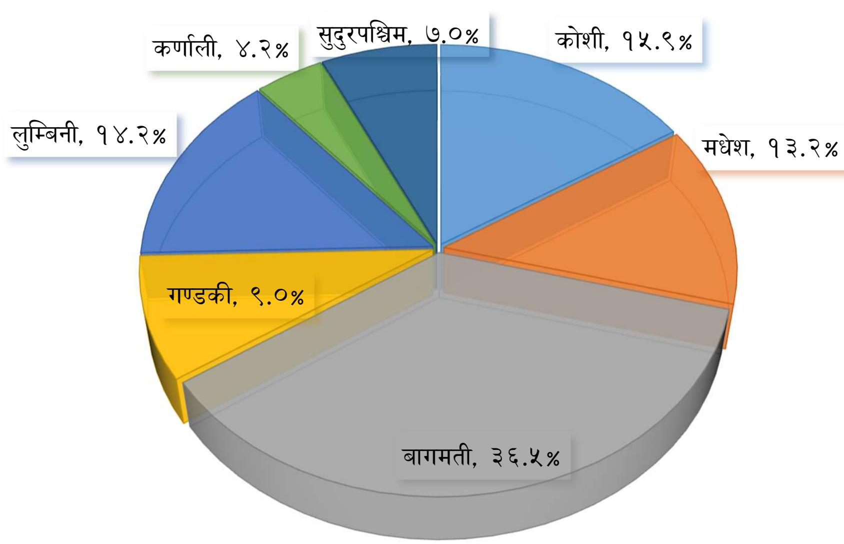

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ * अनुमानित

१.२९ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को राष्ट्रिय कृषि उत्पादनमा कोशी प्रदेशको हिस्सा सबैभन्दा बढी २१.५ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा पनि कोशी प्रदेशकै हिस्सा सबैभन्दा बढी २१.६ प्रतिशत

रहेको थियो। विगत ७ वर्षको राष्ट्रिय कृषि उत्पादनमा यस प्रदेशको औसत हिस्सा २१.६ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.४: कृषि उत्पादनमा प्रदेशगत अंश (प्रतिशतमा)

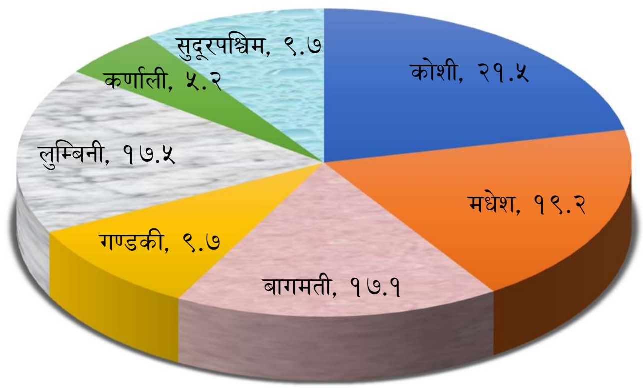

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

१.३० चालु आर्थिक वर्षमा उत्पादनमूलक उद्योगको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा कोशी प्रदेशको हिस्सा २१.७ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षको उत्पादनमूलक उद्योगको कुल मूल्य अभिवृद्धिमा यस प्रदेशको हिस्सा २१.६ प्रतिशत रहेको थियो । विगत ७ वर्षको उत्पादनमूलक उद्योगमा यस प्रदेशको औसत हिस्सा २१.८ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट १.५: उत्पादनमूलक उद्योगको उत्पादनमा प्रदेशगत हिस्सा

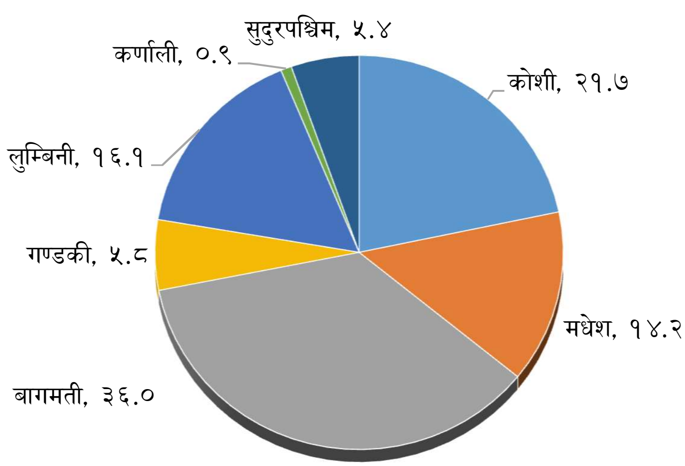

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

१.३१ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान ३४.१ प्रतिशत रहेको छ भने सेवा र उद्योग क्षेत्रको योगदान क्रमशः ४९.९ प्रतिशत र १६.१ प्रतिशत रहने अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यस्तो योगदान क्रमशः ३३.२ प्रतिशत, ५०.९ प्रतिशत र १५.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

चार्ट १.६: प्रदेशगत कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशतमा)*

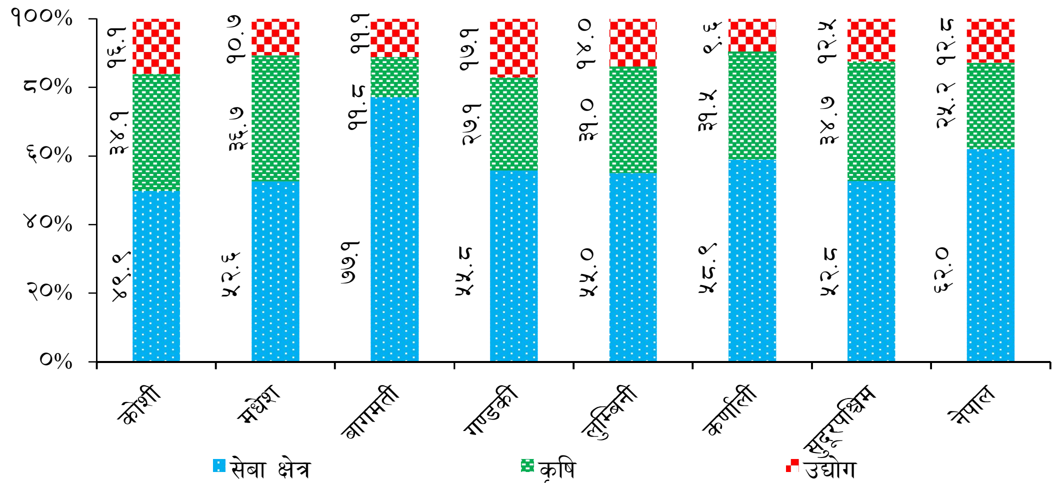

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ *अनुमानित

१.३२ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचनामा परिवर्तन भएको छ । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्रको योगदान वृद्धि भएको छ भने द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको योगदान केही घटेको छ ।

१.३३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको योगदान क्रमशः ३४.४ प्रतिशत, १५.७ प्रतिशत र ४९.९ प्रतिशत रहने अनुमान छ।

१.३४ पछिल्लो सात वर्षमा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा द्वितीयक क्षेत्रको हिस्सा घट्दै गएको छ भने सेवा क्षेत्रको हिस्सा बढ्दै गएको छ। यस अवधिमा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र, द्वितीयक क्षेत्र र सेवा क्षेत्रको औसत योगदान क्रमशः ३४.३ प्रतिशत, १६.६ प्रतिशत र ४९.१ प्रतिशत रहेको छ ।

चार्ट १.७: प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशत)

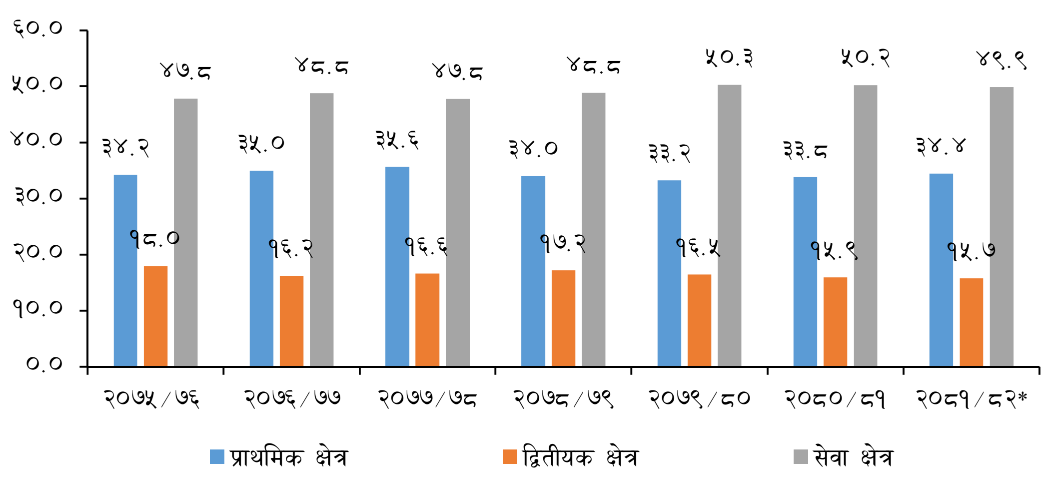

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ *अनुमानित

१.३५ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन राष्ट्रिय औसत १,४९६ अमेरिकी डलर भन्दा न्यून १,४०१ अमेरिकी डलर रहने अनुमान छ। प्रदेशगत रूपमा बागमती र गण्डकी प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन राष्ट्रिय औसतभन्दा माथि रहने अनुमान छ भने अन्य प्रदेशको प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन राष्ट्रिय औसतभन्दा न्यून रहने अनुमान छ।

१.३६ वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०८१ फागुन महिनामा कोशी प्रदेशको उपभोक्ता मुद्रास्फीति ५.६८ प्रतिशत, मधेश प्रदेशको ३.५२ प्रतिशत, बागमती प्रदेशको २.९८ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशको २.७७ प्रतिशत, लुम्बिनी प्रदेशको ३.७७ प्रतिशत, कर्णाली प्रदेशको ३.८० प्रतिशत र सुदूरपश्चिम प्रदेशको ४.४१ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका १.२: प्रदेशगत आर्थिक तथा सामाजिक परिसूचक

परिसूचक	नेपाल	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
प्रशासनिक र जनसांख्यिकीय स्थिति								
स्थानीय तहको सङ्ख्या	७५३	१३७	१३६	११९	८५	१०९	७९	८८
जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)	१००	१७.०	२१.१	२१.०	८.३	१७.७	५.८	९.१
क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)	१००	१७.६	६.६	१३.८	१५.३	११.८	२१.६	१३.३
आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्र								
आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	४.६१	३.३४	४.५०	५.१८	५.५१	४.७०	४.७४	३.३२
गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रदेशगत योगदान (उपभोक्ताको मूल्यमा)	१००	१५.९	१३.३	३६.५	९.०	१४.२	४.२	७.०
प्रतिव्यक्ति GDP (अमेरिकी डलरमा)	१४९६	१४०१	९३२	२६०१	१६२०	१२०१	१०८९	११५३
लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको सङ्ख्या (हजारमा)	५८९.९	८१.४	८६.१	१७३.९	६६.	९७.८	३६.४	४८.२
कम्पनी दर्ता (हजारमा)	१३९९.९७	२४.९१	२२.९०	२३९.९०	१८.८७	२३.०२	४.३७	७.००
जलविद्युत उत्पादन (मेगावाट)	३५१२	६३१	३५	१५८८	१००२	७८	११	१६७
वनक्षेत्र (प्रतिशतमा)	१००	१८.८	३.९	१८.७	१२.८	१६.२	१३.५	१६.१
विद्यालय सङ्ख्या	३५४४७	६९०२	४९१३	६६९२	३८९०	५७३५	३२१०	४१०५
वित्तीय क्षेत्र								
बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सङ्ख्या	११५४३	१८४५	१७६२	३०४१	१४०२	२१६६	४७८	८४९
प्रति शाखा जनसङ्ख्या	२५२७	२६८९	३४७०	२०११	१७५९	२३६५	३५३२	३१७४
बीमकको शाखा सङ्ख्या	२९९२	४९१	३८६	८४०	३४५	५०१	१५९	२७०

परिसूचक	नेपाल	कोशी	मधेश	बागमती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदूर पश्चिम
प्रदेशगत खर्च (रु. करोडमा)	१८४११	२८०३	२४५४	४४५१	२२२१	२६४४	१९८७	१८५१
प्रदेशगत राजस्व (रु. करोडमा)	९३६१	१३१०	१४१०	२५५०	१०६५	१३६८	८०४	८५४
प्रदेश सञ्चित कोषको मौज्दात (२०८१ असार) (रु. करोडमा)	-	४२३	१४०७	१९९६	११९	८१	६३१	४३५

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय, २०८२

२. सार्वजनिक वित्त

२.१ **"स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश"** को दीर्घकालीन सोच तय गरेको प्रदेशको प्रथम आवधिक योजना (२०७६/७७-२०८०/८१) कार्यान्वयन भईसकेको छ। **"सुशासित, खुशी, आर्थिक रुपले गतिशिल र समुन्नत प्रदेश"** को सोच एवम् **"शान्ति, समानता र सुशासन सहितको समृद्ध प्रदेश निर्माण गर्ने"** समष्टिगत लक्ष्य लिएको कोशी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना (२०८१/८२-२०८५/८६) कार्यान्वयनमा रहेको छ।

२.२ आवधिक योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य हासिल हुने गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना (MTEF) र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश हुने आयोजना छनौटलाई व्यवस्थित बनाउन **प्रदेशस्तरीय आयोजना छनौट तथा वर्गीकरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० र प्रदेश आयोजना बैंक व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८१** तर्जुमा भएको छ।

२.३ प्रदेशका प्राथमिकता प्राप्त एवम् गौरवका आयोजनाहरूको स्रोत व्यवस्थापन र कार्यान्वयनमा सहजताका लागि **आयोजनाको बहुवर्षीय आयोजनाको ठेक्का सहमति सम्बन्धी मापदण्ड, २०८१** प्रदेश सरकारबाट जारी भएको छ।

२.४ आर्थिक वर्ष २०७९/८० को तुलनामा २०८०/८१ मा प्रदेशको बजेटको आकार सङ्कुचन भएको हुदाँ खर्चमा केही कमी भएको छ। कुल प्रादेशिक खर्चमध्ये चालु खर्चको अनुपातमा कमी हुदै गएको छ भने स्थानीय तह अनुदानमा वृद्धि भएको छ।

तालिका २.१ कोशी प्रदेश सरकारको वित्त परिसूचक (रकम रु. करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
बजेट विनियोजन	**३५९४**	**४२२०**	**४०९०**	**३२४७**	**३९७४**	**३६७४**
कुल खर्च	**२१२०**	**२९८३**	**२७९५**	**२९९७**	**३०७६**	**२८०३**
चालु खर्च	९७६	१२९६	१२०८	१३१३	१२६५	११६८
पूँजीगत खर्च	११४४	१७८७	१५८७	१६८४	१८११	१६३५
कुल आय	**२८२३**	**३११२**	**३२०६**	**३७१३**	**३५९५**	**३२२६**
कुल राजस्व	९३७	१०७१	१३१५	१४५१	१२९७	१३४२
संघ अनुदान	१८४९	१७९९	१७६१	१८४७	१५७८	१३५३
मौज्दात र अन्य	३७	२४२	१२८	४१५	७२०	५३१
बजेट सन्तुलन	**-७७१**	**-११०८**	**-८८४**	**४६६**	**-३७९**	**-४४८**
राजस्व सन्तुलन	**-३९**	**-२२५**	**१०७**	**१३८**	**३२**	**१७४**
सञ्चित कोष बचत	**७०३**	**१२९**	**४११**	**७१६**	**५१९**	**४२३**

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर।

नोटः- "बजेट सन्तुलन" ले प्रदेशको कुल आय र बजेट विनियोजन बीचको अन्तरलाई जनाउँछ। "राजस्व सन्तुलन"ले कुल राजस्व र चालु खर्च (स्थानीय तह अनुदान समेत) बीचको अन्तरलाई र "प्रदेश सञ्चित कोष बचत" ले कुल आय र कुल खर्च बीचको अन्तरलाई जनाउँछ।

२.५ कोशी प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा विनियोजित पुँजीगत बजेटको ७८.३ प्रतिशत खर्च भएको छ, भने आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा यस्तो खर्च ८९.८ प्रतिशत रहेको थियो। सार्वजनिक खर्चको पारदर्शीता र गुणस्तर अभिवृद्धि भएको छ। विकास साझेदारसँगको सहकार्य बढेको छ। सार्वजनिक, निजी साझेदारीका लागि कानूनी र संस्थागत व्यवस्था भएको छ।

चार्ट २.१: विनियोजनको तुलनामा कुल खर्च र पूँजीगत खर्चको प्रवृत्ति (प्रतिशतमा)

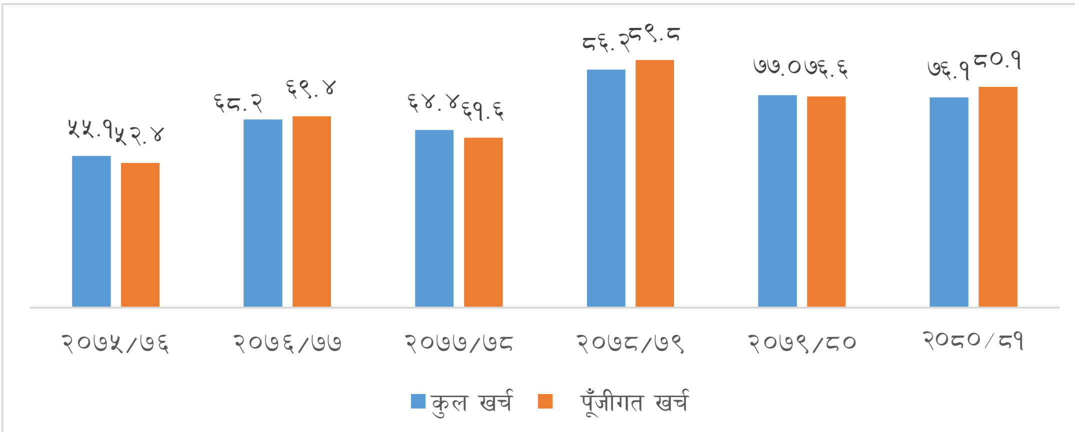

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश विराटनगर।

प्रादेशिक सार्वजनिक वित्तको आकार

२.६ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा प्रादेशिक खर्च र संघीय अनुदानको अनुपात केही घटेको छ। विगत छ वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा सङ्घबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण (अनुदान) को परिमाण क्रमशः घट्दै गएको छ।

तालिका २.२: सार्वजनिक वित्तका परिसूचक (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
प्रादेशिक कुल खर्च	३.५	४.८	४.०	३.८	३.६	३.१
चालु खर्च	१.६	१.९	१.७	१.७	१.५	१.३
पुँजीगत खर्च	१.९	२.९	२.३	२.१	२.१	१.८
प्रादेशिक राजस्व	१.६	१.७	१.९	१.८	१.५	१.५
कुल प्रादेशिक आय	४.७	५.१	४.६	४.७	४.२	३.५
बजेट सन्तुलन	-१.३	-१.८	-१.३	०.६	-०.४	-०.५
राजस्व सन्तुलन	-०.०७	-०.२०	०.१५	०.१७	०.०४	०.१९
सञ्चित कोष बचत	१.२	०.२	०.६	०.९	०.६	०.५

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

२.७ प्रदेशको कुल खर्चमा पुँजीगत खर्चको अंश उच्च रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको कुल खर्च कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३.१ प्रतिशत रहेकोमा चालु खर्च १.३ प्रतिशत र पुँजीगत खर्च १.८ प्रतिशत रहेको छ। यद्यपि, पछिल्ला आर्थिक वर्षमा प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तुलनामा प्रादेशिक खर्चको अनुपात क्रमशः घट्दै गएको छ।

चार्ट २.२: प्रादेशिक खर्चको प्रवृत्ति (कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

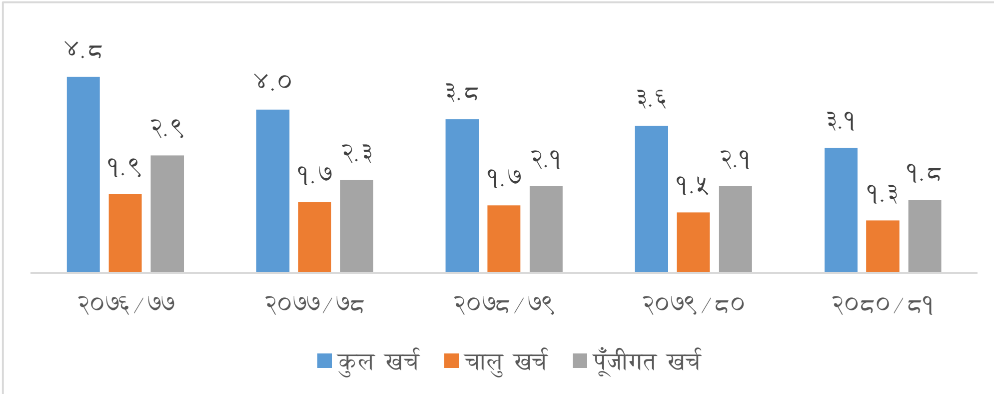

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

२.८ कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्रादेशिक राजस्वको अंश वृद्धि हुँदै गएकोमा पछिल्लो दुई वर्ष भने घट्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा राजस्व प्राप्तिको अनुपात १.८ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० र २०८०/८१ मा केही कमी आई १.५ प्रतिशतमा सीमित हुन पुगेको छ।

चार्ट २.३: पछिल्लो ५ वर्षको राजस्व परिचालनको स्थिति
(प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

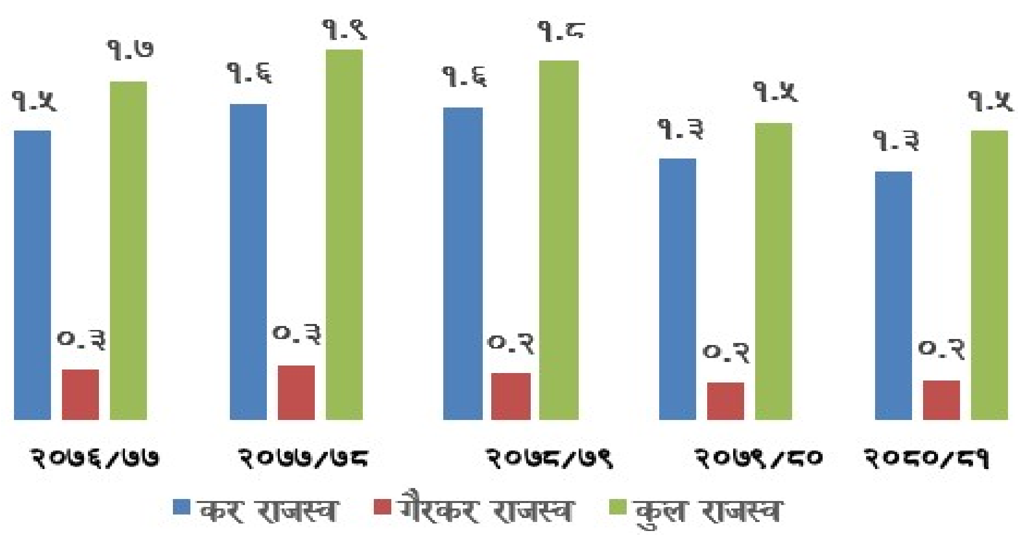

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

२.९ पछिल्ला वर्षमा प्रदेशको खर्च गर्ने क्षमतामा ह्रास हुँदै गएको, आन्तरिक राजस्वको आधार कमजोर रहेको र संघबाट हुने वित्तीय हस्तान्तरण घट्दै जाने प्रवृत्ति देखिएको छ। आगामी वर्षमा प्रदेशको खर्च गर्ने क्षमता वृद्धि गर्न र राजस्व परिचालनमा वृद्धि गर्न थप प्रयात गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२.१० शुरुका आर्थिक वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा राजस्व सन्तुलनको प्रतिशतमा क्रमशः सुधार आउँदै गएकोमा पछिल्ला आर्थिक वर्षमा भने यस्तो अनुपातमा कमी आएको छ । आन्तरिक

राजस्व सङ्कलनमा आएको न्यूनता तथा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानमा समेत कमी आउँदा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा राजस्व बचत ०.१९ प्रतिशत रहेको छ। चालु खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

चार्ट २.४: पछिल्लो पाँच आर्थिक वर्षको बजेट सन्तुलन र राजस्व सन्तुलनको स्थिति (प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

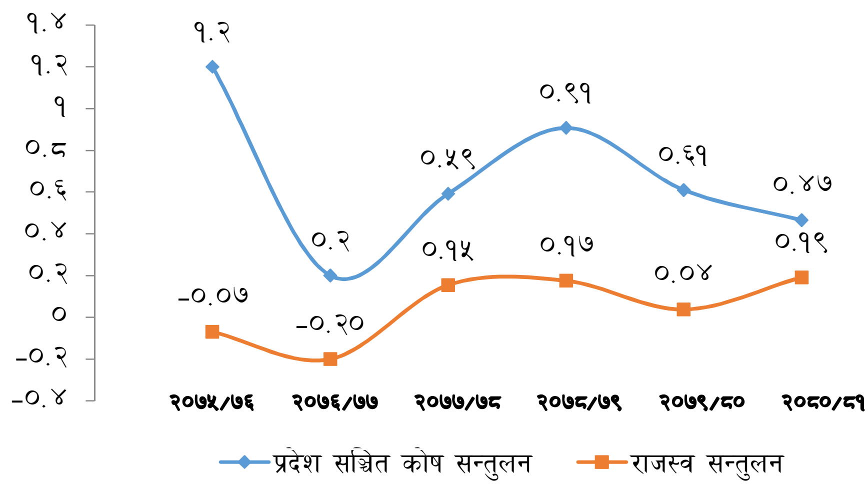

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

नोटः "राजस्व सन्तुलन" ले प्रदेशको कुल राजस्व र चालु खर्च बीचको अन्तर र "प्रदेश सञ्चित कोष सन्तुलन" ले प्रदेशको कुल आय र कुल खर्च बीचको अन्तरलाई जनाउँछ।

२.११ प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा सङ्घबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण (अनुदान) बर्सेनि घट्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३.१ प्रतिशत अनुदान प्राप्त भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा यस्तो प्राप्ति १.५ प्रतिशतमा सीमित भएको छ।

२.१२ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा वित्तीय समानीकरण अनुदान लक्ष्य अनुसार प्राप्त नभएको र सशर्त अनुदानको हिस्सामा समेत कमी आएकोले समग्र वित्तीय हस्तान्तरण संकुचन भएको छ। प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपातमा कुल प्रादेशिक आयको अनुपात न्यून हुँदै गएतापनि विगत छ वर्षको वार्षिक औसत ४.४ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट २.५: पछिल्लो ५ वर्षको कुल प्रादेशिक आय र अनुदान प्राप्तिको स्थिति
(प्रादेशिक कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको प्रतिशतमा)

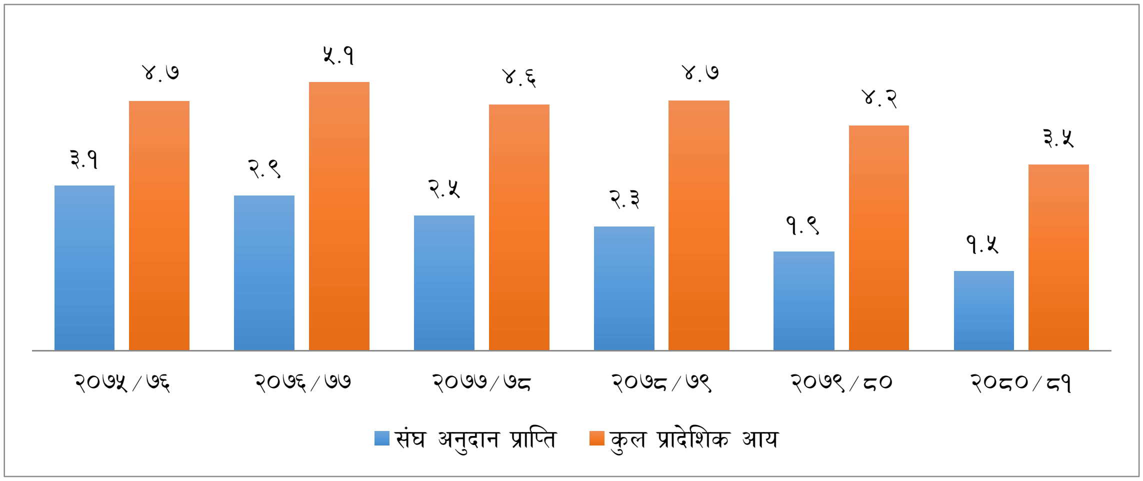

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८१

प्रादेशिक खर्च स्थिति

२.१३ चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बैशाखसम्म कोशी प्रदेशको कुल खर्च गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ५.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१६ अर्ब ७२ करोड १८ लाख रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सोही अवधिमा यस्तो खर्च रु.१५ अर्ब ८८ करोड ३ लाख रहेको थियो। अघिल्लो आ.व.को तुलनामा गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशको कुल खर्च ८.९ प्रतिशतले कमी भई रु.२८ अर्ब २ करोड ७५ लाख रहेको थियो।

२.१४ चालु आर्थिक वर्षको बैशाखसम्मको कुल प्रादेशिक खर्चमा पुँजीगत खर्चको हिस्सा ४०.८ प्रतिशत, चालु खर्च ४० प्रतिशत र स्थानीय तहमा अनुदान हस्तान्तरणको हिस्सा १९.२ प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल प्रादेशिक खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको हिस्सा ५८.३ प्रतिशत रहेको थियो। पछिल्ला पाँच आर्थिक वर्षमा कुल प्रादेशिक खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको हिस्सा औसत ५७ प्रतिशतभन्दा माथि रहेको छ।

चार्ट २.६: कुल प्रादेशिक खर्च संरचना
(कुल प्रादेशिक खर्चको प्रतिशतमा)

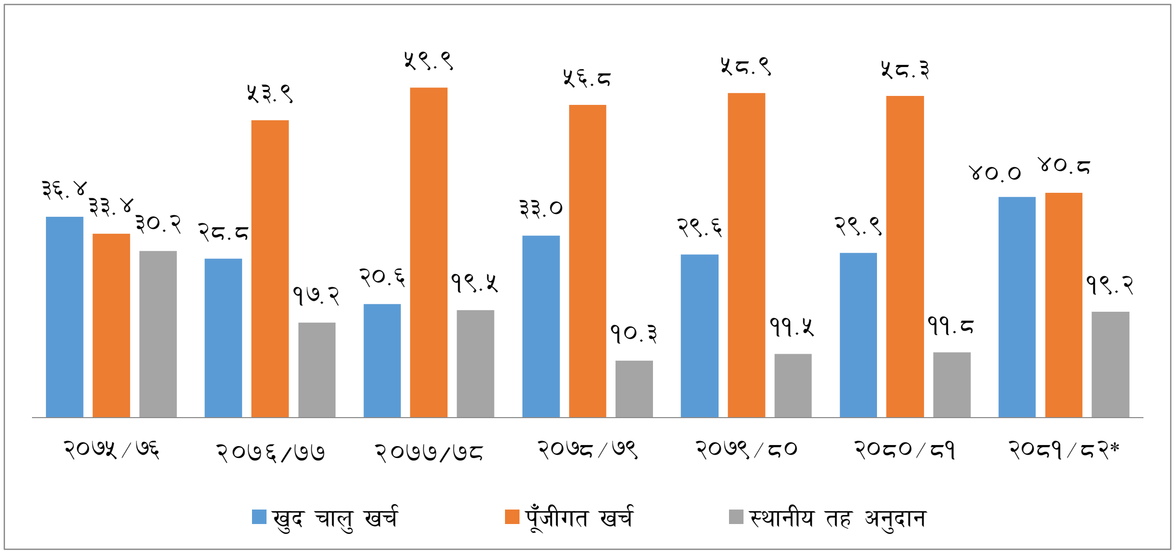

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

चालु खर्चको शीर्षकगत प्रवृत्ति

२.१५ प्रादेशिक कुल चालु खर्चमध्ये अनुदानको अंश सबैभन्दा उच्च रहँदै आएको छ। यद्यपि, आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा बाहेक यस्तो अंश बर्सेनि घट्दै गएको छ। अनुदान खर्च शीर्षक भित्र स्थानीय तहमा जाने वित्तीय हस्तान्तरणका साथै कृषि अनुदान, सामाजिक क्षेत्र, सरकारी निकाय, समिति, बोर्ड र अन्य संस्थालाई दिइने अनुदान समावेश रहेको छ।

२.१६ आ.व.२०७९/८० मा स्थानीय तहलाई अनुदान बाहेक रु.१ अर्ब १७ करोड ८३ लाख रकम कृषि अनुदान तथा अन्य निकायलाई अनुदान प्रदान गरिएकोमा आ.व.२०८०/८१ मा त्यस्तो अनुदानमा ३७ प्रतिशतले कमी भई रु.७४ करोड २७ लाख रकम खर्च भएको छ।

२.१७ चालु खर्चमध्ये मालसामान तथा सेवाको उपयोग (कार्यालय सञ्चालन, छपाई, सूचना प्रकाशन, सेवा परामर्श, तालिम, गोष्ठी, कार्यक्रम, सवारी मर्मत, इन्धन, अनुगमन भ्रमण, विविध खर्च लगायत) खर्च सुरुका आर्थिक वर्षमा घट्दै गएको भएतापनि आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखि वृद्धि हुँदै गएको छ ।

२.१८ अघिल्लो आर्थिक वर्षको सङ्घ सर्शत, समपूरक र विशेष अनुदानको बचत रकम सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गरिएको खर्च समेत **अन्य खर्चमा** समावेश भएको रहेको हुँदा यस शिर्षकको रकम पनि उल्लेखनीय नै रहेको छ। आ.व.२०८०/८१ मा रु.१ अर्ब ५६ करोड ७ लाख रकम सङ्घ अनुदान फिर्ता भएकोमा आ.व.२०८१/८२ मा रु.१ अर्ब ९६ करोड ८८ लाख रकम फिर्ता गरिएको छ।

तालिका २.३: चालु खर्चको शीर्षकगत विवरण (चालु खर्चको प्रतिशतमा)

शीर्षक	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
पारिश्रमिक/सुविधा	१३.१	१६.९	१६.०	१५.१	१७.४	१८.०
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	२३.५	१९.३	१८.४	२६.९	३०.३	३१.८
सहायता	१.४	१.८	०.३	०.२	०.२	०.१
अनुदान	६०.०	५९.७	३९.०	४१.७	३७.४	३४.६
सामाजिक सुरक्षा	१.७	१.९	२.२	०.९	२.३	१.९
अन्य खर्च	०.३	०.४	२४.१	१५.२	१२.४	१३.६
जम्मा चालु खर्च	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर।

प्रदेश सरकारको पुँजीगत खर्चको तुलनात्मक अवस्था

२.१९ पछिल्ला ३ आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको कुल खर्चमध्ये पुँजीगत खर्चको अंश वार्षिक औसत ५७.८ प्रतिशत रहेको छ। कुल खर्चमध्ये गण्डकी प्रदेशमा पुँजीगत खर्चको अंश सबैभन्दा बढी र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा न्यून रहेको छ।

तालिका २.४: पछिल्लो ३ वर्षको प्रदेशगत खर्च स्थिति खर्च रु. करोडमा र अंश प्रतिशतमा

प्रदेश	२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१	
	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश	कुल खर्च	पुँजीगत खर्चको अंश
कोशी	२९९६.६	५६.२	३०७५.८	५८.९	२८०२.८	५८.३
मधेश	२२२६.0	५३.६	२६८७.०	६०.३	२४५४.५	६२.३
बागमती	३७९९.५	५५.३	४६८६.२	६०.४	४४५१.३	६४.१
गण्डकी	२२०४.४	६५.६	२३६१.५	६४.६	२२२०.६	६५.९
लुम्बिनी	३००५.५	५७.९	३०२४.४	५८.६	२६४३.७	६०.६
कर्णाली	२४२८.२	६२.१	२२२६.७	५७.४	१९८६.८	५३.८
सुदूरपश्चिम	२०८७.७	५७.२	२४०६.३	६५.७	१८५१.४	५७.१
जम्मा	१८७४८	५७.९५	२०४६८	६०.७	१८४११	६०.९

स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८१

खर्चको कार्यात्मक संरचना

२.२० प्रदेश सञ्चित कोषबाट भएको खर्चमा कार्यात्मक वर्गीकरण अनुसार तुलना गर्दा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा आर्थिक मामिला र सामान्य सार्वजनिक सेवामा क्रमशः ४४.६ र २०.४ प्रतिशत खर्च भएको छ। विगत तीन वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा प्रदेशको कुल खर्च मध्ये स्वास्थ्य र शिक्षा क्षेत्रमा औषतमा क्रमशः ७.५ र ३.१ प्रतिशत हिस्सा रहेको हुदाँ यसमा वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका २.५: खर्चको कार्यात्मक संरचना (रकम रु. करोडमा)

क्र.सं.	विवरण/आ.व.	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१.	सामान्य सार्वजनिक सेवा	६८२.१७	५७०.२१	५७१.६०
२.	रक्षा	०.००	०.००	०.००
३.	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३१.११	५१.०७	३०.१४
४.	आर्थिक मामिला	११०२.१५	१५१४.४४	१२५१.२३
५.	वातावरण संरक्षण	१११.३४	१२१.८१	१०८.९७
६.	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	६७४.७१	४६०.६८	५२८.४८
७.	स्वास्थ्य	२६९.४३	१९९.४२	२०२.६८
८.	मनोरञ्जन, संस्कृति तथा धर्म	१५.९०	०.००	१.५५
९.	शिक्षा	१०६.०५	११०.२९	६५.८५
१०.	सामाजिक सुरक्षा	३.७८	४७.८६	४२.२६
	जम्मा	**२९९६.६४**	**३०७५.७८**	**२८०२.७५**

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश विराटनगर।

अन्य सरकारी कोषको आयव्यय

२.२१ आयव्ययको हिसाब तयार गर्ने प्रदेशका समिति र अन्य संस्था (प्रदेश लगानी प्राधिकरण, प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालय, प्रदेश खेलकुद विकास बोर्ड र १४ वटा अस्पताल व्यवस्थापन समिति) को आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा जम्मा आम्दानी रु.२ अर्ब ९५ करोड र कुल खर्च रु.२ अर्ब ७१ करोड रहेको छ।

तालिका २.६: प्रदेश सरकारी कोष (समिति र अन्य संस्था) को आयव्यय विवरण (रु.करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष					
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१. सुरु मौज्दात	३	४	४	२३	२४	२६
२. जम्मा आय	**५८**	**९७**	**१०७**	**१९०**	**२४४**	**२६९**
बिक्री र सेवा शुल्क	२०	८	११	५७	९३	८२
अनुदान	२५	६१	५३	१०१	१४३	१४१
अन्य आय	१३	२८	४२	३२	७८	४६
३. कुल खर्च	**५४**	**९७**	**९४**	**१८९**	**२४२**	**२७१**
वर्षान्तको मौज्दात (१+२-३)	७	४	१७	२४	२६	२४

स्रोतः महालेखापरीक्षकको (कोशी प्रदेशको) वार्षिक प्रतिवेदनहरु।

नोटः- प्रदेश सञ्चित कोषबाट अस्पतालहरुलाई र प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठानलाई अख्तियारी दिएको रकम समेत माथिको तालिकामा अनुदानमा र कुल खर्चमा समावेश रहेको छ।

स्थानीय तहको आयव्यय

२.२२ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशका १३७ वटा स्थानीय तहको कुल आम्दानी (नगद मौज्दात समेत) रु.८३ अर्ब १२ करोड ६५ लाख रहेकोमा कुल खर्च रु.७३ अर्ब ७८ करोड ५१ लाख भएको छ, भने रु.९ अर्ब ३४ करोड १४ लाख रकम स्थानीय सञ्चित कोषहरुमा बचत रहेको देखिन्छ।

तालिका २.७: कोशी प्रदेशका स्थानीय तहको आयव्ययको एकीकृत विवरण (रु.करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१.कुल आय	७७५०.२५	७५३१.२१	७२८४.४१
राजस्व	१,९७०.६५	१,६९३.६७	१,८९५.९७
अनुदान	५,७६५.४२	५,८२६.३६	५,३७८.०१
अन्य प्राप्ति	१४.१८	११.१९	१०.४३
२.नगद मौज्दात	१,२४०.९६	१,४१३.१३	१,०२८.२४
३.कुल खर्च	७४९२.२७	७९३५.८७	७३७८.५१
चालु खर्च	४,५७९.३२	५,०४१.१६	४,९५३.३५
पुंजीगत खर्च	२,९०८.२१	२,८८६.७६	२,४१६.१९
वित्तीय व्यवस्था	४.७५	७.९५	८.९७
सञ्चित कोष बचत (१+२-३)	१४९८.९४	१००८.४७	९३४.१४

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश विराटनगर।

प्रादेशिक राजस्व तथा आय

२.२३ पछिल्लो छ वर्षमा प्रदेशको कुल राजस्वमा सङ्घबाट बाँडफाँट भई प्राप्त हुने राजस्वको हिस्सा वार्षिक औसत ७०.३ प्रतिशत रहेको छ। कुल राजस्वमा प्रदेशको आन्तरिक राजस्वको अंश आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा २९.४ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा वृद्धि भई ३१ प्रतिशत पुगेको छ।

तालिका २.८: पछिल्लो छ आर्थिक वर्षको प्रादेशिक राजस्वको संरचना (कुल राजस्वको प्रतिशतमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						बैशाखसम्मको	
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०७९/८०	२०८०/८१
सङ्घीय राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त (मू.अ.कर अन्तःशुल्क र रोयल्टी)	७३.३	७२.३	६७.८	६९.१	७०.६	६९.०	७२.२	६९.९
प्रदेशको आन्तरिक राजस्व	२६.७	२७.७	३२.२	३०.९	२९.४	३१.०	२७.८	३०.१
*एकल कर प्रशासनको बाँडफाँट भई प्राप्त	११.७	१०.७	१३.१	१३.३	९.१	११.३	७.६	९.०
सवारी साधन कर (प्रदेशले उपयोग गर्ने ६०%)	८.३	७.४	८.६	८.२	९.२	१०.४	१०.८	१०.५

विवरण	आर्थिक वर्ष						बैशाखसम्मको	
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०७९/८०	२०८०/८१
प्रदेशले सङ्कलन गरेको गैर कर राजस्व	६.७	९.६	१०.५	९.४	११.१	९.४	९.५	१०.७

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२

*घरजग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्क/मनोरञ्जन कर/विज्ञापन कर/प्राकृतिक स्रोत बिक्री शुल्क बापतको राजस्व बाँडफाँट भई प्राप्त

२.२४ विगत तीन वर्षदेखि संघबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने अनुदानमा कमी हुँदै आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा प्रदेशको कुल आय रु.३५ अर्ब ९५ करोड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १०.३ प्रतिशतले कमी आई रु.३२ अर्ब २५ करोड रहेको छ। यस अवधिमा सङ्घीय अनुदान प्राप्तिमा १४.३ प्रतिशतले कमी आएको छ। प्रदेशको कुल आयमा आन्तरिक राजस्वको अनुपात आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा १०.६ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १२.९ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका २.९: कोशी प्रदेशको आयको संरचना (रकम रु.करोडमा)

विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
प्रदेश सरकार स्रोत	**९७४**	**१३१४**	**१४४४**	**१८६२**	**२०१३**	**१८६२**	**१६७१**
कुल राजस्व	९३७	१०७१	१३१५	१४५१	१२९७	१३४२	१२४९
नगद मौज्दात	३७	२४३	१२९	४११	७१६	५२०	४२२
संघ अनुदान	**१८४९**	**१७९९**	**१७६१**	**१८४६**	**१५७९**	**१३५३**	**१०६५**
वैदेशिक अनुदान #	**०.०**	**०.०**	**०.०**	**५.१**	**३.८**	**१०.०**	**०.०**
कुल आय	**२८२३**	**३११३**	**३२०५**	**३७१३.१**	**३५९५.८**	**३२२५**	**२७३६**

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा प्रदेशले लिने वैदेशिक अनुदानको सोझै भुक्तानी रकम।

२.२५ आर्थिक वर्ष २०७९/८० को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेशको कुल आयमा राजस्वको हिस्सा वृद्धि भएको छ, भने संघ अनुदान र नगद मौज्दातको अनुपातमा कमी भएको छ।

चार्ट २.७ प्रदेशको कुल आयमा राजस्व, अनुदान र नगद मौज्दातको हिस्सा (कुल आयको प्रतिशतमा)

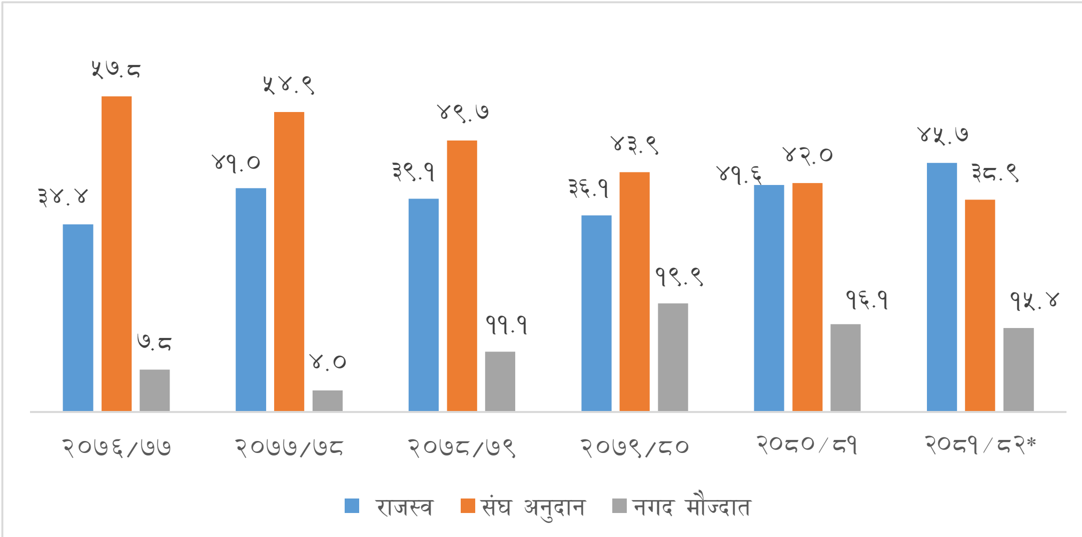

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

२.२६ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा संघ अनुदानबाट भएको खर्चमध्ये वित्तीय समानीकरण अनुदानको हिस्सा ५९.८ प्रतिशत रहेको छ भने सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको हिस्सा ४०.२ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका २.१०: प्रादेशिक खर्चमा खर्च बेहोर्ने स्रोत (रकम रु.करोडमा)

विवरण/आ.व.	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
प्रदेश सरकार स्रोत (राजस्व र नगद मौज्दात)	१०२६	१४७४	१४५८	१३६७	१६४८	१५३३	१०६६
संघ अनुदान स्रोत	१०९५	१५१०	१३३७	१६२४	१४२४	१२६०	६०६
वित्तीय समानीकरण अनुदान	३६८	८१२	५६६	७८१	७९०	७५४	३७२
सशर्त अनुदान	६२०	६०५	६५८	७००	५४५	४०३	१६९
समपूरक अनुदान	५५	५४	७३	१०१	५६	५३	३६
विशेष अनुदान	५२	३८	४०	४३	३३	५०	२९
वैदेशिक अनुदान				५	४	१०	
कुल खर्च	२१२०	२९८३	२७९५	२९९७	३०७६	२८०३	१६७२

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

२.२७ प्रदेश स्थापना हुँदाको सुरुको आर्थिक वर्षमा संघ अनुदान स्रोतबाट बढी खर्च थियो भने, पछिल्लो दुई आर्थिक वर्षदेखि प्रदेश सरकार स्रोतबाट बढी खर्च भएको छ। विगत छ वर्षमा प्रदेश सरकारको स्रोतबाट ५०.६ प्रतिशत र संघ अनुदानबाट ४९.४ प्रतिशत खर्च बेहोर्ने स्रोत रहेको औसतमा देखिन्छ।

चार्ट २.८ प्रदेशको कुल खर्चमा संघ अनुदान र प्रदेश स्रोतको हिस्सा (कुल खर्चको प्रतिशतमा)

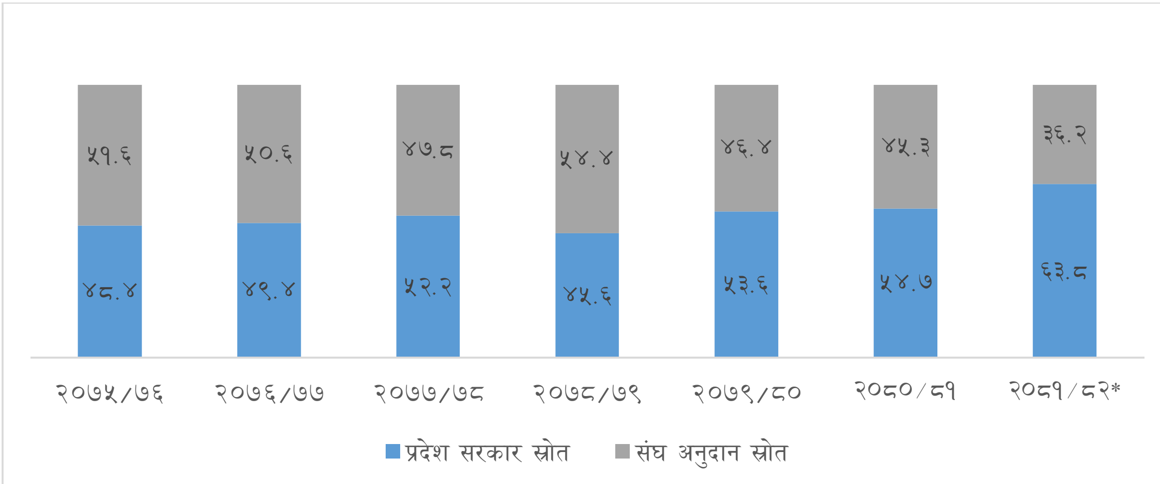

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

नोटः प्रदेश सरकार स्रोतमा कुल राजस्व र नगद मौज्दातको रकम समावेश रहेको छ।

प्रदेशको आम्दानी र खर्चको अवस्था

२.२८ २०८१ असार मसान्तमा कोशी प्रदेशको सञ्चित कोष रु.४ अर्ब २२ करोड ७५ लाखले धनात्मक रहेको छ। २०८० असार मसान्तमा यस्तो कोष रु.५ अर्ब १९ करोड ७६ लाखले धनात्मक रहेको थियो।

तालिका २.११: प्रदेश सञ्चित कोषको विवरण (रु. करोडमा)

विवरण/आ.व.	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
क. कुल राजस्व	९३७	१०७१	१३१५	१४५१	१२९७	१३४२	१२४९
आन्तरिक राजस्व	२५०	२९७	४२४	४४८	३८२	४१६	३७६
संघीय राजस्व बाँडफाँड	६८७	७७४	८९१	१००२	९१५	९२६	८७३
ख. संघ अनुदान	१८४९	१७९९	१७६१	१८४७	१५७९	१३५३	१०६५
ग. वैदेशिक अनुदान				५	४	१०	
घ. नगद मौज्दात	३७	२४३	१२९	४११	७१६	५२०	४२३
कुल आय (क+ख+ग+घ)	**२८२३**	**३११२**	**३२०६**	**३७१३**	**३५९६**	**३२२६**	**२७३७**
१.चालु खर्च (स्थानीय तह अनुदान समेत)	९७६	११९७	१२०९	१३१३	१२६५	११६८	९९०
२.पुँजीगत खर्च	११४४	१७८७	१५८७	१६८४	१८११	१६३५	६८२
कुल खर्च (१+२)	**२१२०**	**२९८३**	**२७९५**	**२९९७**	**३०७६**	**२८०३**	**१६७२**
प्रदेश सञ्चित कोष बचत	७०३	१२९	४११	७१६	५२०	४२३	१०६४
#बचत संघ अनुदान फिर्ता		४६२	२८५	१९०	१४६	१५६	१९७

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

अघिल्लो आ.व. प्राप्त संघ सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता

स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण

२.२९ नेपालको संविधान र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार प्रदेश सरकारबाट स्थानीय सरकारलाई वित्तीय समानीकरण, सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदान हस्तान्तरण हुने गरेको छ। प्रदेश र स्थानीय सरकारको लागत साझेदारीमा पूर्वाधार विकास आयोजना सञ्चालन गर्न २०७५ सालको कार्यविधिलाई परिमार्जन गरी **कोशी प्रदेश समपूरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१** तर्जुमा गरिएको छ।

२.३० चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा स्थानीय तह अनुदानमा रु.४ अर्ब ७५ करोड ५४ लाख विनियोजन भएकोमा बैशाखसम्म रु.३ अर्ब २१ करोड ७ लाख रकम हस्तान्तरण भएको छ। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा रु.३ अर्ब ३० करोड २८ लाख (प्रदेशको कुल खर्चको ११.८ प्रतिशत) रकम स्थानीय तहमा अनुदान हस्तान्तरण भएको थियो।

तालिका २.१२: प्रदेश सरकारबाट स्थानीय तहमा वित्त हस्तान्तरणको विवरण (रु. करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
समानीकरण अनुदान	५०	१००	१००	१००	८८	१००	७३
सशर्त अनुदान	३१५	२९७	५६	१६५	१५८	१२६	१६५
समपूरक अनुदान		१४१	१३१	१२६	११०	१०४	८३
विशेष अनुदान		४४					
जम्मा अनुदान	**३६५**	**५८२**	**२८७**	**३९१**	**३५५**	**३३०**	**३२१**
सवारी साधन कर	४८	४७	८०	८०	८४	९३	८७

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर, २०८२ *बैशाखसम्म

२.३१ प्रदेशले सङ्कलन गर्ने सवारी साधन करमध्ये स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने (४० प्रतिशत) रकम चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बैशाखसम्म रु.८७ करोड ३३ लाख राजस्व बाँडफाँट गरिएको छ। सवारी साधन कर वापत आ.व.२०८०/८१ मा रु.९२ करोड ६० लाख रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा दाखिला गरिएको छ।

२.३२ आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्रदेशको बजेटको १४.३ प्रतिशत रकम स्थानीय तह अनुदानमा विनियोजन भएकोमा त्यसपछि कमी हुँदै गएपनि आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा वृद्धि भई १३.८ प्रतिशत रहेको छ। सात वर्षको अवधिमा स्थानीय तह अनुदानको कुल विनियोजनमध्ये समानीकरण अनुदानको हिस्सा औसतमा २३ प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ भने सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको हिस्सा औषतमा ७७ प्रतिशत भन्दा बढी रहेको देखिन्छ।

तालिका २.१३: प्रदेशको कुल बजेट र खर्चमा स्थानीय तह अनुदानको हिस्सा (प्रतिशतमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
प्रदेशको कुल बजेटमा स्थानीय तह अनुदान	१०.४	१४.३	७.५	१२.९	१०.४	१०.२	१३.८
कुल अनुदान मध्ये समानीकरण अनुदान	१३.४	१६.६	३२.६	२३.९	२४.१	२६.६	२०.६
कुल खर्चमा स्थानीय तह अनुदानको हिस्सा	१७.२	१९.५	१०.३	१३.०	११.५	११.८	१९.२

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार हिसाब गरिएको।

नोटः माथिको तालिकामा आ.व.२०८१/८२ को हकमा बैशाखसम्मको खर्च अनुसार स्थानीय तह अनुदानको हिस्सा निकालिएको छ।

करको दायरा विस्तार

२.३३ कोशी प्रदेशमा नेपाल सरकार अन्तर्गतका आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू ५ र करदाता सेवा कार्यालय ११ रहेका छन् । २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा सबै प्रकारका स्थायी लेखा नम्बर लिएका करदाता १२ लाख ६ हजार १ सय ३१ पुगेका छन् ।

तालिका २.१४: आन्तरिक राजस्व विभाग मातहतमा दर्ता/आबद्ध करदाताको सङ्ख्या

क.सं.	विवरण	नेपाल	कोशी प्रदेश
१.	Business PAN	७०३१३०	५७,६०९
२.	Proprietorship PAN	१७७९३८०	२३९,३४८
३.	PPAN	४७१८७३०	९०९,१७४
४.	मू.अ.कर दर्ता	३४२४६०	३७७५४
५.	अन्तःशुल्क इजाजत	१२१५९५	२०७९९
६.	सरकारी तथा अन्य संस्थाहरूलाई W-PAN	३५१७६	६४५६
७.	Computer Billing अनुमति लिएका करदाता	२२३००	२८२५
८.	CBMS	६,६९८	८९७
९.	DST	३९	०
१०.	ठूला करदाता	५८७	५७
११.	मध्यमस्तरीय करदाता	५५९	७३

स्रोतः आन्तरिक राजस्व विभाग, २०८२

बेरुजु

२.३४ कोशी प्रदेश सरकारले बेरुजु न्यूनीकरण र फस्यौंट कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा दिएको छ। प्रदेशको **दोस्रो आवधिक योजना** (२०८१/८२-२०८५/८६) ले बेरुजुलाई अन्तिम लेखापरीक्षण अंकको तुलनामा **०.५ प्रतिशतभन्दा कम** बनाउने र वार्षिक बेरुजु फस्यौंट प्रगति **७५ प्रतिशत भन्दा बढी** पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको छ।

२.३५ कोशी प्रदेशको बेरुजु फस्यौंट प्रगति बढ्दै गएको छ, भने विगत दुई आर्थिक वर्षदेखि बेरुजु घट्दै गएको छ। सात आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षणमा जम्मा रु.८ अर्ब ४२ करोड २१ लाख बेरुजु रहेकोमा रु.३ अर्ब २ करोड १५ लाख फस्यौंट भई रु.५ अर्ब ४० करोड ६ लाख बाँकी रहेको छ। बाँकी बेरुजु मध्ये रु.३ अर्ब ७६ करोड ३३ लाख (६९.६%) पेश्की बेरुजु रहेको छ।

तालिका २.१५: प्रदेशका निकायको अन्तिम लेखापरीक्षण बेरुजुको विवरण (रकम रु. करोडमा)

विवरण/ आ.व.	२०७४/ ७५	२०७५/७६	२०७६/ ७७	२०७७/ ७८	२०७८/ ७९	२०७९/ ८०	२०८०/ ८१	जम्मा
कुल बेरुजु रकम	२	१६७	१२७	१६३	१६५	१३२	८७	८४२
बेरुजु (प्रतिशतमा)	३.४%	४.८%	२.८%	३.६%	३.४%	२.५%	१.७%	
फस्यौंट/लगत कट्टा	-	०.१	४५	३४	४९	७०	१०५	३०२
बेरुजु फस्यौंट प्रगति	-	०.७%	२६.६%	१३.५%	१२.८%	१४.१%	१८.८%	
बाँकी बेरुजु रकम	२	१६९	२५१	३८०	४९६	५५८	५४०	

स्रोतः महालेखापरीक्षकको सातौं वार्षिक प्रतिवेदन, २०८२

२.३६ आ.व.२०७९/८० को अन्तिम लेखापरीक्षण बेरुजु मध्ये पेश्की बेरुजु ५.८ प्रतिशत रहेकोमा आ.व.२०८०/८१ मा यस्तो बेरुजु ११.९ प्रतिशत रहेको छ। विगत छ वर्षको लेखापरीक्षण बेरुजु हेर्दा नियमित गर्ने बेरुजु को अनुपात औसत ७४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

चार्ट २.९: कोशी प्रदेशको कुल बेरुजु मध्ये असुल गर्नुपर्ने, नियमित गर्नुपर्ने र पेस्की बेरुजु को अनुपात (प्रतिशतमा)

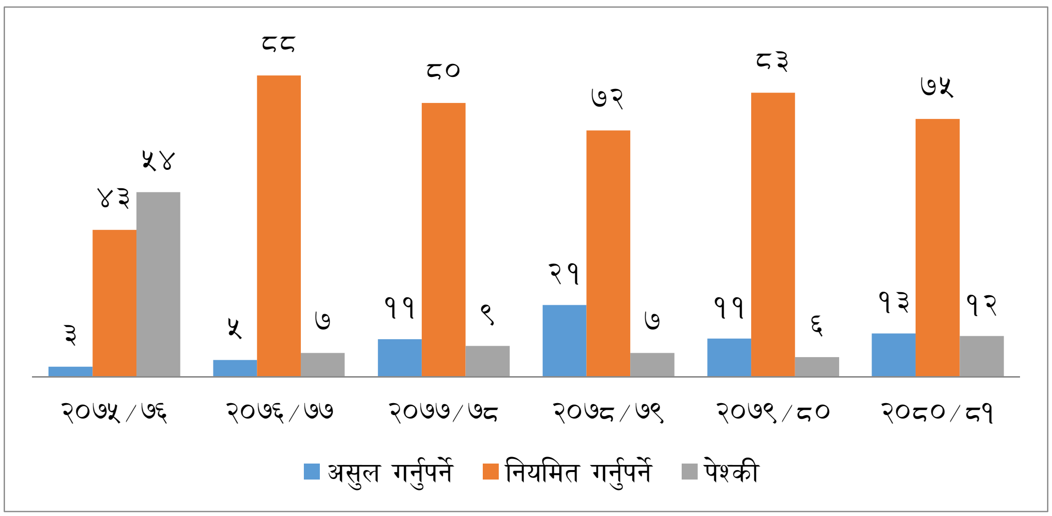

स्रोतः महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनको तथ्याङ्कबाट गणना गरिएको।

२.३७ विगत दुई आर्थिक वर्षको बेरुजुको विवरण हेर्दा संघ र अन्य प्रदेशको तुलनामा कोशी प्रदेशको बेरुजु प्रतिशत बढी भएता पनि आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा अघिल्लो वर्षको तुलनामा बेरुजु घटेको छ।

चार्ट २.१०: संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको बेरुजुको तुलनात्मक स्थिति (प्रतिशतमा)

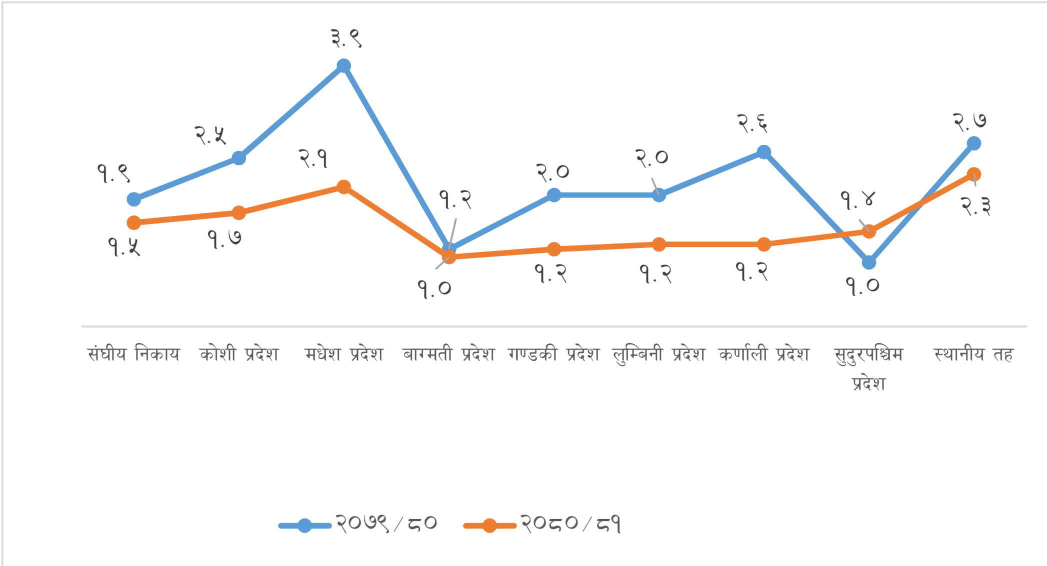

स्रोतः महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनको तथ्याङ्कबाट तयार गरिएको।

२.३८ राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकम सिफारिस गर्दा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा बेरुजुलाई पनि समावेश गरेको र सात प्रदेशको बेरुजुको तुलनात्मक हिसाब गर्दा औषतभन्दा कम बेरुजु हुनेलाई बढी अंक वा अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ। त्यसैले, आगामी दिनमा वित्तीय सुशासन प्रवर्द्धनका लागि विनियोजन दक्षता, कार्यान्वयनमा कुशलता, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखापरीक्षणलाई थप प्रभावकारी बनाई बेरुजु न्यूनीकरण तथा फर्स्यौट कार्यमा जोड दिनुपर्ने देखिन्छ।

३. बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र

बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र

३.१ कोशी प्रदेशका सबै स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको शाखा पुगेको छ। यस प्रदेशको प्रति शाखा जनसङ्ख्या २,६८९ रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस्तो सङ्ख्या २,६८८ पुगेको थियो। मुलुक भर प्रति शाखा औसत जनसङ्ख्या २,५२७ रहेकोमा यस्तो जनसङ्ख्या लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा कम १,७५९ र कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी ३,५३२ रहेको छ।

तालिका ३.१: प्रदेशगत रूपमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका शाखा

प्रदेश	वाणिज्य बैङ्क	विकास बैङ्क	वित्त कम्पनी	लघुवित्त	जम्मा	जनसङ्ख्या (प्रति शाखा)
कोशी	७६२	१९५	३६	८५२	१८४५	२६८९
मधेश	५८१	८४	५३	१०४४	१७६२	३४७०
बागमती	१८४२	३३५	१०९	७५५	३०४१	२०११
गण्डकी	६०५	१८९	३७	५७१	१४०२	१७५९
लुम्बिनी	७४५	२५६	४७	१११८	२१६६	२३६५
कर्णाली	२१६	२१	३	२३८	४७८	३५३२
सुदूरपश्चिम	३३०	५२	६	४६१	८४९	३१७४
जम्मा	**५०८१**	**११३२**	**२९१**	**५०३९**	**११५४३**	**२५२७**

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क, २०८१ #२०८१ फागुनमसान्तसम्म

वित्तीय संरचना तथा वित्तीय सेवा विस्तार

३.२ २०८१ फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामध्ये वाणिज्य बैंकका ७६२, विकास बैंकका १९५, वित्त कम्पनीका ३६ तथा लघुवित्त संस्थाका ८५२ गरी कुल १, ८४५ शाखा रहेका छन् ।

तालिका ३.२: कोशी प्रदेशमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा सङ्ख्या

बैंक तथा वित्तीय संस्था	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
वाणिज्य बैंक	६८७	७२८	७६३	७६२	७५४	७६२
विकास बैंक	१६५	१७७	१९४	१९४	१९५	१९५
वित्त कम्पनी	४५	२५	३२	३६	३६	३६
लघुवित्त संस्था	६८२	७८३	८६८	८७१	८५२	८५२

बैंक तथा वित्तीय संस्था	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
कुल शाखा सङ्ख्या	१५७९	१७१३	१८५७	१८६३	१८३७	१८४५
प्रति शाखा जनसङ्ख्या	३१३१	२९११	२६७७	२६६३	२७०१	२६८९

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८१ *फागुनमसान्तसम्म

३.३ २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेश अन्तर्गतका १४ जिल्लामध्ये धनकुटामा प्रति शाखा सेवा प्रवाह गरेको जनसङ्ख्या सबैभन्दा कम १७९३ रहेको छ भने खोटाङ जिल्लामा सबैभन्दा बढी ३५७८ रहेको छ। २०८० चैतमा प्रतिशाखा जनसङ्ख्या कम भएको जिल्ला तेह्रथुम (१८११) र बढी भएको जिल्ला खोटाङ्ग (३७३०) रहेको थियो।

चार्ट ३.१ः जिल्लागत प्रति शाखा सेवा प्रवाह गरेको जनसङ्ख्या

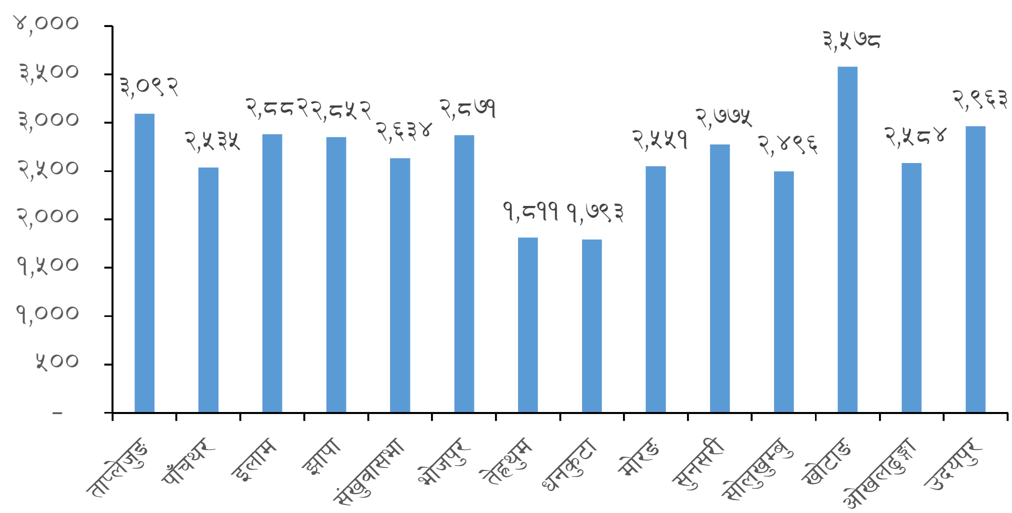

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८१

३.४ २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशमा ६९१ ए.टि.एम. बुथ. सञ्चालनमा रहेका छन्। २०८० को सोही अवधिमा यस्तो सङ्ख्या ६६६ रहेको थियो। २०८१ चैतसम्म प्रदेशभित्रका बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट १९ लाख १० हजार २ सय ३४ डेबिट कार्ड र ३५ हजार ४ सय ६९ क्रेडिट कार्ड जारी भएका छन्।

तालिका ३.३ कोशी प्रदेशम बैंकिङ सेवा विस्तारको अवस्था

विवरण	आर्थिक वर्ष					
	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
एटिएम संख्या	५०३	५३८	५७६	६२९	६८१	६९१
डेबिट कार्ड संख्या (हजारमा)	८९३	१०९८	१३८९	१६६१	१८०१	१९१०
क्रेडिट कार्ड संख्या	१२,१५५	१५,७४७	२१,५४५	२७,९१४	३२,४५३	३५,४६९
प्रिपेड कार्ड संख्या	१,७००	१,१११	२,००२	४,४७८	७,७९५	१०,८००
मोबाईल बैंकिङ ग्राहक संख्या (हजारमा)	१६११	२०१८	२५८७	३०४४	३५२८	३८५८
इन्टरनेट बैंकिङ ग्राहक संख्या (हजारमा)	७१	८७	१४४	१६६	१९५	२२४
निक्षेप खाता सङ्ख्या (हजारमा)	४२५४	५०२७	५९५५	६८२३	७५१७	७९४९

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८१ *चैतमसान्तसम्म

३.५ इन्टरनेट सहितको आधुनिक सूचना प्रविधिको विकाससँगै मोबाइल बैंकिङ तथा इन्टरनेट बैंकिङ सेवा लिने जनसङ्ख्या समेत उच्च दरमा वृद्धि हुँदै गएको छ। मोबाइल बैंकिङ सेवा लिने ग्राहकको सङ्ख्या आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा १६ लाख ११ हजार रहेकोमा क्रमशः वृद्धि हुँदै २०८१/८२ को चैतसम्म ३८ लाख ५८ हजार पुगेको छ ।

चार्ट ३.२: मोबाइल बैंकिङ ग्राहक सङ्ख्या (हजारमा)

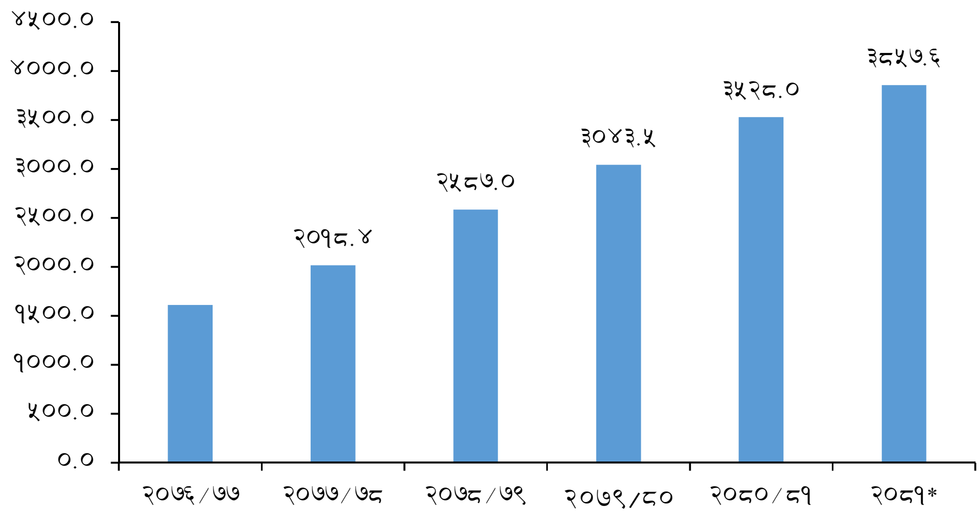

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८२ *चैत्रमसान्तसम्म

वित्तीय स्रोत साधन परिचालनको अवस्था

३.६ कोशी प्रदेशका बैंक तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप सङ्कलन तथा कर्जा प्रवाह बढेको छ। २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशका बैंक तथा वित्तीय संस्थाले रु.५ खर्ब ११ अर्ब ५ करोड निक्षेप सङ्कलन गरेका छन्। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अन्त्यसम्म प्रदेशमा कुल सङ्कलित निक्षेपमध्ये झापा,

मोरङ र सुनसरीमा सङ्कलित निक्षेपको हिस्सा ७६.७ प्रतिशत रहेको छ। मोरङ जिल्लामा सबैभन्दा बढी (३१.२ प्रतिशत) र तेह्रथुम जिल्लामा सबैभन्दा कम १.३ प्रतिशत निक्षेप सङ्कलन भएको छ।

३.७ २०८१ चैतसम्म रु.६ खर्ब १२ अर्ब ४९ करोड कर्जा प्रवाह भएको छ। २०८१ असारसम्म कोशी प्रदेशका बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट कुल रू.५ खर्ब ७७ अर्ब ७० करोड कर्जा प्रवाह भएकोमा सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ४४.४ प्रतिशत कर्जा प्रवाह भएको छ भने सबैभन्दा कम ताप्लेजुङ जिल्लामा ०.४ प्रतिशत कर्जा प्रवाह भएको छ। कुल कर्जाको ८८.९ प्रतिशत हिस्सा मोरङ, झापा र सुनसरीमा प्रवाह भएको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षमा उक्त तीन जिल्लामा कुल कर्जाको ९०.० प्रतिशत रकम प्रवाह भएको थियो।

३.८ २०८१ चैतसम्म यस प्रदेश अन्तर्गतका बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका कुल ७९ लाख ४९ हजार ४ सय ३७ निक्षेप खातामध्ये ६८.३ प्रतिशत निक्षेप खाता सक्रिय अवस्थामा रहेका छन्। त्यस्तै कुल निक्षेप खातामध्ये ८९.४ प्रतिशत बचत खाता रहेका छन्।

३.९ यस अवधिमा रहेका बचत खातामध्ये सक्रिय खाता ७१.१ प्रतिशत रहेका छन्। कुल सक्रिय बचत खाताको ४५.६ प्रतिशत महिलाको खाता रहेका छन्।

तालिका ३.४: बैंक खाताको विवरण

विवरण	इकाई	२०८० चैत्रसम्म	२०८१ चैत्रसम्म
कुल निक्षेप खाता	संख्या	७२७१२३८	७,९४९,४३७
सक्रिय निक्षेप खाता	संख्या	५१२२५९१	५,४३०,५३८
ऋणी	संख्या	२५४४९५	३०६,४३३
बचत खाता	संख्या	६४७६२६३	७,१०९,५२७
बचत खातामध्ये सक्रिय खाता	संख्या	४७४४५२५	५,०५४,५११
कुल सक्रिय खातामध्ये पुरुषको खाता	संख्या	२६३७९६२	२,७७२,०१३
कुल सक्रिय खातामध्ये महिलाको खाता	संख्या	२१४४६७५	२,३०४,५२४

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८२

सहुलियतपूर्ण कर्जा

३.१० कोशी प्रदेशमा २०८१ चैतसम्म रु.२४ अर्ब २३ करोड ६८ लाख सहुलियतपूर्ण कर्जा स्वीकृत भएको छ। कुल कर्जाको ९९.३ प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा व्यावसायिक कृषि तथा पशुपक्षी कर्जा र महिला उद्यमशील कर्जाले ओगटेको छ।

तालिका ३.५: कोशी प्रदेशमा सहुलियतपूर्ण कर्जा प्रवाहको विवरण*

क्र.सं.	कर्जाको प्रकार	ऋण संख्या	स्वीकृत कर्जा रु.लाखमा	बाँकी कर्जा रु.लाखमा
१	व्यावसायिक कृषि तथा पशुपक्षी कर्जा	६३१०	१३५८४८	९९६८०
१.१	बिना धितो	२३१	२९९२	२०४१
१.२	धितो सहितको	६०७९	१३२८५६	९७६३८
२	शिक्षित युवा स्वरोजगार कर्जा	४	२२.०	६.४
३	विदेशबाट फर्केका युवा परियोजना कर्जा	१३३	११२४	३०९
४	महिला उद्यमशीलता कर्जा	९९२२	१०४८९७	४४६९१
५	दलित समुदाय व्यवसाय विकास कर्जा	६८	४४७	१८२
६	उच्च र प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा कर्जा	५	१८.७	११.६
७	भूकम्प पीडितहरुको निजी आवास निर्माण कर्जा	४	११.५	१.३
जम्मा		१६४४६	२४२३६८	१४४८८१

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय, २०८२ *२०८१ चैत्रमसान्तसम्म

सहकारी

३.११ २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशमा दर्ता भएका सहकारीको सङ्ख्या १,०८१ रहेको छ । कुल सहकारीमध्ये बचत तथा ऋण सहकारी ४१.६ प्रतिशत, कृषि सहकारी २२.४ प्रतिशत, बहुउद्देश्यीय १५.७ प्रतिशत र अन्य सहकारी २०.३ प्रतिशत रहेका छन् । कोशी प्रदेशका सहकारीमध्ये सबैभन्दा बढी झापा जिल्लामा ३०.४ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सोलुखुम्बुमा १.३ प्रतिशत रहेका छन्। कुल सहकारीमध्ये झापा, मोरङ्ग र सुनसरीमा मात्र ६९.३ प्रतिशत रहेका छन्। यस अवधिमा कोशी प्रदेशका स्थानीय तहमा कुल ३,८३६ सहकारी सञ्चालनमा रहेका छन्।

३.१२ २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेश र स्थानीय तह मातहतमा दर्ता भएका कुल सहकारीमा २२ लाख ५४ हजार ५ सय ८६ व्यक्ति आबद्ध रहेका छन्। उक्त सहकारीबाट १५ हजार ३ सय ८९ व्यक्तिले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएका छन् ।

३.१३ २०८०/८१ को असारसम्म कोशी प्रदेश मातहतमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका सहकारीको जम्मा शेयर पुँजी रु. १३ अर्ब ९१ करोड ७९ लाख रहेको छ भने कर्जा प्रवाह रु. ८० अर्ब ५६ करोड ६९ लाख रहेको छ।

बीमा

३.१४ २०८१ को फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा कुल ४९१ बीमक सङ्ख्या रहेका छन्। उक्त सङ्ख्या मुलुकको कुल बीमक सङ्ख्याको १६.४ प्रतिशत हो।

चार्ट ३.३: बीमकको प्रदेशगत शाखा सङ्ख्या

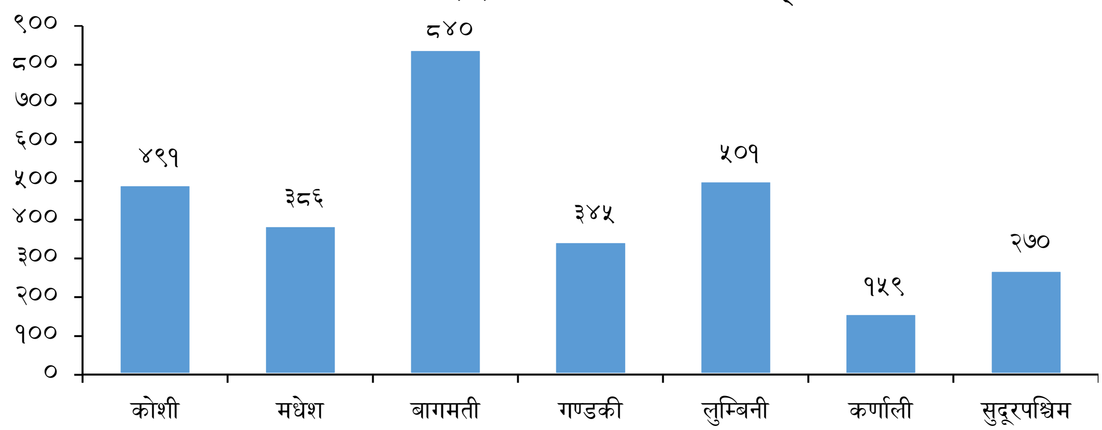

स्रोतः नेपाल बीमा प्राधिकरण, २०८१ *फागुनमसान्तसम्म

३.१५ २०८१ फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा जीवन बीमा २९८, निर्जीवन बीमाका १६१ र लघुबीमकका ३२ वटा गरी जम्मा ४९१ वटा शाखा रहेका छन्।

तालिका ३.६: कोशी प्रदेशमा रहेका जीवन, निर्जीवन तथा लघु बीमकका शाखा सङ्ख्याको विवरण

विवरण	२०७८	२०७९	२०८०	२०८१*
जीवन बीमा	३७६	३५९	२९८	२९८
निर्जीवन बीमा	१६५	१६१	१६२	१६१
लघुबीमक	-	-	१७	३२
जम्मा	५४१	५२०	४७७	४९१

स्रोतः नेपाल बीमा प्राधिकरण, २०८१ *फागुनमसान्तसम्म

३.१६ कोशी प्रदेशमा २०८१ फागुनसम्म रहेका कुल बीमकमध्ये जीवन बीमा, निर्जीवन बीमा र लघुबीमा कम्पनीको हिस्सा क्रमशः ६०.७ प्रतिशत, ३२.८ प्रतिशत र ६.५ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा उक्त हिस्सा क्रमशः ६२.५ प्रतिशत, ३४.० प्रतिशत र ३.६ प्रतिशत रहेको थियो।

३.१७ कोशी प्रदेशमा २०८१ फागुनसम्म बीमा प्रिमियम बापत सङ्कलन भएको रकम रु. १६ अर्ब १ करोड पुगेको छ। सङ्कलित प्रिमियम (बीमा शुल्क) मध्ये जीवन र निर्जीवनको अंश करिब ८४.४ प्रतिशत र १५.६ प्रतिशत रहेको छ। मुलुकभर सङ्कलित कुल प्रिमियममध्ये कोशी प्रदेशको हिस्सा करिब ११.६ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ३.७: बीमालेख र बीमा शुल्क सङ्कलनको प्रदेशगत विवरण

*(बीमा शुल्क रु. करोडमा र हिस्सा प्रतिशतमा)

प्रदेश	जीवन			निर्जीवन			बीमाशुल्क	बीमाशुल्क हिस्सा
	सक्रिय बीमालेख सङ्ख्या	बीमाशुल्क	बीमाशुल्क हिस्सा	जारी बीमालेख सङ्ख्या	बीमाशुल्क	बीमाशुल्क आर्जनको हिस्सा		
कोशी	११७६६४६	१३५१	१२.४	२५९०३७	२५०	८.७	१६०१	११.६
मधेश	६१०२५९	९८३	९	२२१९०९	१९१	६.७	११७४	८.५
बागमती	९८९९९१८	४७४५	४३.४	९०२४६७	१९२१	६७.२	६६६६	४८.३
गण्डकी	६८१०७३	११२७	१०.३	२०७७७८	१४९	५.२	१२७७	९.३
लुम्बिनी	१०३०६१६	१७४५	१६	३३७०९२	२५०	८.८	१९९५	१४.५
कर्णाली	२९३७७२	३१९	२.९	३७०००	२६	०.९	३४५	२.५
सुदूरपश्चिम	५४६३६४	६७३	६.२	१०८१८०	७३	२.६	७४६	५.४
जम्मा	**१४२३८६४८**	**१०९४४**	**१००**	**२ङ्क+०६**	**२८६१**	**१००**	**१३८०४**	**१००**

स्रोतः नेपाल बीमा प्राधिकरण, २०८१ *फागुनमसान्तसम्म

पुँजी बजार

३.१८ कोशी प्रदेशमा धितोपत्र दलालको शाखा सङ्ख्या २०७९ चैत्रसम्म १६ वटा रहेकोमा २०८१ चैत्र सम्ममा यस्तो शाखा सङ्ख्या २२ वटा पुगेको छ। धितोपत्र कारोबार गर्ने मर्चेन्ट बैंकर र सूचीकृत कम्पनीहरु कोशी प्रदेशमा ७ वटा रहेका छन्।

तालिका ३.८ः धितोपत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	नेपाल	कोशी प्रदेश
१.	धितोपत्र दलाल व्यवसायीको संख्या	९२	-
२.	धितोपत्र दलालको शाखा संख्या	१०८	२२
३.	धितोपत्र बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त योग्य संस्थागत लगानीकर्ता	१५०	१
४.	मर्चेन्ट बैंकर	३१	२
५.	सूचिकृत संगठित संस्था (कम्पनी)	२७१	५
६.	निक्षेप सदस्य	११९	०
७.	आस्वा सदस्य	४३	२

स्रोतः नेपाल धितोपत्र बोर्ड, २०८२

३.१९ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ फागुनसम्म नेप्सेफ्लोट सूचकाङ्क १४३.३९ रहेकोमा चालु वर्षको फागुनसम्म त्यसो सूचकाङ्क १८५.३६ विन्दुमा पुगेको छ।

तालिका ३.९ नेप्से सूचकाङ्क र नेप्से फ्लोट सूचकाङ्क (बिन्दुमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष					फागुन मसान्तसम्म	
	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०	२०८१
नेप्से सूचकाङ्क	१३६२.३५	२८८३.४१	२००९.४७	२०९७.१०	२२४०.४१	२१०८.७३	२७३६.४९
नेप्से फ्लोट सूचकाङ्क	९५.४७	२००.३४	१३९.३७	१४४.९७	१५२.६२	१४३.३९	१८५.३६

स्रोतः नेपाल धितोपत्र बोर्ड, २०८२

४.   आर्थिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र

गरिबी निवारण र रोजगारी

४.१   नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, २०७९/८० अनुसार नेपालमा गरिबीको रेखा प्रतिव्यक्ति प्रति वर्ष रु.७२ हजार ९ सय ८ निर्धारण गरिएको छ। जसमध्ये खाद्य गरिबीको रेखा रु.३५ हजार २९ र गैर खाद्य गरिबीको रेखा रु.३७ हजार ८ सय ७९ रहेको छ।

४.२   सन् २०२३ मा नेपालको मानव विकास सूचकाङ्क ०.६२२ रहेको छ। उपभोगमा आधारित जिनी गुणक ०.३० र लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क ०.८५८ रहेको छ।

४.३   सरकारी नीति तथा कार्यक्रम, गरिबी निवारणका क्षेत्रमा दिइएको प्राथमिकता, वैदेशिक रोजगारीसँगै प्राप्त विप्रेषण आय लगायतका कारण गरिबी न्यूनीकरण हुँदै गएको छ। मुलुकमा गरिबीको रेखामुनीको जनसङ्ख्या २०.२७ प्रतिशत रहेको छ। कोशी प्रदेशमा गरिबीको दर राष्ट्रिय औसतभन्दा कम १७.२ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ४.१ प्रदेशगत रुपमा गरिबीको दर (प्रतिशतमा)

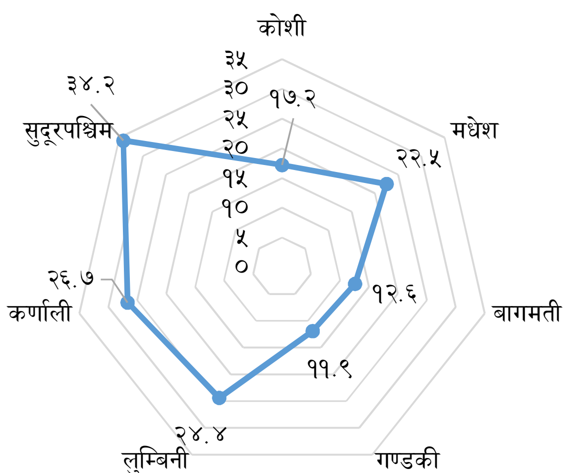

स्रोतः नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, चौथो, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

४.४   प्रदेशगत रुपमा सबैभन्दा बढी गरिबी सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेको छ भने सबैभन्दा कम गरिबी गण्डकी प्रदेशमा ११.९ प्रतिशत रहेको छ।

४.५   राष्ट्रिय बहुआयामिक गरिबीको सूचकाङ्क ०.०७४ रहेको छ भने कोशी प्रदेशमा गरिबीको विषमताको सूचक मान ३.८४ प्रतिशत, गरिबीको गहनता सूचक मान १.२५ र बहुआयामिक सूचकाङ्क ०.०६६ रहेको छ। राष्ट्रियस्तरसँग तुलना गर्दा यस कोशी प्रदेशको गरिबीको विषमता, गहनता र बहुआयामिक सूचकमा राष्ट्रिय औसतभन्दा राम्रो देखिएको छ।

तालिका ४.१: कोशी प्रदेशको गरिबीको स्थिति

विवरण	बहुआयामिक गरिबीको सूचकाङ्क	गरिबीको रेखामुनीको जनसङ्ख्या %	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता	गरिबीको फैलावट %	कुल जनसङ्ख्या प्रतिशत
कोशी	०.०६६	१७.१९	३.८४	१.२५	१३.८	१६.२६
नेपाल	०.०७४	२०.२७	४.५२	१.४८		

स्रोत: नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, २०२२/२३

श्रम तथा रोजगारी

४.६ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को फागुनसम्म कोशी प्रदेशका ९९ स्थानीय तहमा सञ्चालित ९६६ आयोजनाबाट औसत ६६ दिनका आधारमा १०३४ व्यक्तिले ६७ हजार ८ सय २२ दिन रोजगारी प्राप्त गरेका छन्। गत आर्थिक वर्षको सोही अवधिमा ११६ स्थानीय तहमा सञ्चालित १,२२८ आयोजनाबाट औसत ६४.९५ दिनका आधारमा कुल १ लाख ७ हजार ९ सय ४२ जनाले रोजगारी प्राप्त गरेका थिए।

तालिका ४.२: प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट सिर्जित रोजगारीको विवरण*

प्रदेश	स्थानीय तहको सङ्ख्या	आयोजना प्रविष्ट गरेका स्थानीय तहको सङ्ख्या	आयोजना सङ्ख्या	रोजगारीमा खटिएको व्यक्तिको सङ्ख्या	जम्मा रोजगारी दिन	औसत रोजगारी दिन
कोशी	१३७	९९	९६६	१०३४	६७८२२	६६
नेपाल	७५३	५३७	६०६९	४२२३	२५८४३१	६१

स्रोत: श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, २०८१ # फागुनसम्म

४.७ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा सूचीकृत भएकामध्ये अत्यन्तै न्यून (०.९७) प्रतिशत बेरोजगारहरू न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १०.०४ प्रतिशत सूचीकृत बेरोजगार न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका थिए ।

तालिका ४.३: सूचीकृत बेरोजगार र न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका व्यक्तिहरूको विवरण (सङ्ख्यामा)

कोशी प्रदेशको विवरण	२०७७/७८	२०७८/ ७९	२०७९/८०	२०८०/ ८१	२०८१/८२*
सूचीकृत संख्या	९९६०६	९१७६३	१०५४७८	११०९८३	१०६६१५
न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका	२८८५०	२३४६१	१३८९९	१११४१	१०३४

स्रोत: श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, २०८१ # फागुनसम्म

४.८ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशबाट १ लाख ६५ जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएकोमा महिलाको संख्या १७ प्रतिशत रहेको छ। सो आर्थिक वर्षमा नेपालको कुल ४ लाख ६० हजार १ सय २ जनाले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएकामध्ये कोशी प्रदेशबाट श्रम स्वीकृति लिनेको प्रतिशत २१.७ रहेको छ।

तालिका ४.४ बैदेशिक रोजगारको लागि नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको विवरण

विवरण	२०७८/७९			आ.व.२०७९/८०			आ.व.२०८०/८१		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
कोशी प्रदेशको	१३७७३	५६८५०	७०६२३	१५६८४	९१५९७	१०७२८१	१७००१	८३०६४	१०००६५
नेपालको जम्मा	५५८६६	२९३००२	३४८८६८	५३५००	४४०७२४	४९४२२४	५९५५७	४००५४५	४६०१०२

स्रोतः वैदेशिक रोजगार विभाग, काठमाडौं।

४.९ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा झापा जिल्लाबाट सबैभन्दा बढी १९ हजार ९ सय ६० व्यक्तिले नयाँ श्रम स्वीकृति लिएका थिए। मोरङ र सुनसरीबाट समेत श्रम स्वीकृति लिनेको सङ्ख्या क्रमशः १८,२०२ र १३,७०५ रहेको छ।

४.१० रोजगार सूचना केन्द्र, विराटनगरबाट २०८०/८१ मा वेरोजगार दर्ता संख्या ७ हजार ५ सय ६८ रहेको छ, भने २९७ जनालाई रोजगारीको लागि सिफारिस गरिएको छ। रोजगारीका लागि सिफारिस भएका मध्ये १५० जना महिला रहेका छन्।

४.११ सामाजिक सुरक्षा कोषमा कोशी प्रदेश अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखी चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को फागुनसम्म २ हजार १ सय ६३ रोजगारदाता र ५९ हजार ९ सय ५८ योगदानकर्ता सूचीकृत भएका छन् ।

तालिका ४.५: सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध रोजगारदाता र योगदानकर्ताको विवरण

विवरण	सूचीकृत रोजगारदाता		सूचीकृत योगदानकर्ता	
	कोशी प्रदेश	नेपाल	कोशी प्रदेश	नेपाल
२०७५/७६	२०७	३२६१	१०४६	२४३३०
२०७६/७७	१५८४	९२०२	१५४५०	१३२७२२
२०७७/७८	६९	२५०८	१२३४५	११६६६८
२०७८/७९	२०	२२४१	५३८०	७३०२४
२०७९/८०	१८	८३३	७९०३	३०३५६६
२०८०/८१	१४५	११७०	१२४४४	८४१२३०
२०८१/८२*	१२०	१०२९	५३९०	५८७४६४
जम्मा	२१६३	२०२४४	५९९५८	२०७९००४

स्रोतः सामाजिक सुरक्षा कोष, २०८२ *फागुनसम्म

कृषि क्षेत्र

४.१२ प्रदेशमा बिउ बिजन उत्पादन, परीक्षण, प्रशोधन तथा बिक्री वितरण सम्बन्धी कार्यलाई नियमन गरी गुणस्तरीय बिउको उपलब्धतामार्फत् बालीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै कृषकको सुविधा तथा आर्थिक हित कायम राख्न **प्रदेश बिउ बिजन ऐन,२०८१** कार्यान्वयनमा आएका छन् ।

४.१३ कृषिको लागि कोशी प्रदेशमा प्रचुर सम्भावना रहेको छ। कोशी प्रदेशको कुल जनसङ्ख्या मध्ये ६२.७ प्रतिशत जनसङ्ख्या कृषि क्षेत्रमा आबद्ध रहेका छन्। विगत सात वर्षमा कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको औसत हिस्सा ३३.९ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ४.२ विगत पाँच वर्षको कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत योगदान

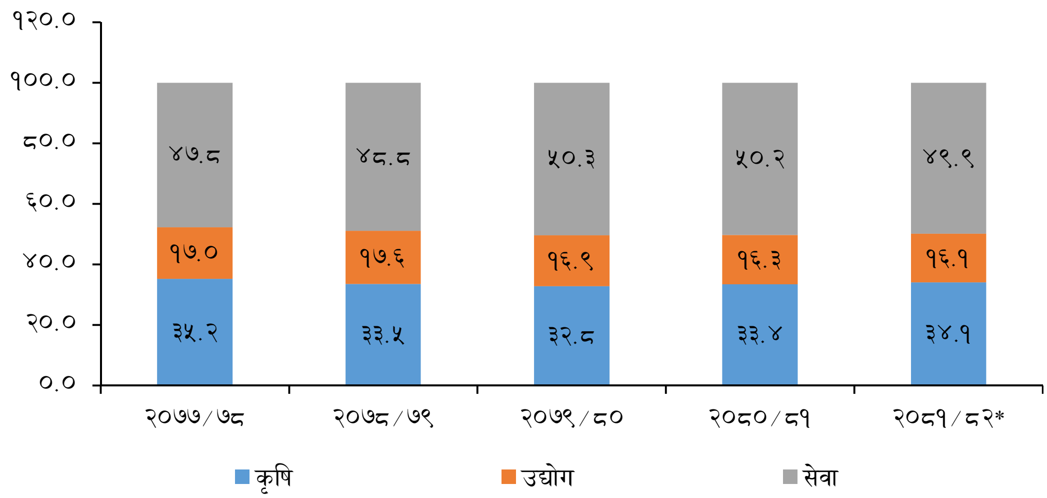

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ *प्रारम्भिक अनुमान

४.१४ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशमा कृषि क्षेत्रको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको वृद्धिदर २.०३ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको वृद्धिदर २.६९ प्रतिशत रहेको थियो।

चार्ट ४.३ कोशी प्रदेशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको हिस्सा र यस क्षेत्रको वार्षिक वृद्धिदर

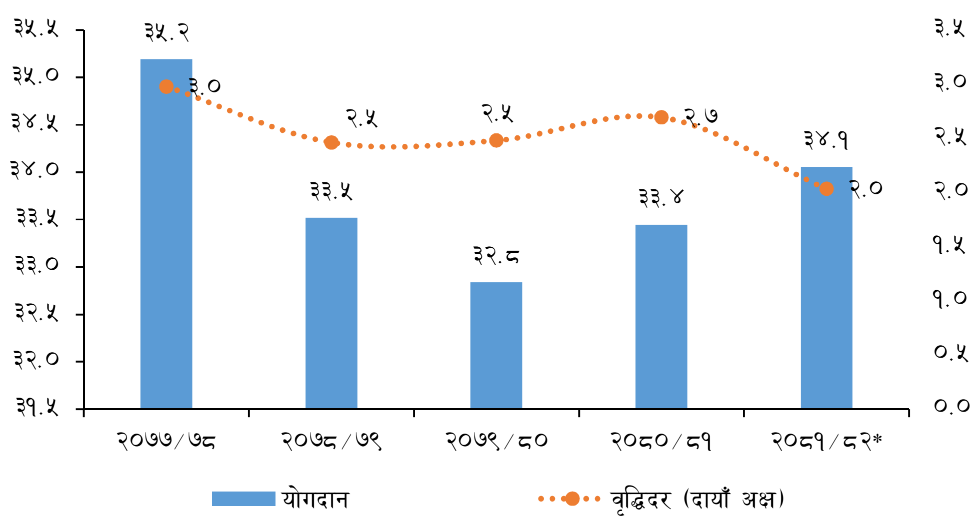

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ *प्रारम्भिक अनुमान

४.१५ कोशी प्रदेशको कुल क्षेत्रफलको ३१.४ प्रतिशत भू-भाग कृषियोग्य रहेको छ। कृषि गणना २०७८ अनुसार उक्त कृषियोग्य भू- भागको ८६.८ प्रतिशत भू-भागमा खेती गरिएको छ।

कृषि उत्पादनको अवस्था

४.१६ कोशी प्रदेशको प्रमुख खाद्यान्न बाली धान रहेको छ। चालु आर्थिक वर्षमा कुल ३ लाख २४ हजार ४ सय १ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान बाली लगाइएकोमा धानबालीको उत्पादकत्व ०.४१ प्रतिशत बिन्दुले वृद्धि भएको छ। यस प्रदेशको दोश्रो प्रमुख खाद्यान्न बाली मकै रहेको छ।

चार्ट ४.४ कोशी प्रदेशमा प्रमुख खाद्यान्न बाली उत्पादनको अवस्था (प्रतिशतमा)

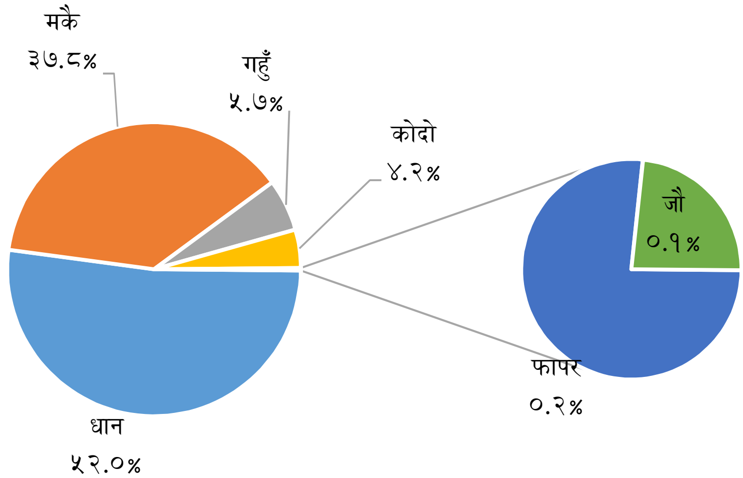

स्रोतः कृषि विकास निर्देशनालय, २०८१

४.१७ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशमा कुल ७ लाख १३ हजार ७ सय ७३ हेक्टर क्षेत्रफलमा कुल २८ लाख १ हजार ६ सय १५ मे.टन. खाद्यान्न उत्पादन भएको छ। साथै, यस वर्ष ५३ हजार ८३ मे.टन. दलहन, ४३ हजार ५ सय ३८ मे.टन. तेलहन, ८ लाख २४ हजार ९ सय ७३ मे.टन. तरकारी तथा विभिन्न जातका गरी कुल २ लाख ८० हजार ८ सय ११ मे.टन फलफूल उत्पादन भएको छ।

४.१८ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशमा कोशी प्रदेशमा फलफूलको उत्पादकत्व वृद्धि भएको छ भने मसला बालीको उत्पादकत्व केही घटेको छ। मसला बाली उत्पादनमा अदुवाको हिस्सा ७८.० प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४.६ कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व

बाली	आ.व.२०७९/८०			आ.व.२०८०/८१		
	कूल क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	कूल क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
खाद्यान्न	७४४२१६	२५७१४२३	३.५	७१३७७३	२८०१६१५	३.९
दलहन	४०९२६	४५८३१	१.१	४३२८२	५३०८३	१.२
तेलहन	४३१९७	५२१०२	१.२	३७४०८	४३५३८	१.२
तरकारी	५२५६४	८१३१६९	१५.५	५३०३४	८२४९७३	१५.६
फलफूल	३६९७५	२५५६६५	८.९	२६९९५	२८०८११	१०.४
मसलाबाली	२७०८१	१४५५१९	५.४	२५०९२	१३२३०२	५.३

स्रोत – कृषि विकास निर्देशनालय, २०८१

४.१९ चालु आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशमा कुल ८९ हजार ३ सय ८ मौरीको घारबाट ९ सय ३९ मे.टन मह उत्पादन भएको छ भने ५ हजार ९ सय ६७ मे. टन च्याउ उत्पादन भएको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कोशी प्रदेशमा पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा वृद्धि भएको छ।

तालिका ४.७ पशुपन्छीजन्य उत्पादनको विवरण

वस्तु	ईकाइ	आ.व.२०७९/८०	आ.व.२०८०/८१	आ.व.२०८१/८२*
दुध	मे. टन	५१००३०	५१४७५२	३९७६४५
मासु	मे. टन	७५८३३	७६०८८	५९३४८
अण्डा	संख्या हजारमा	११५२२१	११६७९०	८९३४४

स्रोतः पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, २०८२ *चैत्रसम्म

४.२० चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैत्र मसान्तसम्म कोशी प्रदेशमा कृषि तर्फ २५४ र पशुपन्छी तर्फ १३,४०० गरी कुल १३,६५४ कृषि बीमालेख रहेका छन्।

तालिका ४.८ कृषि तथा पशु बीमा कार्यान्वयनको विवरण र अवस्था

क्र.सं.	विवरण	आ.व २०८१/८२ चैत्रसम्म
कृषि तर्फ	बीमालेख संख्या (No. of Policies)	२५४.००
	बीमाङ्क रकम (Sum Insured)	१४६६.९०
	प्रिमियम रकम (Premium)	७९.९०
	प्रिमियम शुल्कमा अनुदान (Subsidized Premium)	६३.९०
पशुपन्छी तर्फ	बीमालेख संख्या (No. of Policies)	१३४००.००
	बीमाङ्क रकम (Sum Insured)	३१९८७.८०
	प्रिमियम रकम (Premium)	१५१८.४०
	प्रिमियम शुल्कमा अनुदान (Subsidized Premium)	११९९.८०

स्रोतः नेपाल बीमा प्राधिकरण, २०८२

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

४.२१ यस परियोजना अन्तर्गत कोशी प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षमा सुपर जोन ३, जोन ४० र १६ ब्लक सञ्चालनमा छन्। साथै, चालु आर्थिक वर्षमा कृषि तर्फ ५५ र पशुपन्छी तर्फ २३ गरी कुल ७८ पकेट क्षेत्र सञ्चालनमा रहेका छन्।

तालिका ४.९ तालिका प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना (पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनको विवरण)

जिल्ला	जोन/सुपरजोन		ब्लक (निरन्तरता)		नयाँ पकेट (आ.व.२०८१/८२)	
	वाली/वस्तु	सङ्ख्या	वाली/वस्तु	सङ्ख्या	कृषि	पशुपन्छी
झापा	धान(सुपर जोन), रवर, सुपारी, मकै, तरकारी, माछा	सुपर जोन-१ जोन-५	केरा, गाई	२	४	६
ताप्लेजुङ	अलैंची, मकै	जोन-२	सुन्तलाजात फलफूल	१	५	२
पाँचथर	अलैंची, आलु, सुन्तला	जोन-३	किवि	१	५	१
मोरङ	धान(सुपर जोन), माछा, तरकारी, मौरी	सुपर जोन-१ जोन-३	गहुँ, भैंसी	२	४	१
सुनसरी	अदुवा/बेसार, तरकारी, माछा, धान, वंगुर	जोन-५	गहुँ	१	५	१
धनकुटा	तरकारी, सुन्तलाजात फलफूल	जोन-२	तरकारी	१	३	२
तेह्रथुम	अलैंची, तरकारी	जोन-२	मकै	१	१	१
संखुवासभा	अलैंची (सुपर जोन), सुन्तलाजात फलफूल	सुपर जोन-१ जोन-१	तरकारी	१	४	०
भोजपुर	सुन्तलाजात फलफूल	जोन-१	मकै	१	१	२
सोलुखुम्वु	स्याउ/ओखर, किवी, सुन्तलाजात, अदुवा/बेसार	जोन-४	तरकारी	१	२	०
ओखलढुंगा	आलु, बाखा	जोन-२	धान	१	४	१
खोटाङ	मकै, तरकारी, बाखा	जोन-३	सुन्तलाजात फलफूल	१	२	४
इलाम	किवी, गाई, अलैंची	जोन-३	आलु	१	११	१
उदयपुर	सुन्तलाजात फलफूल, अदुवा/वेसार, बहुवाली (मकै, धान, आलु), बाखा	जोन-४	आलु	१	४	१
जम्मा		सुपर जोन-३ जोन-४०		१६	५५	२३

स्रोतः प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, २०८१

कृषि सेवा तथा तालिम

४.२२ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैतसम्म कोशी प्रदेशमा पशुरोग निदानको लागि कुल २४ लाख २६ हजार ८ सय ५८ डोज खोप वितरण भएको छ। गत आर्थिक वर्षमा कुल ४० लाख ४३ हजार १ सय ७० डोज खोप लगाइएको थियो।

४.२३ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म कुल १३ हजार ६ सय २५ पशु उपचार प्रयोगशाला परिक्षण पश्चात् कुल १ लाख ७६ हजार ३ सय ३९ पशुको उपचार भएको छ।

तालिका ४.१० विगत पाँच आर्थिक वर्षमा प्रदेशका कार्यालयबाट कृषि तथा पशुपन्छीतर्फ सेवा प्रवाहको विवरण

क्र.सं.	सेवा प्रवाह	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
१	प्रयोगशालामा परीक्षण (हजारमा)	३५.८	४८.७	३३.३	५८.६	१३.६
२	पशुपक्षी उपचार (हजारमा)	२२७	२३८	३५३.२	५०३.२	१७६.३
३	भ्याक्सिनेसन (हजारमा)	२४२१	२१४३	३३८४	४०४३	२४२७
४	कृत्रिम गर्भाधान (हजारमा)	४७	५३	१४१	१५२	१०७

स्रोतः उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर। *चैत्रसम्म

४.२४ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म प्रदेश मातहतका कृषि कार्यालयबाट प्राविधिक स्तरका १३९ र कृषक स्तरका ४१० गरी कुल ५४९ जनाले तालिम प्राप्त गरेका छन्।

४.२५ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म कोशी प्रदेशमा **पशुपन्छी रोग रोकथाम/नियन्त्रणका लागि** कुल २४ लाख २६ हजार ८ सय ५८ डोज खोप वितरण भएको छ। गत आर्थिक वर्षमा कुल ४० लाख ४३ हजार १ सय ७० डोज खोप लगाइएको थियो।

४.२६ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म पशु उपचार प्रयोगशाला र भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र मार्फत कुल १ लाख ८९ हजार ९ सय ६४ पशुको उपचार भएको छ।

४.२७ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म कोशी प्रदेशमा २ वटा कृषि फार्म केन्द्र रहेका छन् । उक्त केन्द्रबाट विभिन्न उन्नत जातका बिउ/बिरुवा बिक्री वितरण भई रू. २५ लाख ४८ हजार राजस्व सङ्कलन भएको छ।

कृषि अनुदान

४.२८ आ.व. २०८०/८१ मा कृषि उत्पादन प्रवर्द्धन, उत्पादकत्व वृद्धि, विविधकरण, प्रशोधन, व्यवसायिकीकरण, आधुनिकीकरण र बजारीकरणको लागि रू. ४५ करोड ७७ लाख ३७ हजार रकम अनुदान प्रदान भएको छ। जसबाट पुरुष १७,९५४, महिला १६,४९१ गरी कुल ३४,४४५ जना प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन्।

तालिका ४.११ जिल्लागत कृषि अनुदानको विवरण

जिल्ला	अनुदान रकम रु. हजारमा	प्रत्यक्ष लाभान्वित संख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
ताप्लेजुङ	२५५१६.५५	३६८	४१९	७८७
पाचथर	२२००५.२०	५८८	५१७	११०५
ईलाम	४६८९३.०३	२३८८	३४७९	५८६७
झापा	७५५६६.४०	३७६८	४६१७	८३८५

जिल्ला	अनुदान रकम रु. हजारमा	प्रत्यक्ष लाभान्वित संख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
मोरङ्ग	५१६५५.२९	३४१५	२२६०	५६७५
सुनसरी	२३४३३.६३	१०११	८८०	१८९१
उदयपुर	३३२९७.०५	४७०	४८९	९५९
ओखलढुङ्गा	२४९८२.२१	६८७	२६०	९४७
खोटाङ्ग	२६०९८.८४	२८८	१४३	४३१
भोजपुर	२०४९६.७१	४३१	२७७	७०८
संखुवासभा	२१७८३.९०	५९५	५१४	११०९
सोलुखुम्वु	२७५००.८९	२९५	२४३	५३८
धनकुटा	३३४२५.६९	२१७९	१४३९	३६१८
तेह्रथुम	२५०८२.०८	१४७१	९५४	२४२५
कुल	४५७७३७.४४	१७९५४	१६४९१	३४४४५

स्रोतः उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

४.२९ कृषि उद्यमीहरुलाई कृषि उद्यम सञ्चालन गर्न कृषि कर्जामा ब्याज अनुदान उपलब्ध गराउन ८ वाणिज्य बैङ्क, १७ सहकारी संस्था र ४ वित्तिय संस्था सूचिकृत भई रु. ७६०.४५ करोड कृषि कर्जा प्रवाह गर्ने गरी मन्त्रालयसँग सम्झौता गरी किसानलाई कृषि कर्जा उपलब्ध गराउने कार्य अगाडी बढेको छ ।

४.३० २०८१ चैतसम्म विभिन्न जिल्लाहरुमा ६४ वटा माटो परीक्षण शिविर संचालन भई ४१८४ कृषकहरुको ५००६ माटोको नमुना जाँच गरिएको र पि.एच. मानको आधारमा ११२.५५ मे.टन कृषि चुन वितरण भएको छ। राष्ट्रिय डिजिटल स्वाईल म्यापमा समावेश गर्न ७४४ माटोको नमूना संकलन भई परीक्षणको क्रममा रहेको छ ।

रासायनिक मल वितरण

४.३१ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म कोशी प्रदेशका किसानलाई ६८ हजार २ सय ६२ मे.टन रासायनिक मल बिक्री वितरण भएको छ।

तालिका ४.१२ कोशी प्रदेशमा विक्रि वितरण भएको रासायनिक मलसम्बन्धी विवरण परिमाण (मे.ट.)

रासायनिक मल	आ.व.२०८०/८१	आ.व.२०८१/८२ चैतसम्म
युरिया	५८०७३.१	३८४५४.६
डि.ए.पी.	३६६५४.५	२६४०२.४
पोटास	२९८७.९	३४०४.७
जम्मा	**९७७१५.५**	**६८२६१.७**

स्रोतःउद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

साना किसानका लागि कृषि कर्जा तथा कार्यक्रम

४.३२ २०८१ फागुनसम्म साना किसान विकास लघुवित्त संस्थामा आवद्ध सहकारी संस्था मार्फत कोशी प्रदेशका १३७ स्थानीय तहमा वित्तीय संस्थाको सेवा पुगेको छ भने जम्मा कार्यक्षेत्र १०८ रहेको छ।

तालिका ४.१३ साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. संग साझेदार संस्थाहरूको कार्यक्षेत्र

विवरण	महानगरपालिका		उपमहानगरपालिका		नगरपालिका		गाउँपालिका		जम्मा	
	सङ्ख्या	कार्यक्षेत्र सङ्ख्या	सङ्ख्या	कार्यक्षेत्र सङ्ख्या	सङ्ख्या	कार्यक्षेत्र सङ्ख्या	सङ्ख्या	कार्यक्षेत्र सङ्ख्या	जम्मा पालिका	जम्मा कार्यक्षेत्र सङ्ख्या
कोशी प्रदेश	१	१	२	२	४६	४२	८८	६३	१३७	१०८
नेपालको जम्मा	**६**	**५**	**११**	**११**	**२७६**	**२२५**	**४६०**	**३०५**	**७५३**	**५४६**

स्रोतः साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., २०८१

वन तथा वातावरण

४.३३ नेपालमा वन क्षेत्रले ओगटेको क्षेत्रफल क्रमिक रूपमा बढ्दै गएको छ। सन् २०२४ मा नेपालको वन क्षेत्र कुल भू-भागको ४६.०८ प्रतिशत पुगेको छ। सन् २०१९ मा ४५.३१ प्रतिशत वनक्षेत्र रहेको थियो।

४.३४ नेपालमा कुल भूभागको ४३.३८ प्रतिशत वन र २.७० प्रतिशत झाडी तथा बुट्यान क्षेत्र गरी कुल क्षेत्रफल ४६.०८ प्रतिशत रहेको छ। नेपालको कुल वन क्षेत्रमध्ये सबैभन्दा बढी वनक्षेत्र कोशी प्रदेशमा रहेको छ।

४.३५ कोशी प्रदेशको कुल भू-भागको ४६.२४ प्रतिशत वन र ४.२४ प्रतिशत बुट्यान गरी कुल ५०.४८ प्रतिशत भू-भाग वनक्षेत्रले ओगटेको छ। सन् २०१९ मा कोशी प्रदेशको कुल भू-भागमध्ये ४८.९६ प्रतिशत वन क्षेत्र रहेको थियो।

तालिका.४.१४: नेपालको र कोशी प्रदेशको वन क्षेत्रको स्थिति

विवरण	हेक्टरमा				प्रतिशतमा	
	क्षेत्रफल (कुल भू-भाग)	वन	झाडी बुट्यान	कुल वन क्षेत्र	नेपालको कुल वनक्षेत्रमा प्रदेशको हिस्सा	कुल भू-भागमा वनक्षेत्र
कोशी प्रदेश	२५९७९६७	१२०१२१८	११०१५५	१३११३७३	१९.२९	५०.४८
नेपाल	१४७५१६००	६३९९३४२	३९७९१६	६७९७२५८	१००.०	४६.०८

स्रोतः वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र, काठमाडौं, २०८१

४.३६ २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा कुल ३७२० सामुदायिक वन क्षेत्र रहेका छन् जसले प्रदेशको कुल वन क्षेत्रको करिब ९२.२ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ।

तालिका ४.१५: कोशी प्रदेशमा रहेका वनहरुको संख्या र क्षेत्रफल

क्र.सं.	विवरण	संख्या	क्षेत्रफल हे.
१.	सामुदायिक वन	३७२०	५०७०५२
२.	कवुलियती वन	१२११	३८४८
३.	नीजि वन	२०७७	२०४३
४.	धार्मिक वन	४६	४८८
५.	अन्य (साझेदारी/चक्ला र सरकारद्वारा व्यवस्थित वन)	६	३६५७०
	जम्मा	**७०६०**	**५५०००१**

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

४.३७ कोशी प्रदेशमा राष्ट्रिय निकुञ्जहरू २ वटा, वन्यजन्तु आरक्ष १ वटा र संरक्षण क्षेत्र १ वटा गरी कुल ४ संरक्षित क्षेत्र रहेका छन् ।

तालिका ४.१६: कोशी प्रदेशमा अवस्थित राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष र संरक्षित क्षेत्रहरू

क्र.सं.	निकुञ्ज तथा आरक्ष	स्थापना (वि.सं.)	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	अवस्थित जिल्ला
१	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०३३	११४८	सोलुखुम्बु
२	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज	२०४९	१५००	सोलुखुम्बु र संखुवासभा
३	कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	२०३२	१७५	सुनसरी, सप्तरी, उदयपुर
४	कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र	२०५४	२०३५	ताप्लेजुङ

स्रोतः प्रदेश पाश्र्वचित्र, प्रदेश योजना आयोग, २०८०

४.३८ रामसार सूचीमा सूचीकृत नेपालका सिमसार क्षेत्र १० वटा रहेका छन् जसमध्ये यस प्रदेशका ३ वटा क्षेत्र समावेश भएका छन् ।

तालिका ४.१७: कोशी प्रदेशमा अवस्थित रामसार सूचीमा सूचीकृत सिमसार क्षेत्र

क्र.सं.	सिमसार क्षेत्र	रामसार सूची नं.	क्षेत्रफल (हे.)	अवस्थित जिल्ला
१	कोशी टप्पु	३८०	१७५००	सुनसरी
२	गोक्यो ताल	१६९२	७७७०	सोलुखुम्बु
३	माइपोखरी	१८५०	९०	इलाम

स्रोतः प्रदेश पाश्र्वचित्र, प्रदेश योजना आयोग, २०८०

४.३९ विगत तीन वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा कोशी प्रदेशमा काठ उत्पादनमा वृद्धि भएको छ। वन क्षेत्रको राजस्वमा केही कमी भएको छ, भने मूल्य अभिवृद्धि कर र प्रदेश सेवा शुल्कमा भने वृद्धि भएको छ।

तालिका ४.१८: काष्ठ तथा गैर काष्ठ उत्पादन र वनक्षेत्रको राजस्व सङ्कलनको विवरण

आ.व.	उत्पादित काठ (क्यु.फिट) लाख	दाउरा (चट्टा)	प्राप्त राजस्व (रु. लाखमा)	प्राप्त मु.अ. कर (रु. लाखमा)	प्रदेश सेवा शुल्क (रु. लाखमा)
२०७८/७९	१५७.६९	२७५०	३१३८	५८३३	२३८
२०७९/८०	२४१.८५	८१३८	२४९६	८१९८	५३६
२०८०/८१	२७५.५२	६०२१	१७८५	८९१२	८६२

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

४.४० कोशी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा ११६ हेक्टर क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १५२ हेक्टरमा वृक्षारोपण गरिएको छ, भने सोही आर्थिक वर्षमा कुल ३३.३५ हेक्टर क्षेत्रफलमा वृक्षारोपण भएको छ।

चार्ट ४.५ विरुवा उत्पादन तथा वृक्षारोपणको विवरण

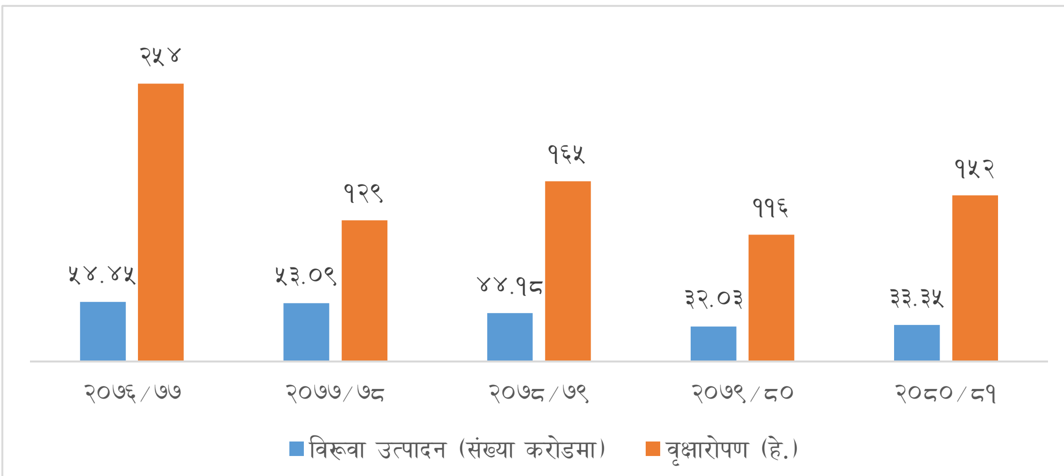

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

४.४१ विकास निर्माण, उद्योग सञ्चालन, स्वास्थ्य लगायतका क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यलाई वातावरणमैत्री बनाई दिगो विकासको लक्ष्यलाई कार्यान्वयन गर्न प्रदेशको मन्त्रालयबाट २०८१ चैत्रसम्म २४२ वटा विभिन्न संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनका कार्यसूची एवं प्रतिवेदनहरु स्वीकृत भएका छन्।

भूमि व्यवस्थापन तथा गुठी

४.४२ कोशी प्रदेशमा भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय ३ र मालपोत कार्यालयहरु २२ गरी जम्मा २५ वटा मालपोत कार्यालयहरु रहेका छन्। यस्तै नापी कार्यालय २५ र विशेष नापी कार्यालय २ गरी २७ वटा नापी कार्यालयहरु रहेका छन्।

४.४३ प्रदेशमा रहेका मालपोत कार्यालयहरूबाट आ.व.२०८१/८२ चैत्रसम्म रु.३ अर्ब ७९ करोड ८५ लाख राजस्व सङ्कलन भएको छ। गत आ.व.२०८०/८१ मा रु.३ अर्ब ५० करोड ५० लाख

राजस्व सङ्कलन भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेशका मालपोत कार्यालयबाट सङ्कलन भएको कुल राजस्वमध्ये पुँजीगत लाभकरको हिस्सा ३३.७ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४.१९: कोशी प्रदेशका मालपोत कार्यालयहरूबाट राजस्व सङ्कलन विवरण (रु. लाखमा)

राजस्व शीर्षक	आर्थिक वर्ष				चैत्र मसान्तसम्म	
	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१	२०८१/८२
रजिष्ट्रेशन दस्तुर	३३८०६	३६९९४	१९७१५	३२३७०	१९४०८	२०६७२
सेवा शुल्क	४४५३	१८०१	१६३३	४११२	२९२७	३१०१
पुँजीगत लाभकर	१५६६२	१६२६४	२०४१०	१८५२९	१२७००	१४१९७
अन्य राजस्व	३१७	४४७	५२५२	१५	१५	१५
जम्मा	५४२३८	५५५०६	५४२३८	५५०२६	३५०५०	३७९८५

स्रोतः भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग (वार्षिक प्रतिवेदन/LRIMS को रिपोर्ट अनुसार) *चैत्र मसान्तसम्म

४.४४ प्रदेश आर्थिक ऐन अनुसार घरजग्गा रजिष्ट्रेशन लिखत पारित गर्दा लाग्ने शुल्कमा महिला, ज्येष्ठ नागरिक, नाबालक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, शहीद परिवार, दलित एवम् पिछडिएका जाति, कृषि व्यवसाय, उत्पादनमूलक उद्योग लगायतको लिखत पारित गर्दा लाग्ने शुल्क वा दस्तुर वापतको राजस्व छुटको प्रावधान रहेको छ।

४.४५ कोशी प्रदेशमा रहेका मालपोत कार्यालयहरूबाट घरजग्गा रजिष्ट्रेशन बापत लाग्ने दस्तुरमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्र सम्ममा रु.३२ करोड ३३ लाख बराबरको छुट गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सङ्कलन भएको कुल रजिष्ट्रेशन शुल्कको तुलनामा १४ प्रतिशत अर्थात् रु.४५ करोड ३९ लाख रकम छुट भएको छ।

तालिका ४.२०: कोशी प्रदेशका मालपोत कार्यालयहरूबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुटको विवरण (रकम रु. लाखमा)

आर्थिक वर्ष	छुट पाउनेका नाममा पारित लिखत अनुसार राजस्व छुट									जम्मा छुट रकम
	एकल महिला	महिला	हलिया/ मुक्त कमैया	दलित/ पिछडिएको जाति	जेष्ठ नागरिक	शहीद परिवार	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	नावालिक	अन्य	
२०८०/८१	१५.७	४३७३.९	०.१	९५.७	३१.५	२.५	७.१	१२.२	०.३	४५३९
२०८१/८२*	३.१	३१४७.३	०.३	५३.६	२१.८	०.३	४.०	२.४	०.२	३२३३

स्रोतः भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग, २०८२ (LRIMS को रिपोर्ट अनुसार) *चैत्र मसान्तसम्म

४.४६ कोशी प्रदेशमा छुट र अमानत समेत गरी राजगुठीहरू जम्मा ८२ रहेका छन्। सोमध्ये सबैभन्दा बढी भोजपुर जिल्लामा २२ वटा राजगुठी रहेका छन्। धनकुटा र मोरङ जिल्लाको गरी २ वटा निजी गुठीहरू गुठी संस्थानमा दर्ता रहेका छन्। कोशी प्रदेशमा राजगुठीको कित्ता सङ्ख्या ४,९७५, निजी गुठीको कित्ता सङ्ख्या ४,९८६ र अन्य गुठीको कित्ता सङ्ख्या ५६,३६२ गरी जम्मा ६६ हजार ३ सय २३ कित्ता गुठीको जग्गा रहेको छ।

४.४७ भूमि समस्या समाधान आयोगबाट २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा भूमिहीन दलित, सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको गरी जम्मा २ लाख ३१ हजार १ सय २८ वटा लगत सङ्कलन भएको छ। लगत सङ्कलन भएकामध्ये ७६ भूमिहीन दलित, ११४ सुकुम्बासी र १०७ अवस्थित बसोबासी परिवारलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा वितरण गरी कुल ८० लाख १२ हजार ७ सय ६४ वर्ग मिटर जग्गा वितरण भएको छ।

तालिका ४.२१ः कोशी प्रदेशमा भूमिहीन दलित, सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासको विवरण

विवरण	भूमिहीन दलित	भूमिहीन सुकुम्बासी	अव्यवस्थित बसोबास	बाँकी काम	जम्मा	वितरण भएको क्षेत्रफल (व.मि.)	राजस्व रु. लाखमा
लगत सङ्कलन	२०९३५	५३९३२	१५६२६२		२३११२८	८०,१२,७६४.८१	७०६.४१
जग्गा धनीपूर्जा वितरण	७६	११४	१०७	२२०	५१७		

स्रोतः भूमि समस्या समाधान आयोग, काठमाडौं, २०८२

सिँचाइ

४.४८ नेपालमा २०८१ फागुनसम्म १५ लाख ७३ हजार ५ सय ५९ हेक्टर जमीनमा सिँचाइ सुविधा विस्तार भएको छ। कोशी प्रदेशको ३ लाख ५९ हजार ९ सय ६० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ। कोशी प्रदेशको कृषि योग्य जमिनमा औसत बर्षैभरि सिंचाई सुविधा पुगेको क्षेत्रफल ३७.३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४.२२ कुल कृषियोग्य जमिन सिंचाई सुविधा विस्तारको जिल्लागत विवरण (हेक्टरमा)

क्र.सं.	जिल्ला	कुल क्षेत्रफल	कृषि योग्य जमिनको क्षेत्रफल	सिंचाई योग्य जमिनको क्षेत्रफल	सिंचाई सुविधा पुगेको जमिनको क्षेत्रफल
१	ताप्लेजुङ	३४४६००	३९५६०	२७७५२	११२०१
२	पाँचथर	१२४१००	३५६७०	१७५१६	१३७४२
३	इलाम	१७०३००	४४२९८	२५४१५	१८३९६
४	झापा	१६०६००	११९३२८	१०९४३४	४६७६२
५	मोरङ	१८५५००	११४१५९	१०७२९०	८००१५
६	सुनसरी	१२५७००	७४९२९	९८८०५	७५०००
७	धनकुटा	८९१००	३५०५३	१६५०७	६७३५
८	तेह्रथुम	६७९००	२६२९०	१२०२५	६९९३
९	संखुवासभा	३४८०००	५९०६१	२९४८६	१५४०३
१०	भोजपुर	१५०७००	५७५२७	२९७७५	३३३७
११	सोलुखुम्बु	३३१२००	३२८१५	१७७८५	२२३०
१२	ओखलढुङ्गा	१०७४००	३६५८०	१८०६०	१२१२९
१३	खोटाङ	१५९१००	४७४६५	५६६०४	४२२२५
१४	उदयपुर	२०६३००	५०७१७	२८१६२	२५७९२
जम्मा		२५७०५००	७७३४५२	५९४६१६	३५९९६०

स्रोतः खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

४.४९ साना सिंचाई कार्यक्रम मार्फत (SIP Phase II) मार्फत कुल ११५७ वटा कृषक कुलो सुधार भई २०४०० हे. जमिनमा सिंचाई सुविधा व्यवस्थित भएको छ।

४.५० कोशी प्रदेशमा जलउत्पन्न प्रकोप (बाढी, पहिरो) रोकथाम तथा न्यूनीकरणका लागि कुल ३९०.७ कि.मि. तटबन्ध निर्माण भएको छ भने ८३ पहिरो व्यवस्थापन कार्य भएका छन्।

उद्योग

४.५१ कोशी प्रदेशमा हाल संघीय निकाय मातहत रहेको १, र प्रदेश सरकार मातहत रहेको १ र स्थानीय तह मातहत रहेका ७ गरी कुल ९ औद्योगिक क्षेत्र/**औद्योगिक ग्राम** रहेका छन् ।

४.५२ प्रदेश सरकार अन्तर्गत धनकुटामा एकवटा औद्योगिक ग्राम रहेको छ। म्याङ्लुङ, पाख्रीबास, छथर जोरपाटी, धरान, बेलका, रौतामाई र मोलुङ गरी ७ वटा औद्योगिक ग्रामहरू स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका ४.२३ः कोशी प्रदेशमा रहेका ठूला, मझौला र साना उद्योगको विवरण

उद्योग	उद्योग विभागमा दर्ता रहेका	प्रदेश कार्यालयमा दर्ता रहेका	जम्मा
ठूला	२५२		२५२
मझौला	३७५	२४	३९९
साना	२७८	८४९९२	८५२७०
कुल	९०३	८५०१६	८५९१९

स्रोतः उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८१

४.५३ २०८१ चैतसम्म कोशी प्रदेशमा दर्ता रहेका कुल उद्योगमध्ये साना उद्योगको हिस्सा ९९.२ प्रतिशत छ। २०८१ फागुनसम्म नेपालमा दर्ता तथा नविकरण भएका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगमध्ये कोशी प्रदेश रहेका उद्योगको हिस्सा १४.१ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४.२४ कोशी प्रदेशमा रहेका लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विवरण

विवरण	दर्ता	नविकरण
कोशी प्रदेश	४८६६७	३२८८४
नेपालको जम्मा	**३७०५३६**	**२०६३९७**

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२ अर्थ मन्त्रालय।

४.५४ कोशी प्रदेशमा २०८१ चैत्रसम्म लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको संख्या ९८ हजार ६ सय १४ रहेको छ।

तालिका ४.२५ः लघु, घरेलु तथा साना उद्योग दर्ता, नवीकरण एवम् खारेजी सम्बन्धी विवरण

अवधि	दर्ता संख्या	नवीकरण	खारेजी
२०७४/७५ सम्मको	४९७३५	-	-
२०७५/७६	६९४३	३१३२	२७९
२०७६/७७	६५६१	२०४०	१७१

अवधि	दर्ता संख्या	नवीकरण	खारेजी
२०७७/७८	१४५२७	५८४३	५१०
२०७८/७९	९९१०	४२३६	५३२
२०७९/८०	५२०५	३८१९	५६८
२०८०/८१	३४१९	८३४९	१३२१
२०८१/८२*	२३१४	७८३२	१४२६
हालसम्मको जम्मा	९८६१४	३५२५१	४८०७

स्रोतः उद्योग कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८१ *चैतसम्म

४.५५ कोशी प्रदेश सरकार अन्तर्गत दर्ता भएका उद्योगमा प्रस्तावित कुल लगानी रु. १ खर्ब २४ अर्ब ७१ करोड र कुल प्रस्तावित रोजगारी १ लाख ५५ हजार ३ सय २२ रहेको छ ।

तालिका ४.२६: प्रदेश अन्तर्गत दर्ता भएका उद्योगहरूको लगानी र रोजगारीको विवरण

अवधि	लगानी (रु. करोडमा)	रोजगारी
२०७५/७६	१४४२.८०	२३३१२
२०७६/७७	१३७१.१७	२१८७७
२०७७/७८	३१८८.००	४३९७१
२०७८/७९	३०६५.७४	३१०६९
२०७९/८०	१४५४.६४	१५३४१
२०८०/८१	१०२३.१८	११७६१
२०८१/८२ चैत्र मसान्तसम्म	९२५.१९	७९९१
२०८१ चैत्र मसान्तसम्मको जम्मा	९०६७.७१	१३२०१०

स्रोतः उद्योग कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, २०८१

४.५६ कोशी प्रदेशका साना तथा घरेलु उद्यमीहरूलाई आर्थिक वर्ष २०८०/८१ सम्म ३१८९ विभिन्न प्रविधि हस्तान्तरण भएको छ।

४.५७ चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकायहरूमा दर्ता रहेका व्यापारिक फर्म तथा प्रतिष्ठानको सङ्ख्या १४८१ रहेको छ। शुरुदेखि २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा दर्ता रहेका व्यापारिक फर्म तथा प्रतिष्ठानको सङ्ख्या २१ हजार ८ सय ७५ पुगेको छ।

चार्ट ४.६: कोशी प्रदेशमा दर्ता भएका फर्म तथा प्रतिष्ठानको सङ्ख्या

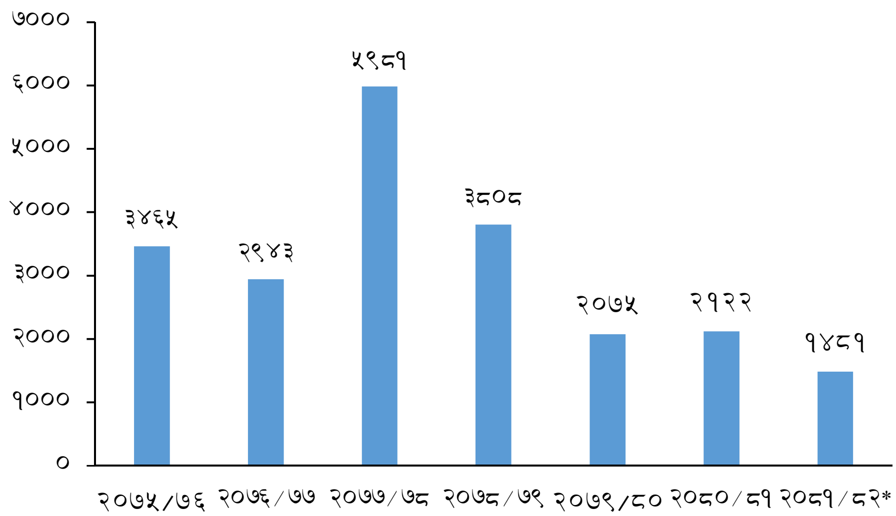

स्रोतः उद्योग कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय *चैतसम्म

४.५८ कोशी प्रदेशमा चालु आर्थिक वर्षको चैतसम्म १,३१० व्यापारिक प्रतिष्ठानको अनुगमन गरिएको छ। गत आर्थिक वर्षमा १,२८८ व्यापारिक प्रतिष्ठानको अनुगमन गरिएको थियो।

खाद्य सुरक्षा तथा पोषण

४.५९ चालु आर्थिक वर्षमा प्रदेशमा जीवनाशक विषादीको बिक्री वितरण, भण्डारण, व्यवसायिक प्रयोग र छर्कने कार्यलाई व्यवस्थापन तथा नियमन गरी मानव तथा जीवजन्तुको स्वास्थ्य र वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावलाई नियन्त्रण गर्न **प्रदेश जीवनाशक विषादी व्यवस्थापन ऐन,२०८१ कार्यान्वयनमा आएको छ।**

४.६० कोशी प्रदेशमा २०८१ चैतसम्म कुल ८ कृषि भण्डारण केन्द्र स्थापना भएका छन्। यस प्रदेशमा प्रतिव्याक्ति खाद्य उपलब्धता ३३१ कि.ग्रा. प्रतिवर्ष पुगेको छ।

पेट्रोलियम पदार्थ

४.६१ कोशी प्रदेशका आयल निगमका प्रादेशिक भण्डारण केन्द्रहरूमा १२ दिन सम्मको लागि १० हजार २ सय ५७ किलोलिटर पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता रहेको छ।

तालिका ४.२७: प्रदेशगत पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमता

विवरण	प्रादेशिक भण्डारण क्षमता (कि.लि.)				जम्मा	भण्डारण क्षमता (दिन)
	पेट्रोल	डिजेल	मट्टितेल	एटिएफ		
कोशी प्रदेश	२०२०	७७१०	७१०	४१७	१०२५७	१२
नेपालको जम्मा	२८५४२	६०४०१	४१९५	९०४६	१०२१८४	१६

स्रोतः उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, २०८१

व्यापार

४.६२ ओलाङचुङगोला, किमाथाङ्का, पशुपतिनगर, मेची, भद्रपुर, विराटनगर र सुनसरी गरी ७ वटा भन्सार कार्यालयहरू एवम् ३४ वटा छोटी भन्सार कार्यालय कोशी प्रदेशमा पर्दछन्। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा भन्सारबाट सङ्कलन हुने कुल राजस्वमध्ये कोशी प्रदेशमा पर्ने भन्सार कार्यालयहरूको हिस्सा करिब १०.७ प्रतिशत रहेको छ।

४.६३ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयबाट देशको कुल आयातको १३.५ प्रतिशत आयात र ३६.५ प्रतिशत निर्यात भएको थियो भने, चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म यस्तो हिस्सा क्रमशः १४.३ प्रतिशत र ३६.१ प्रतिशत रहेको छ।

४.६४ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेश स्थित भन्सार कार्यालयहरूबाट रु.२ खर्ब १५ अर्ब ५७ करोड बराबरको वस्तु आयात भएको थियो भने रु.५५ अर्ब ५९ करोड बराबरको वस्तु निर्यात भएको थियो। चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को चैत्र सम्ममा कोशी प्रदेश स्थित भन्सार कार्यालयहरूबाट रु.१ खर्ब ८७ अर्ब ४३ करोड बराबरको वस्तु आयात भएको छ भने रु.६८ अर्ब २ करोड बराबरको वस्तु निर्यात भएको छ।

तालिका ४.२८ कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयबाट भएको आयात र निर्यातको विवरण

(रु.करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष			चैत्र मसान्तसम्म	
	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१	२०८१/८२
आयात मूल्य	२८१५४	२३८४८	२१५५७	१६१००	१८७४३
निर्यात मूल्य	६९७०	६१३८	५५५९	४१७७	६८०२

स्रोतः भन्सार विभाग, २०८२

४.६५ कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयहरुबाट आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा रु.८ अर्ब २४ करोड बराबरको अलैंची र रु.३ अर्ब ५८ करोड बराबरको चिया निर्यात भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा अलैची र चियाको निर्यात मूल्य क्रमशः रु.७ अर्ब ९३ करोड र ३ अर्ब २९ करोड रहेको देखिन्छ।

तालिका ४.२९: कोशी प्रदेशस्थित भन्सार कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा भएका मुख्य आयात र निर्यात (रु. करोडमा)

मुख्य १२ आयात	आयात मूल्य	मुख्य १२ निर्यात	निर्यात मूल्य
पेट्रोल	१२०३.९२	अलैंची	७९३.०९
एचसिट.आर.	११५५.९३	फलामे पाता	४४७.८६
एल पी ग्याँस	१००४.१८	जुटका बुनिएका कपडा	४०४.५७
डिजेल	७७२.१०	सेन्थेटिक यार्न	३९७.९४
कच्चा पाम तेल	६९५.७७	प्लाइउड	३५४.५५
शुद्ध फलाम	५९०.२४	चिया	३२८.९८
सूर्यमुखीको कच्चा तेल	५७८.१३	बोरा झोला जुटको	२१५.३७

मुख्य १२ आयात	आयात मूल्य	मुख्य १२ निर्यात	निर्यात मूल्य
भटमासको तेल कच्चा	४५७.६४	अन्य कपडा उनी), सुती, टेरीकटन बाहेकका(	१७३.४०
डीए पी मल	४१४.७०	कुकुर वा विरालोको खाना/छुर्पी	१४३.८३
स्टील वायर रड इन क्वायल र ८ एम.एमसम्म .	३८९.९९	अम्रिसो	१३२.५३
कच्चा जुट	३७३.४१	एम.एसस्टील. स्ट्रीप	९२.५१
मकै	३४१.३१	तामाको सिट, चादर र स्टीप	८९.३०
अन्य	१३५७९.३७	अन्य	१९८५.२७
जम्मा	**२१५५६.६९**	**जम्मा**	**५५५९.२०**

स्रोतः भन्सार विभाग, २०८२

खानी तथा खनिज

४.६६ २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा खानी तथा खनिज पदार्थ खोजतलासको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने खानीको सङ्ख्या ५६ र खानी उत्खननको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नेको सङ्ख्या ११ वटा रहेको छ ।

तालिका ४.३०: कोशी प्रदेशमा खानी उत्खननको अनुमति प्राप्त गरेका खानी तथा खनिजको विवरण

क्र.सं.	खनिज पदार्थ	जिल्ला/पालिका	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)
१	तामा	सोलुखुम्बु, दूधकोसी	६.०००
२	चूनढुङ्गा	उदयपुर, उदयपुरगढी	१७.१०५
३	चूनढुङ्गा	धनकुटा, खाल्सा छिन्ताङ्ग शहीदभूमि	५.९४६
४	चूनढुङ्गा	उदयपुर, चौदण्डीगढी	५.९५२
५	चूनढुङ्गा	धनकुटा, महालक्ष्मी	१.८७५
६	चूनढुङ्गा	उदयपुर, कटारी	१.९९९
७	चूनढुङ्गा	उदयपुर, कटारी	६.४७५
८	चूनढुङ्गा	उदयपुर, त्रियुगा	५.३८७
९	चूनढुङ्गा	उदयपुर, कटारी	२.०००
१०	क्रिष्टल क्वार्ज	संखुवासभा, सभापोखरी	१.५००
			५४.२३९

स्रोतः खानी तथा भूगर्भ विभाग, २०८२

पर्यटन क्षेत्र

४.६७ नेपाल सरकारले पहिचान गरेका प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरूमध्ये कोशी प्रदेशमा १४ रहेका छन् भने नयाँ र विकास गरिनुपर्ने पर्यटकीय क्षेत्र १६ वटा रहेका छन्। कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष, २०८२ का लागि प्रदेश भित्रका ८२ पर्यटकीय गन्तव्य समेत पहिचान गरिएको छ।

४.६८ कोशी प्रदेशको चताराधाममा आयोजना भएको महाकुम्भमेलाका कारण स्थलमार्गबाट ३५ लाखभन्दा बढी भारतीय पर्यटक यस प्रदेशमा मात्र भित्रिएको अनुमान छ। साथै ४८ हजारको हाराहारीमा तेस्रो मुलुकका पर्यटक यस प्रदेशमा भित्रिने गरेका छन्।

४.६९ पदमार्गमा आधारित पर्यटन विकास परियोजना (Trail based Tourism Development Project-TTDP) अन्तर्गत यस प्रदेशमा ४ वटा पदमार्गहरु सञ्चालन भईरहेको छ। जसमा लालिगुँरास पदमार्ग (संखुवासभा), फाल्गुनन्द पदमार्ग (इलाम र पाँचथर), मुन्धुम पदमार्ग (भोजपुर र खोटाङ) र चियावारी पदमार्ग (इलाम सुर्योदय नगरपालिकामा) रहेका छन्।

४.७० प्रदेशमा विभिन्न स्थानमा जलयात्रा/र्‍याफ्टिङ सञ्चालनमा रहेका छन्। इटहरी र वराहक्षेत्रमा स्पीडबोट, सुनसरीमा जिपलाईन र वाटरपार्क, भेडेटार, इलाम, भोजपुर र मोरङमा स्काई वाक, हिमाली तथा पहाडी जिल्लाहरुमा माउण्टेन साइक्लिङ तथा रक क्लाइम्विङ लगायतका साहसिक तथा मनोरञ्जनात्मक खेलको रूपमा सञ्चालनमा रहेका छन्।

४.७१ नेपाल सरकारबाट पर्वतारोहरणका लागि खुला गरिएका हिमालचुली (Peak) को संख्या ताप्लेजुङ, संखुवासभा र सोलुखुम्बुमा १७५ वटा रहेका छन् ।

तालिका ४.३१ पर्वतारोहणका लागि खुला गरिएका हिमाल चुलीको विवरण

जिल्ला	उचाई अनुसार हिमालको संख्या				
	हजार मिटर ८ भन्दा माथि	हजार भन्दा माथि देखि ७ हजार मिटरसम्म ८	ह ६जार भन्दा माथि देखि हजार मिटर ७सम्म	अन्य	जम्मा
ताप्लेजुङ	५	१५	५१	२	७३
संखुवासभा	१	४	१६	१	२२
सोलुखुम्बु	५	१४	५४	७	८०
कुल जम्मा	११	३३	१२१	१०	१७५

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८२

नोटः ८ हजार मिटरभन्दा माथिका हिमाल ५ वटा, ल्होत्सेको २ वटा चुली र कञ्चनजङ्गाको (यालुङखाङ समेत) ४ वटा चुलीलाई समेत जोडेर ११ वटा रहेका छन्। माथिको तालिकामा दुई जिल्ला जोडिएको चुलीलाई रुट अनुसार एउटा जिल्लामा गणना गरिएको छ।

मञ्जूषा बक्स ४(क) कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष, २०८२

नारा“कोशीको गौरव हिमालको शान, पर्यटन वर्षमा सबैलाई सम्मान”
(लोगो (माथि बाँया) र मस्कट (माथि दायाँ)

वर्ष २०८२ लाई **कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष**का रुपमा विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाउने प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुसार २७ सेप्टेम्वर २०२४ तदनुसार २०८१ साल असोज ११ गतेका दिन विश्व पर्यटन दिवस अवसरमा पर्यटन वर्ष मनाउने घोषणा भएको थियो। कोशी प्रदेशमा दिगो रुपमा पर्यटन प्रवर्द्धन गरी प्रदेशमा रहेको पर्यटनको अवसर र सम्भावनाको उपयोग गर्दै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान बढाउने उद्देश्यले **कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष २०८२ सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८१** स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको छ। विदेशी मुलुकबाट सवारी लिएर आउने पर्यटकहरुको प्रवेश नाकामा चेकजाँच गरी स्टिकर टाँस गरेपछि अन्य स्थानमा अत्यावश्यक बाहेक सुरक्षा चेकजाँच र अन्य कुनै प्रकारको अवरोध नहोस भन्ने विषयमा समन्वय तथा अन्तरक्रिया गरिएको छ।

कोशी टप्पुमा क्षेत्रमा बसेको कार्यक्रम मूल आयोजक समितिको पहिलो बैठकले कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष २०८२ को लागि ८२ पर्यटकीय गन्तव्य र अन्य गन्तव्य समेत पहिचान गरेको छ। पर्यटनसँग सम्बन्धित नीतिगत अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। र्‍याफ्टिङ, प्याराग्लाइडिङ तथा साइक्लिङ जस्ता साहसिक पर्यटन खेल सम्बन्धी प्रि-इभेन्टका कार्यक्रमहरु आयोजना गरिएको छ। कोशी प्रदेशको प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य तीनजुरे-मिल्के-जलजले (TMJ) क्षेत्र अन्तर्गत तेह्रथुम जिल्लाको लालिगुँरास नगरपालिकाको आर आर गार्डेनमा मिति २०८१ चैत्र २७ गते **कोशी प्रदेश पर्यटन वर्ष, २०८२** को शुभारम्भ कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

४.७२ सन् २०२३ मा कोशी प्रदेशमा ठूला हिमाल पर्वतारोहीको सङ्ख्या ८ सय ५८ रहेकोमा सन् २०२४ मा पर्वतारोहीको सङ्ख्या २० प्रतिशतले वृद्धि भई १ हजार ३२ पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशमा पर्ने हिमाल पर्वतारोहरणबाट रु.१ अर्ब ३९ करोड ३५ लाख रोयल्टी सङ्कलन भएको छ।

तालिका ४.३२ कोशी प्रदेशका ८ हजार मिटर भन्दा माथिका हिमाल पर्वतारोहरण गर्नेको संख्या र रोयल्टी

हिमालको नाम	पर्वतारोहरण गर्नेको संख्या						प्राप्त रोयल्टी रु.लाखमा		
	सन् २०२३			सन् २०२४			२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
	स्वदेशी	विदेशी	जम्मा	स्वदेशी	विदेशी	जम्मा			
कन्चनजङ्गा	१८	१६	३४	६	५	११	१०३.६९	१८७.४२	२२१.१४
चोयू	०	०	०	६	१	७	५.९६	१३.१८	७.२२
लोत्से	४५	५०	९५	९८	७३	१७१	३५३.९०	७२५.४१	६८८.९२
मकालु	४१	२९	७०	४६	३१	७७	१६०.३४	३१६.०१	३४५.९०
सगरमाथा	३९१	२६८	६५९	४७५	२९१	७६६	६६६४.२१	१२६९३.१७	१२९४१.६८
जम्मा	४९५	३६३	८५८	८५८	४०१	१०३२	७२८८.१	१३९३५.१९	१४२०४.८६

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८२ *चैत्रसम्म

४.७३ नेपालमा तारे होटलको संख्या २१६ वटा रहेकोमा कोशी प्रदेशमा ९ वटा रहेका छन्। जसमध्ये झापामा ३ वटा (पाँचतारे २ र एकतारे १) र मोरङमा ६ वटा तारे होटलहरु रहेका छन्। कोशी प्रदेशमा रहेका तारे होटलमा कुल कोठा संख्या ४९२ र शय्या संख्या ७७८ रहेका छन्।

तालिका ४.३३ प्रदेशगत रुपमा तारे होटलको संख्या

होटलको वर्गीकरण	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	सुदुरपश्चिम प्रदेश	जम्मा
एक तारे	२	२	३१	३	३	०	३	४४
दुई तारे	१	४	३३	८	३	०	०	४९
तीन तारे	२	२	२८	२	३	०	०	३७
चार तारे	२	३	११	७	१६	१	१	४१
पाँच तारे	१	१	१७	२	४	०	०	२५
पाँच तारे डिलक्स	१	०	२	०	०	०	०	३
लक्जरी रिसोर्ट/ बुटिक/हेरिटेज	०	०	१४	३	०	०	०	१७
कुल	९	१२	१३६	२५	२९	१	४	२१६

स्रोतः पर्यटन विभाग, २०८२

४.७४ क्यासिनो र आधुनिक मेशिन वा उपकरणको प्रयोगबाट खेल खेलाइने (मिनि क्यासिनो) सहित नेपालमा ३० वटा क्यासिनो सञ्चालनको लागि इजाजत प्राप्त गरेका छन्। जसमध्ये झापामा ३ र मोरङमा २ गरी कोशी प्रदेशमा ५ वटा क्यासिनोहरु सञ्चालनमा रहेका छन्।

४.७५ प्रथम होमस्टे सम्मेलन उदयपुरमा सम्पन्न भएको छ। २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा निजी तथा सामुदायिक होमस्टेको संख्या १०५ पुगेको छ। पर्यटकहरूलाई विभिन्न पर्यटकीय सेवा उपलब्ध गराउने ट्राभल तथा ट्रेकिङ एजेन्सीको सङ्ख्या ११३ रहेको छ।

४.७६ प्रदेश सरकार अन्तर्गत पर्यटन विकास आयोजनाबाट आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०८०/८१ सम्म जम्मा १ हजार ७४ वटा पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण सम्पन्न भएको छ भने ९६ वटा आयजनाको विस्तृत अध्ययन गरिएको छ।

तालिका ४.३४ विगत छ वर्षको पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणको विवरण

क्र. सं.	बिबरण	आर्थिक वर्ष						कुल जम्मा
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	
१	पार्क निर्माण/सोंदर्यिकरण	२३	१९६	२८९	२०२	१९१	८२	९८३
२	भ्युटावर निर्माण		१७	१८				३५
३	कम्युनिटी हल/पर्खाल निर्माण	१०	९		१९	५७	३८	१३३
४	मन्दिर/मस्जिद/गुम्बा आदि निर्माण	६	७९	२३	९८	१२६	६२	३९४
५	पदमार्ग निर्माण कार्य		१६	१४	३०	५२	१७	१२९
६	बिस्तृत अध्ययन (DPR)	६१	२	१७	१६			९६
कुल जम्मा		१००	३१९	३६१	३६५	४२६	१९९	१७७०

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

भौतिक पूर्वाधार र यातायात

४.७७ प्रदेश सरकारबाट निर्माणाधीन ७७ वटा बहुवर्षीय सडक आयोजनामध्ये २०८१ चैत्रसम्म ३८ वटा सडक निर्माण सम्पन्न भएका छन्। निर्माण सम्पन्न भएका बहुवर्षीय सडकको जम्मा लम्बाइ ४४८.६४ कि.मि. रहेको छ।

४.७८ कोशी प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकायबाट आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०८१ चैत्रसम्म ९३ मोटरेवल पुल र २२४ झोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न भएको छ। यस अवधिमा १४२०.५७ कि.मि. ग्राभेल, १२००.९४ कि.मि. कच्ची सडक र ६१२.२४ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण सम्पन्न भएको छ।

तालिका ४.३५: प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका सडक तथा पुलको विवरण

सडक निर्माण सम्पन्न भएका (कि.मि)						पुल निर्माण सम्पन्न (सङ्ख्या)		ट्र्याक ओपन (कि.मि)
मर्मत	ग्राभेल	कच्ची	RCC/PCC	सोलिङ	कालोपत्रे	मोटरेवल	झोलुङ्गे	
१११९.२४	१४२०.५७	१२००.९४	२४.८६	९३.०४	६१२.२४	९३	२२४	३९९.९

स्रोतः भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म

४.७९ आर्थिक रूपले विपन्न तथा लोपोन्मुख समुदायका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण र विकास गर्न दलित, विपन्न, लोपोन्मुख र अति सीमान्तकृत जाति तथा समुदायलाई आवास व्यवस्थाको लागि सञ्चालन भएको जनता आवास कार्यक्रममा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि छनौट भएका ८ हजार ६ सय ६९ लाभग्राहीमध्ये २०८१ चैत्रसम्म ७ हजार २ सय ८४ लाभग्राहीको आवास निर्माण सम्पन्न भएको छ।

तालिका ४.३६: जनता आवास कार्यक्रम मार्फत निर्माण हुने घरहरूको विवरण

विवरण	छनौट भएका जम्मा	निर्माण सम्पन्न	निर्माणाधीन
आवास व्यवस्थापन कार्यक्रम (संघ सशर्त अनुदान तर्फको)	६६५२	५६६८	९८४
जनता आवास कार्यक्रम (प्रदेश सरकार स्रोत तर्फको)	२०१७	१६१६	४०१
जम्मा	८६६९	७२८४	१३८५

स्रोतः महालेखापरीक्षकको सातौं वार्षिक प्रतिवेदन, २०८२

४.८० कोशी प्रदेशस्थित पूर्व-पश्चिम राजमार्ग, मेची राजमार्ग, कोशी राजमार्ग, सगरमाथा राजमार्ग, हुलाकी लोकमार्ग, मध्य-पहाडी (पुष्पलाल) राजमार्ग लगायतका राजमार्गहरू रहेका छन् । जसको कुल लम्बाई १७०३ कि.मि. रहेको छ ।

तालिका ४.३७: प्रदेशभित्रका राजमार्गहरू (किलोमिटरमा)

जिल्ला	पूर्व पश्चिम राजमार्ग	मेची राजमार्ग	कोशी राजमार्ग	सगरमाथा राजमार्ग	हुलाकी राजमार्ग	मध्य पहाडी (पुष्पलाल) राजमार्ग	तमोर करिडोर सडक	मदन भण्डारी राजमार्ग	जम्मा
कोशी प्रदेश	४१५	२६८	३९०	२६५	३१३	५५३	१९२	१३५	२,५३१
जम्मा लम्बाई	१०२७.७	३११.१	३२०	१५८	१८५७	१८७९	३१४	१३९०	७२५६.७
कोशी प्रदेशको अंश(%)	१३.१३	१००	१००	९२.३३	१२.१६	३५.४५	४१.५२	१३.२३	२३.४७

स्रोतः भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, २०८२/प्रदेश पार्श्वचित्र प्रदेश योजना आयोग

यातायात क्षेत्र

४.८१ कोशी प्रदेश अन्तर्गतका यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूमा चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्र सम्ममा २८ हजार १ सय ९८ वटा सवारी साधनहरू दर्ता भएका छन्। गत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ३६ हजार ३ सय ४ वटा सवारी साधनहरू दर्ता भएका थिए। आर्थिक वर्ष २०७९/८० को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सवारी साधन दर्ता सङ्ख्यामा १९.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

तालिका ४.३८: कोशी प्रदेशको कार्यालयमा दर्ता भएका सवारी साधनको विवरण

सि.नं.	विवरण	आ.व. २०७९/८०	आ.व. २०८०/८१	आ.व. २०८१/८२*
१	बस	३२४	२८३	१७३
२	मिनिबस/मिनिट्रक	४९	६४	४०
३	माइक्रोबस	२९	२७	३६
४	जिप/कार/भ्यान/पिकअप	७४९	८९६	९७७
५	ई-कार/भ्यान	५	-	१६३
६	मोटरसाइकल/स्कुटर	२३१२१	२९५३५	२९४३८
७	ई-स्कुटर/मोटरसाइकल	३४७	-	१२८४
८	क्रेन/डोजर/लोडर/स्काभेटर	२३३	२२६	१८
९	ट्रक/ट्रिपर	२३	-	२०५
१०	ट्याक्टर/पावरटिलर	३८६	३९३	४२५
११	टेम्पो	२८३	३९५	२४६
१२	ई-रिक्सा	४२५७	४१९८	५१९३
१३	अन्य	६७	२८७	०
जम्मा		३०४४९	३६३०४	३८१९८
प्रशिक्षण केन्द्र संचालन अनुमति संख्या		२	९	१४
वर्कशप तथा कारखाना दर्ता/अनुमति संख्या		१		

स्रोतः आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, विराटनगर, २०८२ *चैत्रसम्म

४.८२ कोशी प्रदेशका यातायात कार्यालयहरुबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कुल राजस्व रु.२ अर्ब ९३ करोड ९१ लाख सङ्कलन भएको थियो भने चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म रु.२ अर्ब ५६ करोड ३० लाख राजस्व सङ्कलन भएको छ।

४.८३ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा प्रदेशका यातायात कार्यालयहरुबाट जम्मा ६३ हजार २ सय ८६ वटा सवारी चालक अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) वितरण भएकोमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्रसम्म ४८ हजार ३ सय ९८ वटा लाइसेन्स वितरण भएको छ।

ऊर्जामा पहुँच

४.८४ २०८१ फागुनसम्म नेपालको कुल जनसङ्ख्यामा ९९ प्रतिशतमा विद्युत पहुँच (वैकल्पिक ऊर्जासहित) पुगेको छ, भने कोशी प्रदेशको कुल जनसङ्ख्यामध्ये ९९.३ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा विद्युतको पहुँच पुगेको छ।

तालिका ४.३९: राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडबाट विद्युत पहुँच प्राप्त जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)

विवरण/आ.व.	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
कोशी प्रदेश	८२.४३	९६.९५	९७.०	९९.३	९९.३
नेपाल (वैकल्पिक ऊर्जासहित)	९२.५	९४.०	९५.०	९७.०	९९.०

स्रोतः ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, २०८१ *फागुनसम्म

४.८५ २०८१ फागुनसम्म नेपालमा कुल ३ हजार ५ सय १२ मेगावाट विद्युत उत्पादन क्षमता रहेकोमा कोशी प्रदेशमा ६ सय ३१ मेगावाट रहेको छ। नेपालको कुल विद्युत उत्पादनमा कोशी प्रदेशको हिस्सा १८ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ४.४०: प्रदेशगत विद्युत उत्पादन क्षमता (मेगावाटमा)

(वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट उत्पादित विद्युत बाहेक)

प्रदेश	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
कोशी	२८०	३४५	४८९	६१७	६३१
मधेश	१३	२१	२५	२५	३५
बागमती	४७२	१०४६	११४९	१३२७	१५८८
गण्डकी	५२९	५९५	८३१	९३२	१००२
लुम्बिनी	३१	३१	५२	७८	७८
कर्णाली	११	११	११	११	११
सुदूरपश्चिम	५२	५८	१२०	१६७	१६७
जम्मा	१३८८	२१०७	२६७७	३१५७	३५१२

स्रोतः नेपाल विद्युत प्राधिकरण, २०८१ * फागुनसम्म

सार्वजनिक निजी साझेदारी

४.८६ प्रदेश लगानी प्राधिकरणबाट २०८१ चैत्रसम्म निजी लगानी एवम् सार्वजनिक-निजी-साझेदारीमा निर्माण गर्ने कृषि, पर्यटन, ऊर्जा, पूर्वाधार, यातायात, सञ्चार, फोहोर मैला व्यवस्थापन क्षेत्रका ९६ वटा परियोजनाको पूर्वसम्भाव्यता/विस्तृत अध्ययन सम्पन्न भएको छ। सो अवधिसम्म १ वटा (भेडेटार स्काईवाक) परियोजना निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा रहेको छ, भने प्रदेश सरकारबाट लगानी रहेको कोशी रिफ्रेशमेन्ट सेन्टर निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ।

४.८७ २०८१ चैत्रसम्म ५ वटा परियोजनाहरु (२५ तले व्यापारिक भवन, बर्जु ताल क्षेत्रको पर्यटन पूर्वाधार विकास निर्माण, रास ताल पर्यटन पूर्वाधार विकास निर्माण, विराटनगर क्षेत्रभित्र नगरबस सञ्चालन र विराटनगरको रानीदेखि विराट टिचिङ्ग अस्पतालसम्मको पोडवे) परियोजनाहरुमा लगानीको वार्ता प्रक्रियामा रहेका छन्।

मञ्जूषा बक्स ४ (ख) कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०२५

२०८२ साल बैशाख १८ र १९ गते कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०२५ सम्पन्न भएको छ। प्रदेश सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट २०८१ असोज १३ गते लगानी सम्मेलनको अवधारणापत्र स्वीकृत भएको र लगानी सम्मेलन गर्ने मिति घोषणा २०८१ पुष २५ गते भएको थियो। यस सम्मेलनमा स्वदेशी ७५० र विदेशी २० गरी जम्मा ७७० जना सहभागी/लगानीकर्ताको उपस्थिति रहेको थियो। सो अवसरमा काठमाण्डौ र विराटनगरमा गरी प्रि-इन्भेष्टमेन्ट बैठक ३ वटा सम्पन्न भएको छ, भने औद्योगिक तथा व्यापारिक संघ/संस्थाका प्रतिनिधीहरु लगायतका अन्य सरोकारवालाहरुसँग विभिन्न इभेन्ट तथा बैठकहरु सञ्चालन गरिएको छ।

कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०२५ मा ७ वटा क्षेत्रका ७१ वटा परियोजनाहरुलाई सोकेशमा राखिएकोमा रु.१ खर्ब ५२ अर्ब १६ करोड बराबरको लागत अनुमान भएका ४६ वटा परियोजनामा लगानी वार्ता/सम्झौता (MOU) भएको छ। जसमा PPP Module का २७ परियोजना (१३५२० करोड) र Private Modality का १९ परियोजना (१६९६ करोड) रहेका छन्।

तालिका ४.४१ कोशी प्रदेश लगानी सम्मेलन, २०२५ को परियोजना सम्बन्धी विवरण

क्र.स	विषय क्षेत्र	सोकेसमा राखिएका		लगानी वार्ता/सम्झौता (MOU) भएका	
		परियोजना संख्या	लागत रु. करोडमा	परियोजना संख्या	लागत रु.करोडमा
१.	कृषि	१०	३५३	८	३००
२.	उर्जा	५	९७९	३	८६२
३.	उद्योग	११	६५८७	१२	६६८७
४.	भौतिक पूर्वाधार	१९	५३१४	९	३८४१
५.	सूचना प्रविधि	२	४७	२	४७
६.	फोहोर व्यवस्थापन	२	६०	२	६०
७.	पर्यटन	२२	४००९	१०	३४१९
जम्मा		७१	१७३४९	४६	१५२१६

स्रोतः प्रदेश लगानी प्राधिकरणको कार्यालय, २०८२

सूचना तथा सञ्चार

४.८८ कोशी प्रदेशमा सूचना र सञ्चारका प्रविधिको विकास तीव्र रूपमा भइरहेको छ। मोबाइल, इन्टरनेट सेवा, एफ.एम. रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, अनलाइन मिडिया, सामाजिक सञ्जाल, हुलाक सेवा र निजी क्षेत्रका सञ्चार माध्यमहरूको पर्याप्त विस्तार भएको छ।

४.८९ कोशी प्रदेशमा दर्ता भएका व्यवसायिक एफ.एम. २४ वटा, सामुदायिक एफ.एम.१८ वटा गरी जम्मा ४२ वटा एफ.एम. सञ्चालनमा रहेका छन्। केवल टेलिभिजन ५ वटा सञ्चालनमा रहेका छन्। १४ वटा जिल्लाका हुलाक कार्यालयहरुबाट आ.व.२०८०/८१ मा ५५ वटा रेडियो एफ.एम.को इजाजतपत्र/लाइसेन्स नवीकरण गरिएकोमा आ.व.२०८१/८२ चैत्र मसान्तसम्म ६५ वटाको नवीकरण गरिएको छ।

४.९० विज्ञापन बोर्ड तथा अन्य सरकारी निकायबाट विभिन्न लोककल्याणकारी विज्ञापन वा सूचनाहरुलाई कोशी प्रदेशका विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रसारण वापत हुलाक कार्यालयहरुबाट आ.व.२०८१/८२ चैत्रसम्म रु.२ करोड २८ लाख ७० हजार भुक्तानी भएको छ।

तालिका ४.४२ लोककल्याणकारी विज्ञापन वा सूचना प्रकाशन/प्रसारणको संख्या र भुक्तानीको विवरण

आ.व.	विज्ञापन वा सूचना संख्या	सञ्चार माध्यमको संख्या	जम्मा भुक्तानी रकम (रु.लाखमा)
२०७९/८०	४४४०	१५०	३३६.९७
२०८०/८१	३,८७१	१४१	३६८.९१
२०८१/८२*	३,५४९	१२९	२२८.७०

स्रोतः हुलाक निर्देशनालय, विराटनगर, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म

४.९१ २०८१ असारसम्म ११० वटा दैनिक, ३४० वटा साप्ताहिक, २८ वटा मासिक र अन्य पत्रपत्रिका गरी जम्मा ५३७ वटा पत्रपत्रिकाहरू दर्ता रहेका छन्। मोरङ जिल्लामा सबैभन्दा बढी १६८ वटा र सबैभन्दा कम सोलुखुम्बुमा २ वटा पत्रिकाहरू प्रकाशन दर्ता भएका छन्।

तालिका ४.४३ः प्रदेशमा पत्रपत्रिका प्रकाशन दर्ता स्थिति

जिल्ला	दैनिक	अर्ध-साप्ताहिक	साप्ताहिक	पाक्षिक	मासिक	द्वैमासिक	त्रैमासिक	अन्य	जम्मा
ताप्लेजुङ	१	१	६	१	०	०	१	०	१०
पाँचथर	१	१	१६	०	२	१	०	०	२१
इलाम	४	०	१७	२	१	०	०	०	२४
संखुवासभा	०	०	१४	५	१	०	०	०	२०
तेह्रथुम	०	०	७	०	०	०	१	०	८
धनकुटा	०	०	७	१	१	०	०	०	९
भोजपुर	०	०	४	०	०	०	०	०	४
खोटाङ	१	०	७	८	१	०	१	०	१८
सोलुखुम्बु	०	०	२	०	०	०	०	०	२
ओखलढुङ्गा	०	०	६	१	१	०	१	०	९
उदयपुर	८	०	२४	२	२	०	१	०	३७
झापा	२१	१	५८	२	७	२	१	१	९३
मोरङ	४२	०	९६	२०	६	१	२	१	१६८
सुनसरी	२३	२	७६	३	६	२	१	१	११४
जम्मा	**१०१**	**५**	**३४०**	**४५**	**२८**	**६**	**९**	**३**	**५३७**

स्रोतः प्रेस काउन्सिल नेपाल, वार्षिक प्रतिवेदन, २०८१

४.९२ कोशी प्रदेशमा १४ वटा जिल्ला हुलाक, १२३ वटा पालिकास्तरका हुलाक र ४२५ अतिरिक्त हुलाक गरी जम्मा ५६४ वटा हुलाक कार्यालयहरु रहेका छन्।

तालिका ४.४४ हुलाकको जिल्लागत संख्या र हुलाक वस्तुको आयात, निर्यात विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	हुलाकको संख्या				हुलाक वस्तुको आयात, निर्यात विवरण (चिठीपत्र, पार्सल, कुरियर लगायत)		
		जिल्ला	पालिका	अतिरिक्त	जम्मा	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
१.	ताप्लेजुङ	१	७	३७	४६	५११७	१८३६८	१४०७८
२.	पाँचथर	१	८	२४	३३	२८१४१	६०३०२	३०८४२
३.	इलाम	१	९	३१	४२	१५११०	९७१२०	६६७६०
४.	संखुवासभा	१	९	१८	२८	२०९३१	४३३२२	२५१०६
५.	तेह्रथुम	१	५	१७	२३	८११६	१९४९४	१७८८१
६.	धनकुटा	१	६	१९	२६	५६७४७	२७०६०	३००६५
७.	भोजपुर	१	८	४१	५०	७९४०	१९०८४	१५३८०
८.	खोटाङ	१	९	५८	६८	१०६९९	२९३३२	२८५८६
९.	सोलुखुम्बु	१	७	२०	२८	६०३६	२९१३५	१८०४२
१०.	ओखलढुङ्गा	१	७	३२	४०	१०९३४	१९५७६	१४९३६
११.	उदयपुर	१	७	२६	३४	१५३४७	६४९५८	४०९७२
१२.	झापा	१	१४	३०	४५	१५१७२९	२१४५०९	६८५००
१३.	सुनसरी	१	११	३०	४२	२९१८४८	१३०४८३	१३२०४३
१४.	मोरङ	१	१६	४२	५९	९२२१२	१३९३६०	१३९२२१
जम्मा		१४	१२३	४२५	५६४	७२०९०७	९१२१०३	६४२४१२

स्रोतः हुलाक निर्देशनालय, विराटनगर, २०८२

*चैत्र मसान्तसम्म

५. सामाजिक क्षेत्र

५.१ सामाजिक क्षेत्रमा सरकारी तथा निजी लगानी बढ्दै गएसँगै यस क्षेत्रका सूचकमा सुधार हुँदै आएको छ। प्रत्येक नागरिकसम्म आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पु¥याउन नीतिगत, कानूनी र संस्थागत व्यवस्था गरिएको छ। सबैलाई अनिवार्य र आधारभूत शिक्षाको प्रत्याभूति गरिएबमोजिम शिक्षामा पहुँच वृद्धि हुँदै गएको छ। फलस्वरूप, विद्यालय तहमा खुद भर्ना दरका साथै टिकाउदर बढ्दै गएको छ। आधारभूत र शुद्ध खानेपानी सेवामा विस्तार हुँदै गएको छ ।

शिक्षा क्षेत्र

५.२ शैक्षिक सत्र २०८१ मा नेपालभर कुल विद्यालय सङ्ख्या ३५ हजार ४ सय ४७ रहेकोमा कोशी प्रदेशमा सोको १९.५ प्रतिशत विद्यालय रहेका छन्। कुल विद्यार्थी भर्नाको १५.५ प्रतिशत विद्यार्थी कोशी प्रदेशमा रहेका छन्। यस प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८१ मा भर्ना भएका १० लाख ८७ हजार विद्यार्थीमध्ये छात्रको सङ्ख्या उच्च (५१.३ प्रतिशत) रहेको छ। कोशी प्रदेशको खुद भर्नादर राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी रहेको छ। यस प्रदेशका सबै जिल्ला साक्षर घोषणा भएका छन् ।

तालिका ५.१: कोशी प्रदेशको शैक्षिक विवरण

प्रदेश/तह	विद्यालयको सङ्ख्या		सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक			विद्यार्थी भर्ना (हजारमा)		खुद भर्नादर	
	सामुदायिक	संस्थागत	स्थायी	अस्थायी	राहत	छात्रा	छात्र	कक्षा (१-५)	कक्षा (११-१२)
कोशी	५२६८	१६३४	१८३३२	५८१०	६६३६	५२९	५५८	९४.६	३८.३
नेपाल	२७२९८	८१४९	८६९८९	२९६९९	३९९६२	३३७३	३६३८	९४.४	३७.१

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय

५.३ शैक्षिक सत्र २०८१ मा मुलुकका कुल विद्यालयमध्ये १९.५ प्रतिशत कोशी प्रदेशमा रहेका छन्। यस प्रदेशमा रहेका कुल विद्यालयमध्ये सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या ७६.३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ५.२: विभिन्न तहका विद्यालयको विवरण

प्रदेश/तह	आधारभूत तह कक्षा (१-५)		आधारभूत तह कक्षा (१-८)		माध्यमिक तह कक्षा (९-१०)		माध्यमिक तह कक्षा (११-१२)	
	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत	सामुदायिक	संस्थागत
कोशी	३०३२	३७९	९६६	४१५	६१५	६१२	६५५	२२८
जम्मा	१५३२२	१९३५	४७६३	१८८५	३४०१	३०९२	३८१२	१२३७

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय

५.४ कोशी प्रदेशमा रहेका कुल विद्यालयमध्ये ४९.४ प्रतिशत विद्यालय आधारभूत तह कक्षा (१-५) का रहेका छन्।

चार्ट ५.१: कोशी प्रदेशमा रहेका तहगत विद्यालय प्रतिशतमा

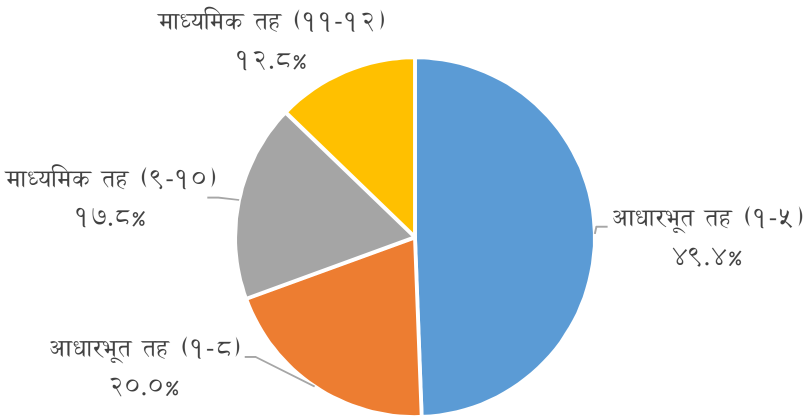

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय

५.५ कोशी प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८१ मा कुल ३० हजार ७ सय ७८ शिक्षक कार्यरत छन् (स्थायी, अस्थायी र राहत) जुन नेपालको सामुदायिक विद्यालयका कुल शिक्षकको १९.६ प्रतिशत हो। उक्त शिक्षक सङ्ख्यामा स्थायी, अस्थायी र राहतको हिस्सा क्रमशः ५९.६ प्रतिशत, १८.९ प्रतिशत र २१.६ प्रतिशत रहेको छ।

चार्ट ५.२: सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको प्रदेशगत विवरण

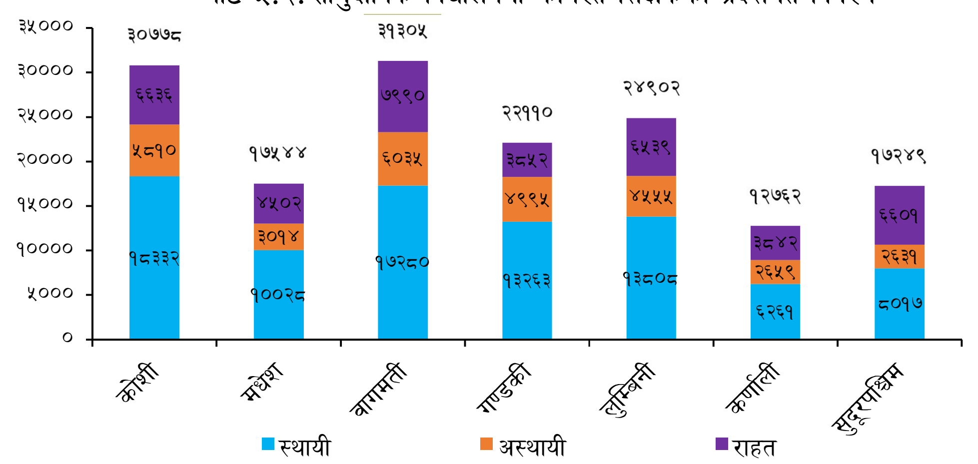

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय।

५.६ कोशी प्रदेशका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीमध्ये छात्रको सङ्ख्या छात्राको भन्दा बढी रहेको छ। शैक्षिक सत्र २०८१ मा कोशी प्रदेशमा कक्षा १ देखि १२ सम्म अध्ययनरत ५ लाख २७ हजार विद्यार्थीमध्ये छात्रा ४७.८ प्रतिशत र छात्र ५२.२ प्रतिशत रहेका छन्। नेपालभर विद्यालय तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमा उक्त हिस्सा क्रमशः ४८.७ प्रतिशत र ५१.३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ५.३: विद्यार्थी भर्नाको विवरण (हजारमा)

विद्यालय तह/विद्यार्थी	२०८०			२०८१		
	लिङ्ग	कोशी	नेपाल	लिङ्ग	कोशी	नेपाल
आधारभूत तह (१-५)	छात्रा	२५६	१६९०	छात्रा	२५२	१६७०
	छात्र	२७७	१८२९	छात्र	२७५	१८४५
	जम्मा	५३३	३५१९	जम्मा	५२७	३५१५
आधारभूत तह (६-८)	छात्रा	१४३	८९६	छात्रा	१४०	८८६
	छात्र	१५०	९५७	छात्र	१४८	९४६
	जम्मा	२९२	१८५३	जम्मा	२८७	१८३२
माध्यमिक तह (९-१०)	छात्रा	८४	५१२	छात्रा	८१	४८५
	छात्र	८५	५३३	छात्र	८२	५०५
	जम्मा	१६९	१०४५	जम्मा	१६४	९९०
माध्यमिक तह (११-१२)	छात्रा	६२	३६७	छात्रा	५६	३३२
	छात्र	५८	३५९	छात्र	५३	३४२
	जम्मा	१२१	७२७	जम्मा	११०	६७४
कुल जम्मा	छात्रा	५४५	३४६५	छात्रा	५२९	३३७३
	छात्र	५७०	३६७८	छात्र	५५८	३६३८
	जम्मा	१११५	७१४३	जम्मा	१०८७	७०११

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय

५.७ कोशी प्रदेशमा शैक्षिक सत्र २०८१ मा कक्षा १ देखि १२ सम्म अध्ययनरत १० लाख ८७ हजार विद्यार्थीमध्ये ६१.० प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा र ३९.० प्रतिशत विद्यार्थी संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत रहेका छन्। गत शैक्षिक सत्रमा उक्त हिस्सा क्रमशः ६४.९ प्रतिशत र ३५.१ प्रतिशत रहेको थियो।

५.८ माध्यमिक तह कक्षा ११-१२ मा खुद विद्यार्थी भर्नादर बढेको छ। शैक्षिक सत्र २०८१ मा कोशी प्रदेशमा कक्षा १-५ को खुद विद्यार्थी भर्ना दर ९४.६ प्रतिशत र कक्षा ११-१२ को यस्तो दर ३८.३ प्रतिशत रहेको छ। गत आर्थिक वर्षमा उक्त दर क्रमशः ९५.६ प्रतिशत र ३६.९ प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका ५.४: कोशी प्रदेशको विगत दुई वर्षको खुद विद्यार्थी भर्नादर

शैक्षिक सत्र	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२
२०८०	९४.६	९४.१	७५.९	३६.९
२०८१	९४.६	९३.४	७५.४	३८.३

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८२, अर्थ मन्त्रालय

५.९ शैक्षिक सत्र २०८० को माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) मा कोशी प्रदेशबाट ७५ हजार ९ सय ८८ जना विद्यार्थी सहभागी भएकोमा ग्रेडेड हुने विद्यार्थी ४७.५ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ५.५: माध्यमिक शिक्षा परीक्षा, कक्षा १० (SEE) २०८० को नतिजा विवरण (जम्मा सहभागीको प्रतिशतमा)

प्रदेश	GPA 1.60 To < 2.00	GPA 2.00 To < 2.40	GPA 2.40 To < 2.80	GPA 2.80 To < 3.20	GPA 3.20 To < 3.60	GPA 3.60 To <= 4.00	NG	जम्मा सहभागी	TOTAL GRADED	GRADED
कोशी	१	४९९	६५०२	१३५१०	११५८५	३९९६	३९८९५	७५९८८	३६०९३	४७.५
नेपाल	६	२९५०	४११७४	७८८७४	६८२५१	३१२०९	२४२३०३	४६४७६७	२२२४६४	४७.९

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०८१/८०, अर्थ मन्त्रालय

५.१० कोशी प्रदेशमा विभिन्न विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त २१९ वटा क्याम्पस तथा उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय, प्रादेशिक मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालय र बि.पि. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान यस प्रदेशमा रहेका छन्।

तालिका ५.६ः कोशी प्रदेशमा रहेका विश्वविद्यालय र क्याम्पसहरूको विवरण

केन्द्रीय विश्वविद्यालय	प्रादेशिक विश्वविद्यालय	सामुदायिक क्याम्पस	आङ्गिक क्याम्पस	निजी क्याम्पस	मेडिकल कलेज/ प्रतिष्ठान
२	१	९६	२८	८७	५

स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.११ मोरङको बुढीगङ्गामा रहेको मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालयमा विभिन्न तहमा कुल भर्ना क्षमता १ हजार १ सय ६० जनाको रहेकोमा शैक्षिक वर्ष २०८० मा ९०९ जना विद्यार्थी प्रावधिक तर्फको उच्च शिक्षा अध्ययनरत रहेका छन्।

तालिका ५.७ः मनमोहन प्रावधिक विश्वविद्यालयको शैक्षिक विवरण

शैक्षिक कार्यक्रम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	भर्ना क्षमता
स्कुल अफ ईन्जिनियरिङ (स्नातक)	३८	१९९	२८८
स्कुल अफ अलाईड साईन्स एन्ड टेक्नोलोजी एण्ड ल (स्नातक र स्नात्तकोत्तर)	११	५८	६४
हस्पिटल एण्ड हेल्थ केयर म्यानेजमेन्ट (स्नात्तकोत्तर)	६	२४	२४
स्कुल अफ मेडिसिन एण्ड एलाईड हेल्थ साईन्स (स्नातक)	१०	४०	४०
मनमोहन स्मृतिपोलिटेक्निक (डिप्लोमा)	७६	५८८	७४४
जम्मा	**१४१**	**९०९**	**११६०**

स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.१२ प्रदेश सरकार अन्तर्तग धनकुटामा रहेको निजामती आवासीय विद्यालयमा शैक्षिक वर्ष २०८० मा आधारभूत तह (१-८) मा १२० र माध्यमिक तहमा ७४ गरी १९४ जना विद्यार्थी रहेका छन्।

५.१३ शैक्षिक सत्र २०८० मा कोशी प्रदेशमा प्राविधिक धारका विद्यालय ११२ र सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रम (TECS) लागू भएका विद्यालय ३९ रहेका छन्। त्यस्तै, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (CTEVT) को आङ्गिक शिक्षालय ७, साझेदार शिक्षालय १२, CTEVT बाट सम्बन्धन प्राप्त निजी संस्था ४९ र सीप परिक्षण केन्द्र ९ वटा गरी प्राविधिक शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षालय २२८ वटा रहेका छन् ।

५.१४ कोशी प्रदेशमा धार्मिक प्रकृतिका विद्यालय संख्या २४६, विशेष शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालय ५, आवासीय विद्यालय तथा नमुना विद्यालय ९४ र बालविकास केन्द्रहरु ७ हजार ८ सय ८६ वटा रहेका छन्। कोशी प्रदेश अन्तर्गत भाषा शिक्षण र ब्रिज कोर्ष सञ्चालनका लागि २०८१ चैत्रसम्म १२२ संस्थालाई अनुमति प्रदान गरिएको छ।

तालिका ५.८: तालिका प्रदेशमा रहेका विभिन्न प्रकृतिका विद्यालय/शिक्षण संस्थाको कुल संख्या

क्र.सं.	जिल्ला	धार्मिक प्रकृतिका विद्यालय	विशेष शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालय संख्या	नमुना विद्यालय	बालविकास केन्द्र संख्या	भाषा र ब्रिज कोर्ष संचालनको अनुमति प्राप्त संस्था
१	ताप्लेजुङ	२		४	३४५	
२	संखुवासभा	२		५	३९५	
३	सोलुखुम्बु	१८		५	२६८	
४	ओखलढुङ्गा	२		६	३३०	
५	खोटाङ्ग	१		४	४२५	
६	भोजपुर	१	१	६	३६१	
७	तेह्रथुम	०		३	२६६	
८	पाँचथर	१		३	४४२	
९	ईलाम	८		९	५६८	२
१०	धनकुटा	०		७	३९१	
११	झापा	६६		१४	१०७९	५२
१२	मोरङ	५०	१	१३	१३२९	२५
१३	सुनसरी	८६	३	८	११३१	४२
१४	उदयपुर	९		७	५५६	१
जम्मा		२४६	५	९४	७८८६	१२२

स्रोतः सामाजिक विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

स्वास्थ्य क्षेत्र

५.१५ स्वास्थ्य सेवामा विस्तार भएसँगै यसमा नागरिकको पहुँच बढ्दै गएको छ। कोशी प्रदेशका १४ वटै जिल्लाहरु पूर्ण खोप सुनिश्चित भए पश्चात २०८१ असार ३१ गते विराटनगरमा विशेष समारोहको आयोजना गरी पूर्ण खोप प्रदेश घोषणा गरिएको छ।

५.१६ चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म कोशी प्रदेशमा विभिन्न व्यक्तिले अन्तरङ्ग, बहिरङ्ग र आकस्मिक सेवा गरी ७५ लाख ३३ हजार पटक स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा लिएकोमा बहिरङ्ग सेवाको अंश ९३.३ प्रतिशत रहेको छ।

तालिका ५.९: अस्पताल सुविधा लिएको विवरण (पटक हजारमा)

प्रदेश/तह	२०७९/८०			२०८०/८१			२०८१/८२*		
	अन्तरङ्ग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरङ्ग	बहिरङ्ग	आकस्मिक	अन्तरङ्ग	बहिरङ्ग	आकस्मिक
कोशी	२८७	९१७३	३३८	३६३	१०५८७	३६५	२४६	७०३१	२५६
नेपाल	११८७	५३८८०	१९४६	१७२१	६३०५५	२१५५	११७६	४१८४५	१५१३

स्रोतः स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, २०८१ *फागुनसम्म

५.१७ कोशी प्रदेशको सरदर औसत आयु ७०.४ वर्ष रहेको छ भने नेपालको ७१.३ वर्ष रहेको छ। कोशी प्रदेशमा नवजात शिशु मृत्यु दर प्रति हजार जीवित जन्ममा २० रहेको छ भने नेपालमा यस्तो दर २१ रहेको छ। नेपालको प्रति लाख जीवित जन्ममा १५१ रहेको मातृ मृत्युदर कोशी प्रदेशमा १५७ रहेको छ।

तालिका ५.१०: कोशी प्रदेशको प्रादेशिक स्वास्थ्य सूचकहरूको अवस्था

क्र.सं.	सूचक	वर्तमान अवस्था	
		नेपाल	कोशी प्रदेश
१	औसत आयु	७१.३	७०.४
२	कुल प्रजनन दर	२.१	२.२
३	मातृ मृत्यु अनुपात (प्रतिलाख जीवित जन्ममा)	१५१	१५७
४	प्रतिहजार किशोरी महिलाहरूमध्ये बच्चा जन्माउने दर (%)	९.६	१०.९
५	५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	३३	३४
६	शिशु मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	२८	२८
७	नवजात शिशु मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा)	२१	२०
८	पूर्ण खोप पाउने बच्चाहरूको प्रतिशत	८०	८०.८
९	संस्थागत प्रसूती दर (%)	७९	८२
१०	परिवार नियोजनका साधन प्रयोग दर (परम्परागत र आधुनिक) (%)	५७	६१.५
११	परिवार नियोजनका साधन प्रयोग दर (आधुनिक विधि) (%)	४३	४३.५
१२	परिवार नियोजनको साधनमा सहज पहुँच नभएको (Unmet need of family planning) (संख्या प्रति हजार)	२१	१८
१३	पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा पुड्कोपना (%)	२५	२०
१४	पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा ख्याउटेपन (%)	८	३.८
१५	पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा कम तौल (%)	१८.७	१३
१६	६-५९ महिनाका बालबालिकामा रक्त अल्पता (%)	४३	३४
१७	१५-४९ वर्षका प्रजनन उमेरका महिलामा रक्त अल्पता (%)	३४	२८
१८	१५ देखि ६९ वर्ष उमेर समूहमा उच्च रक्तचाप (%)	२४.५	२६.६

स्रोतः स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.१८ २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशका २६ लाख १२ हजार ७ सय ९६ जना स्वास्थ्य बीमामा आबद्ध भएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १५ लाख ६७ हजार ६ सय ३२ जनाले स्वास्थ्य बीमाबाट सेवा लिएका छन्।

तालिका ५.११: कोशी प्रदेशमा स्वास्थ्य बीमामा आबद्धको विवरण

आ.व.	बिमित संख्या	सेवा लिने बिमित	सङ्कलित योगदान रकम करोडमा	सेवा प्रदायकलाई गरेको भुक्तानी रकम करोडमा
२०७८७९/	१९,१८,१७२	९,७०,९३३	९७.०१	३९२.५३
२०७९८०/	२२,१६,२००	१४,४०,५३०	७५.३९	४७१.५९
२०८०८१/	२४,४९,४२५	१५,६७,६३२	८६.४५	४०८.४६

स्रोतः स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.१९ कोशी प्रदेश अन्तर्गत स्वास्थ्य बीमामा आबद्ध सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पताल ११३ वटा रहेका छन्। सोमध्ये सरकारी ८७, सामुदायिक ५ र निजी २१ वटा सेवा प्रदायक संस्थाहरु रहेका छन्।

स्वास्थ्य संस्थाको स्थिति

५.२० २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा सबै तहका अस्पताल २२५ र आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १४५७ गरी जम्मा १,६३५ वटा स्वास्थ्य संस्था रहेका छन्।

तालिका ५.१२: कोशी प्रदेशमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको किसिम	संख्या	क्षमता/शैय्या
१	विशिष्टीकृत अस्पताल	२	२०० शैय्या माथि
२	विशेषज्ञ अस्पताल	६	१०० शैय्या माथि
३	जेनरल अस्पताल	४६	२५-५० शैय्या
४	जेनरल अस्पताल	९	१०० शैय्या
५	आधारभूत अस्पताल	११४	५-१५ शैय्या
६	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१४५७	
७	शिक्षण अस्पताल	३	३०० शैय्या माथि
जम्मा		**१६३५**	

स्रोतः स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.२१ कोशी प्रदेशमा जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, प्रादेशिक आयुर्वेद अस्पताल, आयुर्वेद केन्द्र तथा औषद्यालय समेत गरी ११८ वटा आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्था रहेका छन्।

तालिका ५.१३: कोशी प्रदेशमा रहेका आयुर्वेद स्वास्थ्यको विवरण

विवरण	सङ्ख्या
प्रादेशिक आयुर्वेद अस्पताल	१
जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	१४
नागरिक आरोग्य केन्द्र	५३
आयुर्वेद औषधालय	५०
जम्मा	११८

स्रोतः स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.२२ प्रदेशबाट २०८१/८२ चैत्रसम्म क्यान्सर रोग लागेका ३१४ जना, मृगौला रोग लागेका २३४ र अन्य रोग लागेका ९९ जना गरी जम्मा ६४७ जना कडा रोग लागेका बिरामीहरूको लागि आर्थिक सहायता प्रदान गरिएको छ।

तालिका ५.१४ :कडा रोग लागेका बिरामीलाई आर्थिक सहायताको विवरण

क्र.सं.	रोग	लाभग्राही सङ्ख्या
१	क्यान्सर	३१४
२	मृगौला रोग	२०५
३	मृगौला ट्रान्सप्लान्ट	२९
४	मुटु रोग	८१
५	Head Injury	७
६	अन्य	११
जम्मा		६४७

स्रोतः स्वास्थ्य मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.२३ कोशी प्रदेशमा २०८१ चैत्र सम्ममा विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका १७९ विद्यालयमा १७९ जना नर्स कार्यरत छन्। विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रमबाट १ लाख ५६ हजार विद्यार्थी लाभान्वित भएका छन्। २०८० चैत्रसम्म १६० वटा विद्यालयमा विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम सञ्चालन रहेको थियो।

५.२४ २०८१ चैत्रसम्म सञ्चालनमा रहेका "क" वर्गका एम्बुलेन्स ५, "ख" वर्गका एम्बुलेन्स १३३ र "ग" वर्गका बिरामी बोक्ने सवारी साधन ४२७ गरी प्रदेशमा जम्मा ५६५ एम्बुलेन्स, ज्र जडान भएका एम्बुलेन्स ९० र ३० वटा शव वाहन रहेका छन्।

५.२५ कोशी प्रदेशमा २०८१ चैत्रसम्म ७८ वटा स्वास्थ्य प्रयोगशाला दर्ता भएका छन्। चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट मलेरिया र क्षयरोग परिक्षण गरिएको स्लाईड सङ्ख्या क्रमशः २७६ र २,९३२ वटा रहेको छ।

५.२६ प्रदेशका १४ वटै जिल्लाहरुमा सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई स्वास्थ्य सेवा लगायत अन्य आवश्यक सेवा उपभोग गर्न सहजताका लागि १४ वटा अस्पतालमा दोभाषे सेवा प्रदान गरिएको छ। निःशुल्क १०२ मा टेलिफोन सम्पर्क गरी जग ट्रयाकिङ्ग सहितको २४ घण्टा एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालनमा रहेको छ।

जनसङ्ख्या

५.२७ राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार कोशी प्रदेशको जम्मा जनसंख्या ४९ लाख ६१ हजार ४ सय १२ रहेकोमा महिला ५१.२८ प्रतिशत र पुरुष अंश ४८.७२ प्रतिशत छन्। नेपालको जनसङ्ख्या कुल जनसंख्या २ करोड ९१ लाख ६४ हजार ५ सय ७८ मध्ये कोशी प्रदेशको हिस्सा १७.०१ प्रतिशत रहेको छ।

५.२८ कोशी प्रदेशमा परिवार सङ्ख्या (संस्थागत सहित) ११ लाख ९१ हजार ५ सय ५६ रहेका छन्। प्रदेशको सरदर वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धि दर ०.८६ प्रतिशत, लैङ्गिक अनुपात ९५.०२ र जनघनत्व १९२ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ।

खानेपानी तथा सरसफाइ

५.२९ २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशका ९३.०६ प्रतिशत जनसङ्ख्यामा आधारभूत खानेपानी सुविधा पुगेको छ। प्रदेश सरकारले सञ्चालन गरेका खानेपानी आयोजनाबाट जम्मा ४५ लाख ९ हजार ४ सय ३० जनसंख्या लाभान्वित भएका छन्।

तालिका ५.१५: आधारभूत खानेपानीबाट लाभान्वित जनसङ्ख्याको जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	आधारभूत खानेपानीबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या (%)
१	सुनसरी	९७.८५
२	मोरङ	९७.१२
३	झापा	९६.६२
४	इलाम	९४.९२
५	खोटाङ	९०.०६
६	उदयपुर	९३.३२
७	ओखलढुङ्गा	९२.१४
८	सोलुखुम्बु	९५.२७
९	भोजपुर	८०.७८
१०	संखुवासभा	९०.३८

क्र.सं.	जिल्ला	आधारभूत खानेपानीबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या (%)
११	धनकुटा	९३.८३
१२	तेह्रथुम	९०.०६
१३	पाँचथर	९२.४८
१४	ताप्लेजुङ	९८.००
कोशी प्रदेशको जम्मा		९३.०६

स्रोतः खानेपानी सिँचाइ तथा ऊर्जा मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

५.३० कोशी प्रदेशमा खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घर-परिसरभित्र) प्रयोग गर्ने ३४.२ प्रतिशत, धारा/पाइप (घर-परिसर बाहिर) प्रयोग गर्ने २०.१ प्रतिशत र ट्युवबेल/हातेपम्प प्रयोग गर्ने ४०.४ प्रतिशत परिवार रहेका छन्। खुला इनार कुवा प्रयोग गर्ने १.६ प्रतिशत र नदी खोलाको प्रयोग गर्ने ०.२ प्रतिशत परिवार रहेका छन्।

५.३१ कोशी प्रदेशको ९७.८३ प्रतिशत जनसंख्यामा आधारभूत सरसफाई पुगेको छ। प्रदेशको ३३.१५ प्रतिशत परिवारले साधारण शौचालय प्रयोग गरेका छन् भने शौचालय नभएको ३.१६ प्रतिशत (३७,६५३ परिवार) रहेका छन्। प्रतिवर्ष झाडा पखालाबाट प्रभावित पाँच वर्षमुनिका बालबालिका ४.३१ प्रतिशत रहेका छन्।

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक

५.३२ महिला समानता र विकास सहभागितामा परिचित प्रदेश निर्माण गर्ने दीर्घकालीन लक्ष्यका साथ प्रदेशको "लैङ्गिक समानता नीति, २०७९" तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा रहेको छ ।

५.३३ बाल विवाह विरुद्धको प्रादेशिक रणनीति (२०७९/८०-२०८३/८४) कार्यान्वयनमा रहेको छ। बाल विवाह विरुद्ध सचेतनाका लागि किशोरी सशक्तिकरण कार्यक्रम कोशी प्रदेशका १३७ वटा स्थानीय तहको २७४ वटा विद्यालयहरुमा सञ्चालनमा रहेको छ, भने यस कार्यक्रमबाट ६ हजार ८ सय ५० जना लाभान्वित भएका छन्।

५.३४ कोशी प्रदेशको लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क ०.९०१ रहेको छ भने महिलाको नाममा घरजग्गाको स्वामित्व २८.४ प्रतिशत रहेको छ। महिला साक्षरता दर राष्ट्रिय औषतको तुलनामा कोशी प्रदेशको बढी रहेको छ।

तालिका ५.१६: कोशी प्रदेशमा लैङ्गिक विकासको स्थिति

विवरण	कोशी प्रदेश	नेपाल
लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क (GDI)	०.९०१	०.८८६
लैङ्गिक विषमता सूचकाङ्क (GII)	०.४५९	०.४७९
महिला परिवारमूली सङ्ख्या प्रतिशत	३०.८७	३१.५५

विवरण	कोशी प्रदेश	नेपाल
महिला साक्षरता दर प्रतिशत	७३.६३	६९.३७
घर जग्गाको स्वामित्व भएका महिला प्रतिशत	२८.४०	२३.८६

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८१

५.३५ चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म कोशी प्रदेश अन्तर्गत अनुमति प्राप्त १५ वटा वालगृहमा आश्रित बालक ३८६ र बालिका ३८१ गरी जम्मा ७६७ बालबालिका आश्रित रहेका छन्। वृद्धाश्रम, भेटघाट स्थल, मिलन केन्द्र, दिवा सेवा केन्द्र समेत गरी जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रहरु १४३ वटा रहेका छन्।

५.३६ २०८१ चैत्रसम्म यस प्रदेशमा सडक बालबालिका १२० जना रहेकोमा ११० जनाको उद्दार गरी व्यवस्थापन गरिएको छ। बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय प्रतिवेदन, २०८१ अनुसार यस प्रदेशबाट जम्मा ८६९ बालकालिका हराएकामा ७७७ जना फेला परेका छन् भने ९२ जनाको खोजी भईरहेको छ।

५.३७ राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार ५ वर्षसम्मका बालबालिकाको जन्मदर्ता भएका ७०.८ प्रतिशत रहेका छन्। बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशका १०० वटा स्थानीय तहले बालबालिका सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा गरेका छन् भने ९८ स्थानीय तहमा वालकल्याण अधिकारी तोकिएको छ।

५.३८ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि २०८१ फागुनसम्म प्रदेशका दुर्गम तथा पहाडी क्षेत्रका २४८ गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई हवाई उद्धार भएको छ। चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म ३७ जना गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको उद्धार भएको छ।

तालिका ५.१७ः कोशी प्रदेशमा उद्धार गरिएका गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको विवरण

आर्थिक वर्ष	कोशी प्रदेश	नेपालको जम्मा
२०७५/७६	५	२६
२०७६/७७	१०	८७
२०७७/७८	२८	१०३
२०७८/७९	५५	१६९
२०७९/८०	४४	१६७
२०८०/८१	६९	१६१
२०८१/८२*	३७	९५
जम्मा	**२४८**	**८०८**

स्रोतः महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, २०८१ *फागुनसम्म

५.३९ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेशका जिल्लाहरुमा यौनजन्य हिंसाको ७३६ वटा र घरेलु हिंसाको १ हजार ६ सय ३३ वटा, बहुविवाहको १२९ वटा र बालविवाहको ३ वटा मुद्दा दर्ता

भएको छ। यस्तै जातीय छुवाछुतमा ५, जेष्ठ नागरिकमाथि भएको दुर्व्यवहारका १८ र मानव बेचविखनका ९ वटा मुद्दाहरु दर्ता भएका छन्।

अपाङ्गता सम्बन्धी अवस्था

५.४० राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार नेपालको कुल जनसङ्ख्यामध्ये अपाङ्गता भएका जनसंख्या २.२ प्रतिशत रहेको छ, भने कोशी प्रदेशको कुल जनसंख्यामा २.४ प्रतिशत अपाङ्गता रहेका छन्।

५.४१ कोशी प्रदेशमा अपाङ्गता भएका जम्मा १ लाख १७ हजार २ सय १९ जना मध्ये शारीरिक अपाङ्गता ३४.५ प्रतिशत, न्यून दृष्टियुक्त १६.४ प्रतिशत, सुस्त श्रवण ९.५ प्रतिशत, बहुअपाङ्गता ९.३ प्रतिशत रहेका छन् ।

५.४२ प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र गैरसरकारी संस्थाको साझेदारीमा सञ्चालित अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनः स्थापना कार्यक्रम २०८१ चैत्रसम्म १३७ वटा स्थानीय तहमा विस्तार भएको छ। यस कार्यक्रमबाट ७४ हजार ३ सय १९ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु लाभान्वित भएका छन् भने ३ हजार ८ सय २७ जनाले सीपमूलक तालिम लिएका छन्।

युवा तथा खेलकुद

५.४३ कोशी प्रदेशको इटहरीमा प्रादेशिक रङ्गशाला, मोरङको वैजनाथपुरमा क्रिकेट रङ्गशाला, शहीद रङ्गशाला विराटनगर लगायत सबै जिल्लामा जिल्लास्तरीय खेलमैदान तथा रङ्गशालाहरू स्थापना भएका छन्। प्रदेश खेलकुद विकास बोर्ड र १४ वटा जिल्ला खेलकुद विकास समितिबाट खेलकुद क्षेत्रको विकास एवम् प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रम र प्रतियोगिताहरू सञ्चालन भएका छन् भने विभिन्न प्रतियोगितामा सहभागीता भई पदक तथा पुरस्कार समेत प्राप्त भएको छ।

५.४४ प्रदेश खेलकुद विकास बोर्ड मातहतमा प्रदेशस्तरीय एवम् जिल्ला स्तरीय रंगशाला २१ वटा, खेलमैदान ५२ वटा, कवर्डहल ३६ वटा र ८ वटा अन्य खेल पूर्वाधार समेत गरी जम्मा ११७ वटा खेलकुद संरचनाहरु रहेका छन्।

५.४५ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्रसम्म कोशी प्रदेश अन्तर्गत खेलकुद विकास समिति र अन्य संस्थाबाट विभिन्न ९ वटा प्रतियोगितामा सहभागी भई उसु, कराते, टेनिस, जुडो र कुस्ती प्रतियोगितामा सहभागी भई स्वर्ण पदक ३४, रजत १७ र कास्य पदक ३० गरी जम्मा ८१ वटा पदक तथा पुरस्कार प्राप्त गरेका छन्।

पुस्तकालय र सिकाई केन्द्र

५.४६ कोशी प्रदेशमा सामुदायिक पुस्तकालयहरू १५२ वटा रहेका छन् । सबैभन्दा बढी मोरङ जिल्लामा ४४ वटा रहेका छन् भने उदयपुर र सोलुखुम्बुमा २/२ वटा पुस्तकालयहरू रहेका छन् । यस्तै सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरू ३४८ वटा सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका ५.१८: सामुदायिक पुस्तकालय र सिकाई केन्द्रहरूको जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्लाको नाम	सामुदायिक पुस्तकालय	सामुदायिक सिकाई केन्द्र
१	भोजपुर	१०	२५
२	धनकुटा	३	२७
३	इलाम	५	२७
४	झापा	२७	२८
५	खोटाङ	१०	२९
६	मोरङ	४४	३७
७	ओखलढुङ्गा	३	३२
८	पाँचथर	११	२४
९	संखुवासभा	६	२०
१०	सोलुखुम्बु	२	१४
११	सुनसरी	१९	२२
१२	ताप्लेजुङ	५	१५
१३	तेह्रथुम	५	२०
१४	उदयपुर	२	२८
जम्मा		१५२	३४८

स्रोत: सामाजिक विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

भाषा, कला तथा संस्कृति

५.४७ प्रदेशभित्र रहेका सबै भाषा, लिपि, साहित्य, कला र संस्कृतिको संरक्षण संवर्धन र विकास गर्ने उद्देश्यले प्रदेश प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०७९ जारी भएको छ। समानुपातिक समावेशी, समतामूलक र समृद्ध प्रदेशको निर्माणको दीर्घकालीन सोच र सामाजिक न्याय सहितको मर्यादित जीवन र समृद्ध समाजको निर्माण गर्ने लक्ष्यका साथ प्रदेश सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७९ कार्यान्वयनमा रहेको छ।

५.४८ प्रदेश सरकारबाट २०७५ देखि हालसम्म प्रदेश भाषा साहित्य कला प्रतिभा सम्मान ४८ जनालाई, नवोदित भाषा साहित्य कला प्रतिभा पुरस्कार १० जनालाई र बालकृष्ण पोखरेल भाषा साहित्य कला सम्मान ५ जना गरी कुल ६३ जनालाई सम्मान तथा पुरस्कार प्रदान गरिएको छ।

५.४९ कोशी प्रदेशमा ३३ वटा सङ्ग्रहालयहरू रहेका छन्। धनकुटामा प्रदेश सङ्ग्रहालय रहेको छ। सबैभन्दा बढी धनकुटा र सुनसरी जिल्लामा ५/५ वटा सङ्ग्रहालयहरू रहेका छन्।

तालिका ५.१९ कोशी प्रदेशमा रहेका सङ्ग्रहालयको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ग्रहालयको नाम	क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ग्रहालयको नाम
१	झापा	राजवंशी सङ्ग्रहालय, घैलाडुवा	१८	भोजपुर	दुङ्माली बहूद्देश्यीय सांस्कृतिक सङ्ग्रहालय, पौवादुङ्मा
२	झापा	जातीय सङ्ग्रहालय, दमक	१९	तेह्रथुम	लिम्बु सङ्ग्रहालय

क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ग्रहालयको नाम	क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ग्रहालयको नाम
३	झापा	कोच राजवंशी सङ्ग्रहालय, कनकाई	२०	तेह्रथुम	चोलुङ पार्क तथा युमा सङ्ग्रहालय, लालीगुराँस
४	झापा	राजवंशी जातीको सङ्ग्रहालय, भद्रपुर	२१	खोटाङ	किराँत सङ्ग्रहालय
५	सुनसरी	थारू सङ्ग्रहालय, रामधुनी	२२	धनकुटा	प्रदेश सङ्ग्रहालय (प्रदेश सरकार अन्तर्गत)
६	सुनसरी	आदिवासी जनजाति बहुजातीय सङ्ग्रहालय, धरान	२३	धनकुटा	भीमनारायण सङ्ग्रहालय
७	सुनसरी	यलम्बर सङ्ग्रहालय, धरान	२४	धनकुटा	आदिवासी जनजाति सङ्ग्रहालय, चौविसे
८	सुनसरी	काव्यवाटिका सङ्ग्रहालय, इटहरी	२५	धनकुटा	सामुदायिक मगर सङ्ग्रहालय, चौविसे
९	सुनसरी	माझी सङ्ग्रहालय, मधुवन, वराहक्षेत्र	२६	धनकुटा	आदिवासी संस्कृति सङ्ग्रहालय
१०	उदयपुर	किराँत राई सांस्कृतिक सङ्ग्रहालय, त्रियुगा	२७	सोलुखुम्बु	Sherpa Culture Museum and Mt. Everest Documentation Centre, Namche
११	उदयपुर	दनुवार जातीय सांस्कृतिक सङ्ग्रहालय त्रियुगा	२८	सोलुखुम्बु	Tenzing Heritage Centre, Namche (Sagarmatha National Park)
१२	उदयपुर	मगर जातीय सङ्ग्रहालय, त्रियुगा	२९	सोलुखुम्बु	Sherpa heritage, Khumjung
१३	उदयपुर	थारू सङ्ग्रहालय, बेलका	३०	संखुवासभा	घरेलु घर सङ्ग्रहालय, धर्मदेवी
१४	मोरङ	मदन भण्डारी सङ्ग्रहालय, उर्लाबारी	३१	पाँचथर	हिलिहाङ दरवार सङ्ग्रहालय
१५	मोरङ	थारू सङ्ग्रहालय, उर्लाबारी	३२	इलाम	लेप्चा सङ्ग्रहालय, इलाम
१६	मोरङ	मष्टो सङ्ग्रहालय, विराटनगर	३३	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण सङ्ग्रहालय
१७	मोरङ	किरात राई सङ्ग्रहालय, लेटाङ			

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम

५.५० चालु आर्थिक वर्षको फागुनसम्म नेपालमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको संख्या ३७ लाख ६ हजार ३ सय ८९ रहेको छ। २०८१ चैत्रसम्म कोशी प्रदेशमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता

प्राप्त गर्ने जम्मा लाभग्राहीको संख्या ५ लाख ३२ हजार १ सय ३१ पुगेको छ। २०८० चैत्रसम्म यस्तो संख्या ५ लाख २१ हजार ४ सय ६३ रहेको थियो।

५.५१ कोशी प्रदेशका सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने जम्मा लाभग्राही मध्ये ६८ वर्ष उमेर पुगेका जेष्ठ नागरिक ३ लाख १७ हजार २ सय १५ जना (५९.६ प्रतिशत) रहेका छन्। कोशी प्रदेशको कुल जनसङ्ख्यामध्ये करिब १०.७ प्रतिशतले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरेको देखिन्छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धी थप विवरण अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ।

गैरसरकारी संस्था

५.५२ सामाजिक विकास संस्था ऐन, २०७५ अनुसार कोशी प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयमा २०८१ चैत्रसम्म दर्ता भएका गैरसरकारी संस्था ४० वटा र सूचीकृत भएका संस्थाको सङ्ख्या ४९६ पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्रसम्म ४ वटा गैसरकारी संस्था र १४५ वटा सूचीकृत संस्थाको नवीकरण भएको छ।

५.५३ संस्था दर्ता ऐन, २०३४ बमोजिम २०८१ बैशाखसम्म १४ वटा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरुमा दर्ता भएका गैरसरकारी संस्थाहरुको जम्मा संख्या २१ हजार २ सय १८ रहेको छ। यस अवधिसम्म जम्मा १ हजार ५० वटा संस्था विघटन वा खारेज भएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा ४ हजार ६ सय ५ वटा संस्था नवीकरण भएका छन्।

तालिका ५.२०: तालिका गैरसरकारी तथा सामाजिक संस्था दर्ताको जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता	नवीकरण संख्या		विघटन/खारेज भएका	सामाजिक विकास मन्त्रालयमा दर्ता
			२०८०/८१	२०८१/८२		
१	ताप्लेजुङ	३२५	२८	९९	३	
२	पाँचथर	१११२	७१७	७१७	१७५	
३	ईलाम	१२६०	३८२	३८२	१०४	१
४	संखुवासभा	६४९	१०५	८०		
५	तेह्रथुम	६९६	६३	६२	२	
६	धनकुटा	९०४	९५	७९	१	१
७	भोजपुर	७७१	९२	९९	१	
८	खोटाङ	६८२	८५	८५	२	
९	सोलुखुम्बु	९४८	५८८	५८८		
१०	ओखलढुङ्गा	८२८	११४	११७		
११	उदयपुर	१२९२	१६५	१७४		
१२	झापा	३५६१	७५९	६२६	४	६
१३	मोरङ	४४४९	७८४	७६१	७५४	२०
१४	सुनसरी	३७४१	६२८	४७९	६	१२
जम्मा		२१२१८	४६०५	४३४८	१०५०	४०

स्रोतः जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरु १४ जिल्ला र सामाजिक विकास मन्त्रालय, २०८२

६. सुशासन र प्रशासन

६.१ प्रदेश सरकार अन्तर्गत मन्त्रालयहरू ९ वटा, सचिवालय, आयोग जस्ता केन्द्रीय निकाय ४ वटा, निर्देशनालयहरु ६ वटा, तालिम केन्द्रहरु ८ वटा र अन्य कार्यालयहरु १७२ वटा रहेका छन्।

तालिका ६.१ः कोशी प्रदेश सरकार मातहतका कार्यालयको सङ्ख्या र दरबन्दी विवरण

क्र.सं.	मन्त्रालय/निकायको नाम	कार्यालयको सङ्ख्या (मन्त्रालय/निकाय समेत)	कायम दरबन्दी सङ्ख्या (अस्थायी समेत)
१	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	४	९८
२	प्रदेश सभा सचिवालय	१	७९
३	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	८	९७
४	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	१४	२४७
५	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	९	१८१
६	स्वास्थ्य मन्त्रालय	५०	१०००
७	खानेपानी, सिँचाई तथा ऊर्जा मन्त्रालय	२५	३६४
८	सामाजिक विकास मन्त्रालय	८	१५४
९	उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	५२	६५७
१०	पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	२५	१२१४
११	प्रदेश योजना आयोग	१	२०
१२	प्रदेश लोक सेवा आयोग	१	३६
१३	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१	१०
जम्मा		**१९९**	**४१५७**

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, २०८२

प्रशासन तथा निजामती सेवा

६.२ प्रदेश सरकार, कोशी प्रदेश अन्तर्गत मन्त्रालय, सचिवालय, आयोग, निर्देशनालय, अन्य निकाय र कार्यालयहरू गरी जम्मा १९९ सरकारी निकाय रहेका छन्। प्रदेशका सरकारी निकाय/कार्यालयको स्वीकृत जम्मा दरबन्दी ४,१५७ रहेकोमा २०८१ चैत्रसम्म ७६.३ प्रतिशत पदपूर्ति भएको छ।

तालिका ६.२ः कोशी प्रदेशका सरकारी कार्यालय, दरबन्दी एवम् पदपूर्तिको विवरण

क्र.सं.	विवरण	जम्मा संख्या
१	प्रदेशका निकाय/कार्यालय संख्या	१९९
२	स्वीकृत दरबन्दी (अस्थायी समेत)	४,१५७
३	स्थायी पदपूर्ति	२२३०
४	करार मार्फत पदपूर्ति	९४१
५	जम्मा पदपूर्ति	३१७१ (७६.३%)
६	रिक्त दरबन्दी	९८६ (२३.७%)

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, कोशी प्रदेश, २०८२

६.३ कुल स्वीकृत दरबन्दीमध्ये ५८१ वटा अस्थायी दरबन्दी रहेको छ। माथिको पदपुर्तिको विवरण बाहेक स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत छात्रवृत्ति करार कार्यक्रम र विकास समिति तर्फ समेत जम्मा ६३६ जना कर्मचारी करारमा कार्यरत रहेका छन्।

६.४ प्रदेशका सरकारी निकायको जम्मा पदपुर्तिमध्ये महिला कर्मचारी ७१४ जना (२२.५%) र पुरुष कर्मचारी २,४५७ जना (७७.५%) रहेका छन्।

६.५ प्रदेश किताबखाना (PIS Portal) मा २०८१ चैत्रसम्म प्रदेश सरकारी निकायको दरबन्दीमध्ये जम्मा २ हजार ८ सय ७७ पद दर्ता भएका छन्। जसमध्ये सबैभन्दा बढी प्रशासन सेवा र दोस्रोमा वन सेवाको पद दर्ता रहेको देखिन्छ।

तालिका ६.३ः कोशी प्रदेश सरकारी निकायको सेवागत दरबन्दी संख्याको विवरण

क्र.सं.	सेवागत विवरण	दरवन्दी संख्या	प्रतिशत
१.	नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क सेवा	१८	०.६
२.	नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा	५२३	१८.२
३.	नेपाल कृषि सेवा	२५२	८.८
४.	नेपाल न्याय सेवा	१५	०.५
५.	नेपाल प्रशासन सेवा	८०६	२८.०
६.	नेपाल वन सेवा	७८३	२७.२
७.	नेपाल विविध सेवा	२०६	७.२
८.	नेपाल शिक्षा सेवा	५०	१.७
९.	नेपाल स्वास्थ्य सेवा (अस्पताल बाहेक)	१५५	५.४
१०.	प्रदेश इन्जिनियरिङ सेवा	१	०.०३
११.	प्रदेश प्रशासन सेवा	६८	२.४
जम्मा		२८७७	१००.०

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, २०८२

नोटः स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत अस्पतालको ६४६ दरवन्दी PIS Portal मा इन्ट्रि नरहेको हुँदा माथिको विवरणमा समावेश छैन।

६.६ प्रदेश लोक सेवा आयोगले २०७८ देखि २०८१ चैत्रसम्म स्थानीय सेवा र प्रदेश निजामती सेवाको जम्मा २ हजार १ सय ८९ पदमा पदपूर्तिको लागि सिफारिस गरेकामध्ये महिला कर्मचारी ३४ प्रतिशत र पुरुष कर्मचारी ६६ प्रतिशत रहेका छन्।

तालिका ६.४ः कोशी प्रदेशको लोकसेवा आयोगबाट सिफारिसको विवरण*

तह	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रदेश निजामती सेवा	स्थानीय सेवा
आधारभूत	३९	१८२	२२१	२२१	
चौथो	४२१	५५४	९७५	२६	९४९
पाँचौ	२४५	५७७	८२२	७६	७४६
छैटौ	२५	९५	१२०	०	१२०
सातौ	०	४	४	४	
आठौ	१०	१२	२२	२२	
नवौ	५	२०	२५	२५	
जम्मा	७४५	१४४४	२१८९	३७४	१८१५

स्रोतः प्रदेश लोक सेवा आयोग, कोशी प्रदेश, २०८२ *२०८१ चैत्रसम्म

६.७ प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सेवामा प्रदेश लोक सेवा आयोगबाट आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १ हजार ९० जना सिफारिस गरेकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म ४१० पदपूर्तिका लागि कर्मचारी सिफारिस गरेको छ।

चार्ट ६.१ः प्रदेश लोकसेवा आयोगबाट पदपूर्ति लागि सिफारिसको विवरण (प्रदेश र स्थानीय तह)

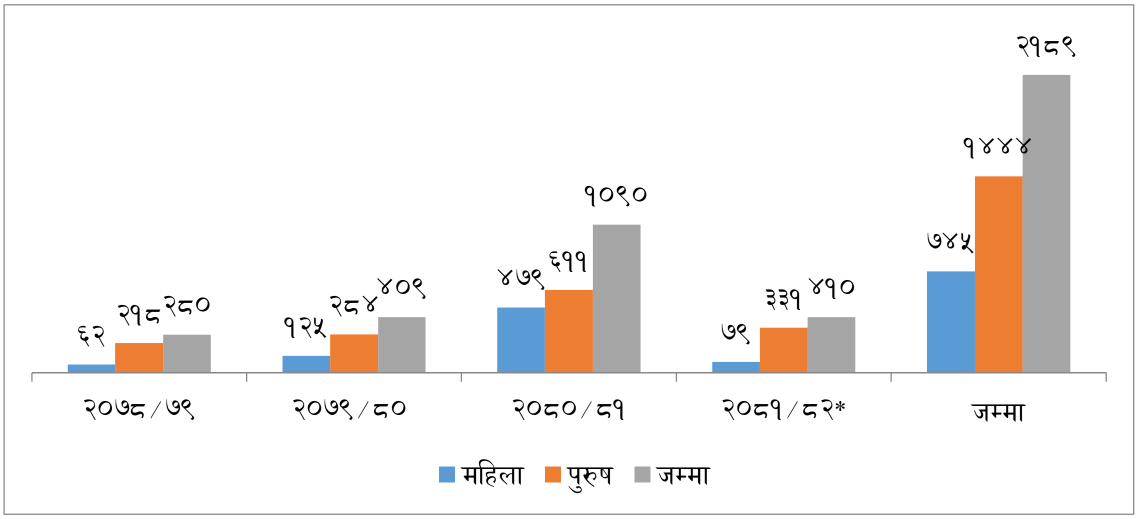

स्रोतः प्रदेश लोक सेवा आयोग, कोशी प्रदेश, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म

६.८ प्रदेश लोक सेवा आयोगबाट पदपूर्तिको लागि सिफारिस भएका २,१८९ जना मध्ये खुला तर्फ १,४०० जना, समावेशी तर्फ ६८३ जना रहेका छन् भने आन्तरिक प्रतिस्पर्धा र अन्तर सेवा तर्फ जम्मा १०६ जना रहेका छन्।

सुशासन, कानून तथा मानवअधिकार

६.९ सार्वजनिक प्रशासनलाई जनमुखी, जबाफदेही, पारदर्शी, प्रभावकारी, समावेशी तथा जनसहभागितामूलक बनाउन प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ कार्यान्वयनमा रहेको छ। पदाधिकारीको तथा कर्मचारीको पदीय वा पेशागत आचारसंहिता तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ।

६.१० कोशी प्रदेश सरकारको भ्रष्टाचार विरुद्धको रणनीति तथा कार्ययोजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६) स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको छ।

६.११ सरकारी कार्य सञ्चालन तथा सेवा प्रवाहलाई विद्युतीय प्रणालीमा आबद्ध गर्दै लगिएको छ। एकीकृत वेबसाइट तथा प्रदेश पोर्टल निर्माण, Office Automation System, ई-हाजिरी, गुनासो पोर्टल, मुख्यमन्त्री ड्यासबोर्ड सञ्चालनमा रहेको छ। २०८१ चैत्रसम्म एकीकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली (GIOMS) प्रदेशका १६ वटा निकाय सञ्चालनमा रहेको छ।

६.१२ प्रदेश सरकारको सङ्गठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी लगायतका विषयमा अध्ययन गरी सिफारिस गर्न प्रदेश सरकारबाट गठन भएको उच्चस्तरीय प्रशासन सुधार कार्यदलको प्रतिवेदन, २०८० का सुझाव एवम् सिफारिसहरू कार्यान्वयनका क्रममा रहेका छन्। प्रदेशका निकायको नयाँ सङ्गठन संरचना तथा दरबन्दी (O&M) स्वीकृत गर्ने कार्य भईरहेको छ।

६.१३ प्रदेश स्थापना भएदेखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म जम्मा ६७ वटा ऐन, ३३ वटा नियमावलीहरू, ५ वटा गठन आदेश, ३ वटा नीतिहरू र ८८ वटा अन्य कानूनहरू तर्जुमा भएका छन्। ऐन अन्तर्गत सालबसाली रूपमा तर्जुमा भएका प्रदेश विनियोजन ऐनहरू ८ वटा र आर्थिक ऐनहरू ७ वटा समेत रहेका छन्।

तालिका ६.५: प्रदेश स्थापना देखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म तर्जुमा भएका कानूनहरूको विवरण

कानून	प्रदेश सभाबाट पारित		अध्यादेश	कोशी प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत (विद्यमान रहेका मात्र)							
	ऐन	ऐन संशोधन		नियमावली	नियमावली संशोधन	कार्यविधि	निर्देशिका	गठन आदेश	दिग्दर्शन	मापदण्ड	नीति
सङ्ख्या	६७	१३	१२	३३	१०	६३	२१	५	२	२	४

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

नोटः माथिको तालिकामा खारेज भएका बाहेक विद्यमान नियमावली तथा अन्य कानूनहरुको विवरण समावेश गरिएको छ।

६.१४ प्रदेश सरकारबाट जारी भएका चारवटा नीतिहरूमा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन नीति, २०७९, कोशी प्रदेश लैङ्गिक समानता नीति, २०७९, कोशी प्रदेश सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७९ र कोशी प्रदेश नवीकरणीय उर्जानीति, २०८१ रहेका छन्।

६.१५ प्रदेश सरकारले मानव अधिकार, शान्ति सुरक्षा तथा सुव्यवस्थाको स्थितिमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गर्नका लागि आवधिक योजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गरेको छ। २०८१ चैत्रसम्म प्रदेशका निकाय विरुद्ध परेका २३३ मुद्दामध्ये १०४ वटा फस्यौंट भएको छ।

६.१६ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा कोशी प्रदेश सरकार (म.प.) बैठक ३६ वटा र सचिवस्तरको ८ वटा बैठक बसेकोमा, चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म म.प.को र सचिवस्तरको क्रमशः २९ र ९ वटा बैठक सञ्चालन भएको छ। यस अवधिमा कोशी प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठी र प्रदेश सुरक्षा समितिको विभिन्न मितिमा १२ वटा समन्वयात्मक बैठक बसेको छ।

६.१७ गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (हेलो सरकार र हेलो सि.एम.) मा परेका गुनासो, अख्तियार दुरुपयोग सम्बन्धी तथा अन्य (प्रदेशका निकाय तर्फको) २०८१ बैशाख-चैत्रसम्मको १०७ वटा उजुरी वा गुनासोमध्ये ८२ वटा (७६.६%) फस्यौंट/समाधान गरिएको छ।

तालिका ६.६ प्रदेश निकाय तर्फको गुनासो तथा उजुरी फस्यौंटको विवरण

माध्यम/प्रणाली	जम्मा उजुरी/गुनासो	फस्यौंट/समाधान	प्रक्रियामा रहेको
गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (हेलो सरकार)	१३	५	९
गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली (हेलो सी. एम.)	७२	६२	१०
अख्तियार दुरुपयोग सम्बन्धी तथा अन्य	२२	१५	७
जम्मा	१०७	८२	२६

स्रोतः मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, कोशी प्रदेश २०८२

६.१८ तीन तहका सरकारमध्ये स्थानीय तहका निकाय विरुद्ध बढी उजुरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा परेको देखिन्छ। त्यसपछि संघ र प्रदेश सरकारका निकायका विरुद्ध उजुरी परेका छन्। आ.व.२०८०/८१ मा कोशी प्रदेशका स्थानीय तहमा ५७.६ प्रतिशत उजुरी परेको छ भने प्रदेश सरकारका निकाय विरुद्ध १३.५ प्रतिशत उजुरी परेको छ ।

तालिका ६.७: तीन तहको सरकारका निकाय विरुद्धको उजुरी विवरण (प्रतिशतमा)

विवरण	आ.व.२०७८/७९			आ.व.२०७९/८०			२०८०/८१		
	संघीय निकाय	प्रदेशका निकाय	स्थानीय तह	संघीय निकाय	प्रदेशका निकाय	स्थानीय तह	संघीय निकाय	प्रदेशका निकाय	स्थानीय तह
कोशी	३४.९	११.६	५३.५	२९.५	१२.७	५७.९	२८.९	१३.५	५७.६
नेपाल	४१.०	१२.०	४७.१	३५.७	१२.९	५१.४	३४.९	१२.३	५२.८

स्रोतः अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, २०८१

व्यक्तिगत घटना दर्ता र राष्ट्रिय परिचय पत्र वितरण

६.१९ कोशी प्रदेशमा २०८१ चैत्रसम्म २ लाख ७८ हजार ६ सय २२ व्यक्तिगत घटना दर्ता भएका छन्। आ.व.२०७९/८० मा ४ लाख ४३ हजार १ सय ६३ व्यक्तिगत घटना दर्ता भएका थिए।

तालिका ६.८: कोशी प्रदेशमा व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण

आ.व.	जन्म	मृत्यु	विवाह	बसाई सराई	सम्बन्ध विच्छेद	कुल दर्ता
२०७९/८०	११३३५०	३१९०४	४९५७८	६०५८८	४५२१	२५९९४१
२०८०/८१	३१५०३८	३६२५८	४७४३४	३८७२८	५७०५	४४३१६३
२०८१/८२*	२१९४९७	१२७९५	१६०२७	२८०१७	२२८६	२७८६२२

स्रोतः राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, २०८२ *चैत्रमसान्तसम्म

६.२० कोशी प्रदेशका जिल्लाहरूमा २०८१ चैत्रसम्म राष्ट्रिय परिचयपत्रका लागि ३१ लाख १५ हजार ९ सय १८ जनाको विवरण सङ्कलन भएकोमा ५ लाख ७९ हजार ६ सय ६५ जनालाई राष्ट्रिय परिचयपत्रको कार्ड वितरण भईसकेको छ।

तालिका ६.९: कोशी प्रदेशमा राष्ट्रिय परिचयपत्र दर्ता र वितरणको अवस्था*

क्र.सं.	जिल्ला	दर्ता/विवरण संकलन संख्या	जिल्ला पठाईएको संख्या	कार्ड वितरण
१	ताप्लेजुङ	७२,७७३	७,९७०	१,५८७
२	पाँचथर	४३,२२०	२४,४७७	६,०९१
३	ईलाम	२००,९००	३६,३९५	१०,३८३
४	संखुवासभा	१००,४३९	२४,९९६	२,३६१
५	तेह्रथुम	६४,५६३	१७,९६१	२,६११
६	धनकुटा	१०६,१४९	२०,३३२	३,१८३

७	भोजपुर	१०५,५७२	३७,७१६	२,६१७
८	खोटाङ	११५,६९०	३२,९४२	५,१३५
९	सोलुखुम्बु	६०,१२५	१७,९०६	६,८७१
१०	ओखलढुङ्गा	९५,५०३	१०,७१५	२,६३०
११	उदयपुर	२३३,०७२	३६,८२१	११,०९२
१२	झापा	६६६,५६०	५८३,६८९	३१९,६०१
१३	मोरङ	७२१,६७९	३६९,०९५	१८९,३२४
१४	सुनसरी	५२९,६७३	७२,४२५	१६,२७९
जम्मा		३,११५,९१८	१,२९३,४४०	५७९,७६५

स्रोतः राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, २०८२ *२०८१ चैत्रमसान्तसम्म

विपद् व्यवस्थापन तथा प्रभावितको विवरण

६.२१ कोशी प्रदेशका १४ जिल्लाका विभिन्न स्थानीय तहमा मुख्यमन्त्री अत्यावश्यक सेवा केन्द्र स्थापना भएका छन् । साथै, विपद प्रतिकार्य सम्बन्धी अत्यावश्यक सेवालाई प्रभावकारी र समन्वयात्मक रूपमा सञ्चालन गरी उद्धार, राहत कार्यलाई स्थानीय तहमा सरल र सहज रूपमा व्यवस्थापन गर्न मोरङ जिल्लाको रंगेली केन्द्र, झापा जिल्लाको अर्जुनधारा केन्द्र, सुनसरी जिल्लाको कोशी केन्द्र र तेह्रथुम जिल्लाको आठराई केन्द्र गरी कोशी प्रदेशमा ४ वटा केन्द्र स्थापना गरिएको छ।

६.२२ आ.व.२०८०/८१ मा प्रदेशमा विपदका घटनाबाट मृत्यु भएका मानिसको सङ्ख्या २५० रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षको चैत्रसम्म यस्तो सङ्ख्या २४२ पुगेको छ। २०८१/८२ को चैत्रसम्म विपदका घटनाबाट मृत्यु हुनेको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी संखुवासभामा रहेका छन्।

तालिका ६.१०: विपदका घटनाबाट प्रभावित हुनेको जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	आ.व.२०८०/८१				आ.व.२०८१/८२*			
		घाइते	मृतक	आर्थिक क्षति (लाखमा)	प्रभावित घर परिवार	घाइते	मृतक	आर्थिक क्षति (लाखमा)	प्रभावित घर परिवार
१	इलाम	२४	२९	७५८.१३	३०	१७	१२	३००४.३५	३६
२	ओखलढुङ्गा	१५	२४	२९९.२९	५२	१२	१२	२९८.१५	९८
३	खोटाङ	७	९	७५६.९६	६८	२४	११	१००१.८८	१६०
४	झापा	१२१	७०	२९८८.१६	४५६	६४	४१	१६०८.८१	३९७
५	ताप्लेजुङ	१५	१०	२९९.०२	२१०	१७	२०	९.१८	४
६	तेह्रथुम	१	६	७३७.०८	२३	५	७	४९७.३०	५१
७	धनकुटा	२	७	३०१.८५	४५	३	६	१२८३.३२	२१
८	पाँचथर	३२	९	५४४.३६	५६	१३	११	४७१०३.३५	६९३
९	भोजपुर	२०	८	५२८.८२	९४	१०	३	१३६.०८	२८
१०	मोरङ	८३	१८	३३०६.९७	३५२	७८	२९	१४९७.२१	७५
११	संखुवासभा	२९	९	४८६.१७	१०७	१८	५०	३९१.४२	८३

क्र.सं.	जिल्ला	आ.व.२०८०/८१				आ.व.२०८१/८२*			
		घाइते	मृतक	आर्थिक क्षति (लाखमा)	प्रभावित घर परिवार	घाइते	मृतक	आर्थिक क्षति (लाखमा)	प्रभावित घर परिवार
१२	सुनसरी	७२	१९	१८१८.००	२६०	६७	२१	१०४५.७६	२८
१३	सोलुखुम्बु	१९	८	४५५.४४	३५	१०	९	४०८.६६	६८
१४	उदयपुर	५१	२४	१०४७.९५	२९२	३३	१०	८३२६.१८	१५४
जम्मा		**४९१**	**२५०**	**१४३२८.२०**	**२०८०**	**३७१**	**२४२**	**६६६११.६४**	**१८९६**

स्रोतः आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म

६.२३ कोशी प्रदेशमा आर्थिक वर्ष २०८१/८२ चैत्रसम्म विपद्का कारण ज्यान गुमाउने २१० मध्ये सबैभन्दा बढी ४४ जनाको करेन्ट लागेर मृत्यु भएको छ भने भीरबाट लडेर ४३ जना, पहिरोबाट ३५ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ।

तालिका ६.११: कोशी प्रदेश अन्तर्गत विपदको प्रकृति अनुसार प्रभावितको विवरण/संख्या

क्र.सं.	घटना प्रकृति	आ.व.२०८०/८१		आ.व.२०८१/८२*	
		घाइते	ज्यान गुमाउने	घाइते	ज्यान गुमाउने
१	बाढी	४	१४	६	१९
२	पहिरो	२८	९	१७	३५
३	चटयाङ	३०	१५	१९	१२
४	आगोलागी	१२१	३०	६६	१६
५	डुबान	९	५४	१	१३
६	करेन्ट लागेर	६३	३६	७८	४४
७	सर्पदंस	८०	५	८४	१८
८	भिरबाट लडेर	११६	७०	३०	४३
९	हावाहुरी	३	१	१	१
१०	हिमपात	०	१	०	१
११	जंगली जनावर आतङ्क	३७	१५	३१	७
१२	महामारी	०	०	०	१
कुल जम्मा		**४९१**	**२५०**	**३३३**	**२१०**

स्रोतः आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२ *चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूचीहरु

अनुसूची १.१ः प्रादेशिक कुल मूल्य अभिवृद्धि (औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार)

(प्रचलित मूल्यमा)

(रू. करोडमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	कोशी प्रदेश							नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१७७८६	१८७६१	२०८४२	२२६३९	२४८०७	२६९१०	२९११९	८३२८९	८६२५२	९५८४९	१०४०८२	११४३१०	१२४८६९	१३५३७३
खानी तथा उत्खनन्	३००	२५८	२५८	२९३	३०३	३०३	३१२	२२००	२०४४	२०४५	२३२५	२४०१	२४०२	२४७८
उत्पादनमूलक उद्योग	४२२३	३७८५	४५३९	५२५८	५२९६	५३७७	५८१३	१९२२३	१७४०१	२०७४४	२४०४७	२४३६८	२४९२५	२६७८०
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	६३२	७९०	८६१	१२८९	१६६१	२०३४	२०५१	३३८६	४०३७	४२०५	६४२८	७६९९	९१४३	९३२४
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	३३३	३४०	३५०	३५६	३६७	३७२	३८५	१९७२	२०१२	२०७३	२१०९	२१७३	२२०५	२२७९
निर्माण	४३१४	३९१६	४०८२	४७१५	५१०४	५०३५	५२००	२३४२६	२१३५३	२२२५९	२५७११	२७६१९	२७२७२	२८१६४
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	५७००	५३३४	६००४	६९४३	६९३०	७३१५	८०९५	५४३०४	५१४९८	५७९६८	६७०३३	६६९०६	७०७५२	७८२९६
यातायात तथा भण्डारण	२७४५	२२९३	२४९८	३२६९	४०५४	४३६१	४९२९	२१५८०	१८०३२	१९६३८	२५७०६	३१८७४	३४२८७	३८७५८
आवास तथा भोजन सेवा	११२३	७४९	८७३	१०१३	१३७६	१८०३	१९६८	७५६५	५०४३	५८७८	६८२३	९२६८	१२१४२	१३२५५
सूचना तथा सञ्चार	१२३९	१२८७	१३८३	१४७१	१५५१	१६३६	१७४३	७४१२	७६९६	८२६९	८८००	९२७४	९७८३	१०४२५
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१८६४	२२०२	२३०५	२६४२	३०४५	३००४	३२५४	२०७१३	२४१९४	२५३२८	२८९६०	३३३७८	३३१०३	३५७६६
घरजग्गा कारोवारको सेवा	३७१२	४०५४	४१८८	४४४९	५०५३	५३४४	५६२७	२९५७१	३२२९६	३३३६१	३५४१८	४०२३२	४२४३८	४४६१०
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	३०९	३३४	३५१	३८५	४२९	४७२	४९२	३२७२	३५३५	३७१०	४०७७	४५४१	४९९८	५२०८
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१८१	१९७	२०७	२१६	२३५	२५६	२७५	२५४७	२७७७	२९१२	३०३९	३३०६	३६०४	३८७७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	३२८१	४१५३	४३१८	५६०४	७०५०	७२७४	७०९०	२१८५७	२७६६६	२८७६६	३७३३३	४६७३६	४८११०	४६९१६
शिक्षा	३९३५	४५१०	४६३८	५२८२	६१७९	६७३७	६७१२	२५१५९	२८८४६	२९६६६	३३७८४	३९५२३	४३१६४	४२३५१
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	८५६	१०३७	११२२	१२७५	१५६४	१६२८	१७६५	४९७८	६०३३	६५२८	७४१६	९०९९	९४८८	१०२६४
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	३१७	३७७	४०५	४४३	५३८	५९८	६७७	१७९३	२१३६	२२९३	२५०७	३०४०	३३७९	३८३६
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	**५२८५०**	**५४३७६**	**५९२२१**	**६७५४२**	**७५५४०**	**८०४५८**	**८५५०९**	**३३४२४८**	**३४२८५२**	**३७१४९३**	**४२५५९९**	**४७५७४७**	**५०६०६५**	**५३७९५९**
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	७०७५	७२५८	१००९४	११४२७	९६७९	१०४२५	११५६६	५१६४५	४६०१८	६३७६२	७२०५७	६०९६१	६५५६९	७२७६३
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उपभोक्ताको मूल्यमा)	**५९९२४**	**६१६३५**	**६९३१५**	**७८९६८**	**८५२१९**	**९०८८३**	**९७०७४**	**३८५८९३**	**३८८८७०**	**४३५२५५**	**४९७६५६**	**५३६७०८**	**५७१६३४**	**६१०७२२**

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

#संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची १.२ः प्रादेशिक कुल मूल्य अभिवृद्धि (औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार)

(स्थिर मूल्यमा आ.व.२०६६/६७)

(रू. करोडमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	कोशी प्रदेश							नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि							
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	
कृषि, वन र मत्स्यपालन	१३२२९	१३६९२	१४१००	१४४४७	१४८०५	१५२०४	१५५१३	६१४२९	६२९२३	६४७१५	६६२३७	६८२४०	७०५२७	७२८४४	10
खानी तथा उत्खनन्	१९०	१८६	१९४	२१२	२१४	२२०	२२५	१५१३	१४८०	१५४८	१६८५	१७०१	१७५६	१७९१	
उत्पादनमूलक उद्योग	२७२२	२४६४	२६९०	२८६४	२७९९	२७२२	२८०७	१२४४०	११३१७	१२२९७	१३१२१	१२८९८	१२६३७	१३११५	
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	४४५	५५७	५९७	९५४	१२०३	१३६७	१४९५	२३६२	२८२२	२९४०	४४८९	५३७६	५९६६	६७९०	
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	२६२	२६७	२७०	२७९	२८८	२९३	२९५	१५५१	१५८४	१६०६	१६५५	१७०८	१७३०	१७६६	
निर्माण	२८०४	२६८०	२८४९	३०६४	३०४२	२९७०	२९९६	१५२८०	१४६०९	१५६३१	१६७१४	१६४६७	१६१०५	१६४६१	
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	३७०३	३२२२	३४२७	३६७९	३५३०	३५२३	३५८७	३५२१९	३१२०८	३३२८०	३५७४८	३४२८१	३४१५७	३५२८२	
यातायात तथा भण्डारण	१६२६	१४२२	१५१७	१५८७	१५९५	१८०५	१९४८	१२७८६	११२७८	११७७९	१२३२१	१२४९९	१४१७७	१५५१७	
आवास तथा भोजन सेवा	५७२	३५५	३९८	४४७	५२३	६३६	६६०	३८३५	२४२५	२६८५	३०२२	३५६७	४३१७	४५३३	
सूचना तथा सञ्चार	१३०४	१३२९	१३७८	१४२८	१४८२	१५५३	१६०६	७८०८	७९६६	८२५९	८६०५	८९६२	९४०२	९८५४	
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	१०१३	१०१८	१०६२	११३८	१२३५	१३२३	१३८८	११२६७	११२२७	११७५०	१२५६३	१३५५८	१४६३५	१५५५५	
घरजग्गा कारोवारको सेवा	२१०८	२१३९	२१८३	२२१३	२२७०	२३३६	२३६७	१६८२७	१७१७७	१७६५२	१७९५५	१८४७६	१८९२६	१९४४२	
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	१८१	१८३	१८६	१९२	१९९	२०६	२११	१९१८	१९४८	१९७७	२०४६	२१२६	२२१५	२३०३	
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१०९	१०८	११०	११२	११७	१२२	१२५	१४९७	१५३०	१५६५	१५९०	१६७०	१७३७	१८०६	
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	१४३९	१४५७	१५७९	१६४४	१७४२	१८२१	१८६०	९५८७	१०१७७	१०५२१	१०९५१	११५४९	१२०४१	१२३११	
शिक्षा	१८६२	१९३४	२००८	२१०२	२१८४	२२३०	२२८३	१२००६	१२३९०	१२८७६	१३४७६	१४००६	१४३०७	१४५९०	
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	४४५	४७२	५०३	५३८	५७३	६०३	६२६	२६१४	२७५०	२९३२	३१३७	३३४३	३५२०	३६८८	
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	१७१	१७७	१८२	१९०	२०१	२०९	२१६	९८६	१००३	१०३७	१०८३	११४५	११९३	१२४०	
कृषि क्षेत्र (कृषि, वन र मत्स्यपालन)	१३२२९	१३६९२	१४१००	१४४४७	१४८०५	१५२०४	१५५१३	६१४२९	६२९२३	६४७१५	६६२३७	६८२४०	७०५२७	७२८४४	
गैह कृषि क्षेत्र	२०९५६	१९९६९	२११३३	२२६४२	२३१९६	२३९३९	२४६९७	१४९४९७	१४२८९२	१५०३३४	१६०१६१	१६३३३२	१६८८२०	१७६०४३	
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	**३४१८५**	**३३६६१**	**३५२३३**	**३७०८९**	**३८००१**	**३९१४२**	**४०२१०**	**२१०९२६**	**२०५८१५**	**२१५०५०**	**२२६३९८**	**२३१५७२**	**२३९३४८**	**२४८८८८**	
उत्पादित वस्तुमा खुद कर	३१५७	३६९२	४००६	४३४९	४३३४	४५९४	४९८७	२३०४८	२२६१५	२४४३२	२६५७०	२६४११	२८०९१	३०८७०	
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उपभोक्ताको मूल्यमा)	**३७३४२**	**३७३५३**	**३९२३९**	**४१४३७**	**४२३३५**	**४३७३६**	**४५१९८**	**२३३९७४**	**२२८४३०**	**२३९४८२**	**२५२९६८**	**२५७९८३**	**२६७४३९**	**२७९७५७**	

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२

#संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची १.३ः वृहत औद्योगिक वर्गीकरण अनुसारको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना

(प्रचलित मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	कोशी प्रदेश							नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*
कृषि, वन र मत्स्यपालन	३३.७	३५	३५.२	३३.५	३२.८	३३.४	३४.१	२४.९	२५.२	२५.८	२४.५	२४.०	२४.७	२५.२
खानी तथा उत्खनन्	०.६	०.५	०.४	०.४	०.४	०.४	०.४	०.७	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५	०.५
उत्पादनमूलक उद्योग	८.०	७.०	७.७	७.८	७.०	६.७	६.८	५.८	५.१	५.६	५.७	५.१	४.९	५.०
विद्युत, ग्यास, वाष्प, तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	१.२	१.५	१.५	१.९	२.२	२.५	२.४	१.०	१.२	१.१	१.५	१.६	१.८	१.७
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५	०.५	०.५	०.६	०.६	०.६	०.५	०.५	०.४	०.४
निर्माण	८.२	७.२	६.९	७.०	६.८	६.३	६.१	७.०	६.२	६.०	६.०	५.८	५.४	५.२
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१०.८	९.८	१०.१	१०.३	९.२	९.१	९.५	१६.२	१५.०	१५.६	१५.८	१४.१	१४.०	१४.६
यातायात तथा भण्डारण	५.२	४.२	४.२	४.८	५.४	५.४	५.८	६.५	५.३	५.३	६.०	६.७	६.८	७.२
आवास तथा भोजन सेवा	२.१	१.४	१.५	१.५	१.८	२.२	२.३	२.३	१.५	१.६	१.६	१.९	२.४	२.५
सूचना तथा सञ्चार	२.३	२.४	२.३	२.२	२.१	२.०	२.०	२.२	२.२	२.२	२.१	१.९	१.९	१.९
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	३.५	४.०	३.९	३.९	४.०	३.७	३.८	६.२	७.१	६.८	६.८	७.०	६.५	६.६
घरजग्गा कारोवारको सेवा	७.०	७.५	७.१	६.६	६.७	६.६	६.६	८.८	९.४	९.०	८.३	८.५	८.४	८.३
पेशागत वैज्ञानीक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६	०.६	१.०	१.०	१.०	१.०	१.०	१.०	१.०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	०.३	०.४	०.३	०.३	०.३	०.३	०.३	०.८	०.८	०.८	०.७	०.७	०.७	०.७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	६.२	७.६	७.३	८.३	९.३	९.०	८.३	६.५	८.१	७.७	८.८	९.८	९.५	८.७
शिक्षा	७.४	८.३	७.८	७.८	८.२	८.४	७.८	७.५	८.४	८.०	७.९	८.३	८.५	७.९
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१.६	१.९	१.९	१.९	२.१	२.०	२.१	१.५	१.८	१.८	१.७	१.९	१.९	१.९
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	०.६	०.७	०.७	०.७	०.७	०.७	०.८	०.५	०.६	०.६	०.६	०.६	०.७	०.७
कुल जम्मा	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०	१००.०
आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	**कोशी प्रदेश**							**नेपाल**						
आधारभूत मल्यमा	**७.०५**	**-१.५३**	**४.६७**	**५.२७**	**२.४६**	**३.००**	**२.७३**	**६.३९**	**-२.४२**	**४.४९**	**५.२८**	**२.२९**	**३.३६**	**३.९९**
उत्पादकको मूल्यमा	**७.२३**	**०.०३**	**५.०५**	**५.६०**	**२.१६**	**३.३१**	**३.३४**	**६.६६**	**-२.३७**	**४.८४**	**५.६३**	**१.९८**	**३.६७**	**४.६१**

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ #संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची १.४: औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार कुल गार्हस्थ उत्पादनको वार्षिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)

औद्योगिक वर्गीकरण	कोशी प्रदेश							नेपाल						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*
कृषि, वन र मत्स्य पालन	६.१५	३.५०	२.९८	२.४६	२.४८	२.६९	२.०३	५.१६	२.४३	२.८५	२.३५	३.०२	३.३५	३.२८
खानी तथा उत्खनन्	१७.८३	-१.९६	४.४०	८.९२	०.९५	३.१९	२.०१	१७.६२	-२.२३	४.६५	८.८४	०.९१	३.२३	१.९९
उत्पानमूलक उद्योग	७.०४	-९.४८	९.१५	६.५०	-२.२८	-२.७७	३.१४	६.५२	-९.०३	८.६६	६.७०	-१.७०	-२.०२	३.७८
विद्युत, ग्यास, वाष्प तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	१८.७१	२५.२१	७.२७	५९.७१	२६.१६	१३.६५	९.३६	९.६१	१९.५१	४.१८	५२.६७	१९.७६	१०.९६	१३.८२
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१.५३	२.०१	१.२४	३.११	३.१९	१.७५	०.८०	१.२२	२.१५	१.३५	३.०८	३.२१	१.२७	२.०९
निर्माण	७.५५	-४.४४	६.३२	७.५३	-०.७१	-२.३८	०.८८	७.४८	-४.३९	७.००	६.९३	-१.४८	-२.२०	२.२१
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१०.५१	-१३.००	६.३७	७.३५	-४.०५	-०.१९	१.८२	८.११	-११.३९	६.६४	७.४२	-४.१०	-०.३६	३.३०
यातायात तथा भण्डारण	१०.३५	-१२.५४	६.७०	४.६१	०.४८	१३.२०	७.९३	८.७७	-११.७९	४.४४	४.६०	१.४५	१३.४३	९.४५
आवास तथा भोजन सेवा	१०.००	-३७.९७	१२.०९	१२.३४	१७.१४	२१.५०	३.८५	९.९२	-३६.७८	१०.७३	१२.५७	१८.०३	२१.०३	५.००
सूचना तथा सञ्चार	७.४४	१.८८	३.६८	३.६८	३.७६	४.७७	३.४५	७.०५	२.०२	३.६७	४.१९	४.१५	४.९१	४.८१
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	७.७४	०.४५	४.३३	७.१६	८.५०	७.१६	४.९१	६.३५	-०.३५	४.६६	६.९२	७.९२	७.९४	६.२९
घरजग्गा कारोबार सेवा	३.१७	१.४६	२.०८	१.३५	२.५९	२.८९	१.३५	३.७५	२.०८	२.७७	१.७२	२.९१	२.४३	२.७२
पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	६.५९	१.१९	१.१७	३.२९	३.६१	३.९६	२.३८	५.६१	१.५२	१.५१	३.५०	३.९३	४.१५	३.९८
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	८.३७	-०.४४	१.९६	१.५४	४.८०	३.७६	२.७६	६.४४	२.१९	२.३०	१.५९	५.०३	४.०४	३.९७
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	५.१२	१.२३	८.४२	४.०८	५.९८	४.५०	२.१९	५.१२	६.१६	३.३८	४.०८	५.४६	४.२७	२.२४
शिक्षा	५.५१	३.८६	३.८२	४.६९	३.८७	२.१३	२.३८	५.९८	३.२०	३.९२	४.६६	३.९३	२.१५	१.९८
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	६.३०	६.१६	६.४९	७.०३	६.४७	५.३२	३.७८	६.६९	५.२०	६.६०	६.९९	६.५७	५.३१	४.७७
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	५.५२	३.०२	३.१८	४.४९	५.६७	४.०६	३.०५	५.९२	१.७७	३.३८	४.४७	५.६५	४.२७	३.९२
समग्र आर्थिक वृद्धि (आधारभूत मूल्यमा)	**७.०५**	**-१.५३**	४.६७	**५.२७**	२.४६	**३.००**	२.७३	६.३९	-२.४२	४.४९	**५.२८**	२.२९	**३.३६**	**३.९९**
समग्र आर्थिक वृद्धि (उत्पादकको मूल्यमा)	**७.२३**	०.०३	**५.०५**	**५.६०**	२.१६	**३.३१**	**३.३४**	६.६६	-२.३७	४.८४	**५.६३**	१.९८	**३.६७**	४.६१

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ #संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची १.५: कुल गार्हस्थ उत्पादनको प्रदेशगत संरचना स्थिर मूल्यमा (प्रतिशत)

औद्योगिक वर्गीकरण	कोशी प्रदेशको हिस्सा						प्रदेशगत हिस्सा २०८१/८२*							
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	कोशी	मधेश	वाग्मती	गण्डकी	लुम्बिनी	कर्णाली	सुदुरपश्चिम	नेपाल
कृषि, वन र मत्स्य पालन	२१.४	२१.८	२१.७	२१.८	२१.७	२१.६	२१.५	१९.२	१७.१	९.७	१७.५	५.२	९.७	१००.०
खानी तथा उत्खनन्	१३.७	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	४.२	४९.४	१३.०	१५.८	१.५	३.५	१००.०
उत्पानमूलक उद्योग	२२.०	२१.८	२१.९	२१.९	२१.७	२१.६	२१.७	१४.२	३६.०	५.८	१६.१	०.९	५.४	१००.०
विद्युत, ग्यास, वाष्प तथा वातानुकलित आपूर्ति सेवा	१८.७	१९.६	२०.५	२०.०	२१.६	२२.२	२२.०	४.७	३४.९	२६.४	६.८	१.६	३.५	१००.०
पानी आपूर्ति, ढल फोहोर व्यवस्थापन तथा पुनःउत्पादनका क्रियाकलापहरु	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१६.९	१९.०	२३.३	८.२	१८.३	५.६	८.७	१००.०
निर्माण	१८.४	१८.३	१८.३	१८.३	१८.५	१८.५	१८.५	९.९	२५.६	१३.३	१७.५	५.७	९.५	१००.०
थोक तथा खुद्रा व्यापार, गाडि तथा मोटरसाइकल मर्मत सेवा	१०.५	१०.४	१०.४	१०.४	१०.४	१०.३	१०.३	१२.४	५६.६	४.९	१०.०	१.७	४.०	१००.०
यातायात तथा भण्डारण	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.७	१२.९	४७.२	७.१	१४.९	१.६	३.५	१००.०
आवास तथा भोजन सेवा	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	१४.८	४.८	३९.८	१७.५	११.९	५.६	५.६	१००.०
सूचना तथा सञ्चार	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१६.७	१७.०	३१.२	१०.९	१५.७	२.८	५.७	१००.०
वित्तीय तथा बीमा क्रियाकलापहरु	९.०	९.१	९.१	९.१	९.१	९.१	९.१	७.०	६१.६	८.१	१०.५	१.१	२.६	१००.०
घरजग्गा कारोबार सेवा	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	१२.६	४.३	६६.८	५.४	७.६	१.०	२.२	१००.०
पेशागत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४	९.४	५.४	६६.६	६.१	७.९	१.५	३.१	१००.०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१	७.१	६.९	७३.०	४.०	६.९	१.०	१.३	१००.०
सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अत्यावश्यक सामाजिक सुरक्षा	१५.०	१५.०	१५.०	१५.०	१५.१	१५.१	१५.१	१४.२	१८.५	११.८	१६.८	११.२	१२.५	१००.०
शिक्षा	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.६	१५.८	१६.३	२१.४	९.५	१७.५	७.७	११.८	१००.०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१७.२	१२.५	२६.०	११.३	१६.८	६.७	९.५	१००.०
अन्य सेवाका क्रियाकलापहरु	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.७	१७.६	९.६	४५.३	८.२	११.४	३.३	४.६	१००.०
समग्रमा	**१५.८**	**१५.९**	**१५.९**	**१५.९**	**१५.९**	**१५.९**	**१५.९**	**१३.२**	**३६.५**	**९.०**	**१४.२**	**४.२**	**७.०**	**१००.०**

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ #संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची १.६: वृहत औद्योगिक वर्गिकरण अनुसार कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको बार्षिक वृद्धिदर र मूल्य सूचकाङ्कको संरचना

विवरण	कोशी प्रदेश							नेपालको कुल मूल्य अभिवृद्धि						
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१#	२०८१/८२*
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभुत मूल्यमा (प्रचलित मूल्य) (रु करोडमा)	५२८५०	५४३७६	५९२२१	६७५४२	७५५४०	८०४५८	८५५०९	३३४२४८	३४२८५२	३७१४९३	४२५५९९	४७५७४७	५०६०६५	५३७९५९
प्राथमिक क्षेत्र	१८०८६	१९०१९	२१०९९	२२९३२	२५१०९	२७२१३	२९४३२	८५४८९	८८२९६	९७८९४	१०६४०७	११६७११	१२७२७१	१३७८५१
द्वितीयक क्षेत्र	९५०१	८८३१	९८३२	११६१८	१२४२८	१२८१९	१३४४९	४८००७	४४८०४	४९२८१	५८२९५	६१८५९	६३५४६	६६५४७
सेवा क्षेत्र	२५२६२	२६५२६	२८२९०	३२९९१	३८००३	४०४२७	४२६२८	२००७५२	२०९७५२	२२४३१८	२६०८९६	२९७१७७	३१५२४८	३३३५६२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन आधारभुत मूल्यमा (स्थिर मूल्य) (रु करोडमा)	३४१८५	३३६६१	३५२३३	३७०८९	३८००१	३९१४२	४०२१०	२१०९२६	२०५८१५	२१५०५०	२२६३९८	२३१५७२	२३९३४८	२४८८८८
प्राथमिक क्षेत्र	१३४१९	१३८७८	१४२९४	१४६५८	१५०१९	१५४२४	१५७३८	६२९४३	६४४०३	६६२६४	६७९२३	६९९४१	७२२८३	७४६३५
द्वितीयक क्षेत्र	६२३३	५९६८	६४०६	७१६१	७३३२	७३५१	७५९३	३१६३३	३०३३३	३२४७४	३५९७९	३६४५०	३६४३८	३८१३२
सेवा क्षेत्र	१४५३३	१३८१५	१४५३३	१५२७०	१५६५०	१६३६७	१६८७९	११६३५१	१११०७९	११६३१२	१२२४९६	१२५१८१	१३०६२७	१३६१२१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको बार्षिक वृद्धिदर (प्रतिशतमा)														
प्राथमिक क्षेत्र	६.३	३.४	३.०	२.५	२.५	२.७	२.०	५.४	२.३	२.९	२.५	३.०	३.३	३.३
द्वितीयक क्षेत्र	७.८	-४.३	७.३	११.८	२.४	०.३	३.३	६.९	-४.१	७.१	१०.८	१.३	०.०	४.७
सेवा क्षेत्र	७.४	-४.९	५.२	५.१	२.५	४.६	३.१	६.८	-४.५	४.७	५.३	२.२	४.४	४.२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन मूल्य सूचकाङ्क (इम्प्लिसिट्)														
प्राथमिक क्षेत्र	१३४.८	१३७.०	१४७.६	१५६.४	१६७.२	१७६.४	१८७.०	१३५.८	१३७.१	१४७.७	१५६.७	१६६.९	१७६.१	१८४.७
द्वितीयक क्षेत्र	१५२.४	१४८.०	१५३.५	१६२.३	१६९.५	१७४.४	१७७.१	१५१.८	१४७.७	१५१.८	१६२.०	१६९.७	१७४.४	१७४.५
सेवा क्षेत्र	१७३.८	१९२.०	१९४.७	२१६.१	२४२.८	२४७.०	२५२.५	१७२.५	१८८.८	१९२.९	२१३.०	२३७.४	२४१.३	२४५.०
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको संरचना (प्रतिशत)														
प्राथमिक क्षेत्र	३४.२	३५.०	३५.६	३४.०	३३.२	३३.८	३४.४	२५.६	२५.८	२६.४	२५.०	२४.५	२५.१	२५.६
द्वितीयक क्षेत्र	१८.०	१६.२	१६.६	१७.२	१६.५	१५.९	१५.७	१४.४	१३.१	१३.३	१३.७	१३.०	१२.६	१२.४
सेवा क्षेत्र	४७.८	४८.८	४७.८	४८.८	५०.३	५०.२	४९.९	६०.१	६१.२	६०.४	६१.३	६२.५	६२.३	६२.०
प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन रु.	१२३८१०	१२६३००	१४०८८४	१५८८९०	१७०१७२	१७९९२८	१९०५३९	१३५८७८	१३५६८४	१५०५०३	१७०४८८	१८२१९९	१९२२६३	२०३५१०
प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (US$)	१०९७	१०८६	११९५	१३१५	१३०२	१३५२	१४०१	१२०४	११६७	१२७७	१४११	१३९३	१४४५	१४९६
विनिमय दर (US$: NRs)	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.०३	१३६.०४	११२.८८	११६.३१	११७.८७	१२०.८४	१३०.७५	१३३.०३	१३६.०४
जनसंख्या (दशलाखमा)	**४.८४**	**४.८८**	**४.९२**	**४.९७**	**५.०१**	**५.०५**	**५.०९**	**२८.४**	**२८.६६**	**२८.९२**	**२९.१९**	**२९.४६**	**२९.७३**	**३०.०१**

स्रोतः राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८२ #संशोधित * प्रारम्भिक अनुमान

अनुसूची २.१ : कोशी प्रदेशको आम्दानी तथा खर्चको स्थिति (रू. लाखमा)

क्र.सं	विवरण	आर्थिक वर्ष						बैशाखसम्म	
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१	२०८१/८२
१	**कुल प्रादेशिक आय (२+३+४)**	**२८२३४१**	**३११२४२**	**३२०५७४**	**३७१३१२**	**३५९५५२**	**३२२५५०**	**२८१२८३**	**२७३६५२**
२	**कुल प्रादेशिक राजस्व**	**९३७०५**	**१०७०६७**	**१३१५४९**	**१४५०८५**	**१२९६६७**	**१३४१९४**	**१०९१७६**	**१२४८५७**
	आन्तरिक राजस्व (स्थानीय तहबाट प्राप्त समेत)	२५०२८	२९६८९	४२४१९	४४८४९	३८१६३	४१६४२	३०३२५	३७५९८
	संघबाट बाँडफाँट भई आउने राजस्व	६८६७७	७७३७८	८९१३०	१००२३६	९१५०४	९२५५२	७८८५१	८७२५९
३	**संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान**	**१८४९४८**	**१७९८९९**	**१७६१०३**	**१८४६५५**	**१५७८६०**	**१३५३४४**	**१२०१३२**	**१०६५२०**
४	**अन्य प्राप्ति**	**३६८८**	**२४२७५**	**१२९२२**	**४१५७२**	**७२०२५**	**५३०१२**	**५१९७५**	**४२२७५**
	गत वर्षको नगद मौज्दात	३६८८	२४२७५	१२९२२	४१०६१	७१६४७	५१९७५	५१९७५	४२२७५
	वैदेशिक अनुदान	०	०	०	५११	३७८	१०३७	०	०
५	**प्रादेशिक खर्च** **(चालु खर्च+ स्थानीय तह अनुदान + पूँजीगत खर्च)**	**२१२०२९**	**२९८३३२**	**२७९५१३**	**२९९६६४**	**३०७५७७**	**२८०२७५**	**१५८८०३**	**१६७२१८**
	चालु खर्च	**६१११२**	**६१४१९**	**९२१४४**	**९२२१४**	**९०९८३**	**८३७६५**	**६१३५९**	**६६९२४**
	पारिश्रमिक सुविधा	१२७९५	२०२६१	१९३७५	१९७९०	२२११९	२१०३१	१७५३७	१७८०२
	मालसामान तथा सेवाको उपयो	२२९९४	२३१२५	२२२०७	३५२९२	३८२९०	३७१२८	२३९७५	२४९३३
	सहायता	१३५९	२१९७	३१५	२१०	२३६	११०	०	०
	अनुदान	२२०१०	१३१२९	१८३८४	१५७५७	११७८३	७४२७	३०५१	२७२९
	सामाजिक सुरक्षा	१६९३	२२३५	२६६२	१२१६	२९२२	२१८१	१०८९	१३०९
	अन्य खर्च	२६१	४७३	२९२०२	१९९४९	१५६३३	१५८८८	१५७०७	२०१५१
	स्थानीय तह अनुदान (वित्त हस्तान्तरण	**३६५३१**	**५८२४७**	**२८७०८**	**३९०५८**	**३५४६९**	**३३०२८**	**२२६६४**	**३२१०७**
	पूँजीगत खर्च	**११४३८७**	**१७८६६६**	**१५८६६०**	**१६८३९२**	**१८११२५**	**१६३४८२**	**७४७८०**	**६८१८७**
६	**सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-) (१-५)**	**७०३११**	**१२९०९**	**४१०६१**	**७१६४८**	**५१९७५**	**४२२७५**	**१२२४८०**	**१०६४३४**
	* बचत अनुदान फिर्ता	०	४६२०८	२८५४६	१९००६	१४६१२	१५६०७	१५६०७	१९६८८

*अघिल्लो आर्थिक वर्षमा प्राप्त संघ सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको खर्च नभई बचत रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता रकम माथिको तालिकामा आ.व.२०७६/७७ को बाहेक चालु खर्च अन्तर्गत अन्य खर्च शीर्षकमा समावेश रहेको छ।

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर।

अनुसूची २.२ : कोशी प्रदेशको पाँच वर्षको खर्च र प्राप्तिको तुलनात्मक स्थिति (रू.लाखमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						प्रतिशत परिवर्तन				
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
कुल बजेट (सुरु विनियोजन)	३५९३६०	४२२००४	४०८९९९	३२४६९२	३९७३८३	३६७४३५	१७.४	-३.१	-२०.६	२२.४	-७.५
प्रादेशिक खर्च	२१२०२९	२९८३३२	२७९५१२	२९९६६४	३०७५७७	२८०२७५	४०.७	-६.३	७.२	२.६	-८.९
चालु खर्च	६११११२	६१४१९	९२१४४	९२२१४	९०९८३	८३७६४	०.५	५०.०	०.१	-१.३	-७.९
पुँजीगत खर्च	११४३८७	१७८६६६	१५८६६०	१६८३९२	१८११२५	१६३४८३	५६.२	-११.२	६.१	७.६	-९.७
स्थानीय तह अनुदान	३६५३१	५८२४७	२८७०८	३९०५८	३५४६९	३३०२८	५९.४	-५०.७	३६.१	-९.२	-६.९
कुल राजस्व	९३७०५	१०७०६७	१३१५४९	१४५०८५	१२९६६७	१३४१९४	१४.३	२२.९	१०.३	-१०.६	३.५
आन्तरिक राजस्व	२५०२८	२९६८९	४२४१९	४४८४९	३८१६३	४१६४२	१८.६	४२.९	५.७	-१४.९	९.१
संघीय बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व	६८६७७	७७३७८	८९१३०	१००२३६	९१५०४	९२५५२	१२.७	१५.२	१२.५	-८.७	१.१
संघबाट भएको वित्तीय हस्तान्तरण	१८४९४८	१७९८९९	१७६१०३	१८४६५५	१५७८६०	१३५३४४	-२.७	-२.१	४.९	-१४.५	-१४.३
अन्य प्राप्ति (नगद मौज्दात समेत)	३६८८	२४२७५	१२९२२	४१५७२	७२०२५	५३०१२	५५८.३	-४६.८	२२१.७	७३.३	-२६.४
कुल प्रादेशिक आय	२८२३४०	३११२४१	३२०५७४	३७१३१२	३५९५५२	३२२५५०	१०.२	३.०	१५.८	-३.२	-१०.३
बजेट सन्तुलन बचत(+)/न्यून(-) (कुल आय र बजेट बीचको फरक)	-७७०२०	-११०७६३	-८८४२६	४६६२०	-३७८३१	-४४८८५	४३.८	-२०.२	-१५२.७	-१८१.१	१८.६
प्रदेश सञ्चित कोष बचत(+)/न्यून(-) (कुल आय र खर्चबीचको फरक)	७०३११	१२९०९	४१०६१	७१६४८	५१९७५	४२२७५	-८१.६	२१८.१	७४.५	-२७.५	-१८.७
राजस्व सन्तुलन बचत(+)/न्यून(-) (कुल राजस्व र चालु खर्च (स्थानीय तह अनुदान समेत)बीचको फरक)	-३९३८	-१२५९९	१०६९७	१३८१३	३२१५	१७४०२	२२०.०	-१८४.९	२९.१	-७६.७	४४१.३

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर।

अनुसूची २.३ : प्रदेशको राजस्व संकलन स्थिति (रू. लाखमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						बैशाखसम्म	
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१	२०८१/८२
कुल प्रादेशिक राजस्व (क+ख)	**९३७०५**	**१०७०६७**	**१३१५४९**	**१४५०८५**	**१२९६६७**	**१३४१९४**	**१०९१७६**	**११५४५७**
कुल कर राजस्व	८४९५६	९१२०९	११२२४४	१२६२३४	११३७६८	११५७४६	९४४८५	१०५९४९
कुल गैरकर राजस्व	८७५०	१५८५८	१९३०५	१८८५१	१५८९९	१८४४८	१४६९१	९५०८
प्रदेशको आन्तरिक राजस्व (क)	**२५०२९**	**२९६८९**	**४२४१९**	**४४८४९**	**३८१६३**	**४१६४२**	**३०३२५**	**२८१९८**
आन्तरिक कर राजस्व (१+२+३+४+५)	**१६२७९**	**१७४१३**	**२५१६९**	**२८४८६**	**२२२६४**	**२६५५६**	**१८९९६**	**२२०३५**
१. सवारी साधन कर	७७९६	७८८२	११२५३	११९३२	११९४६	१३८९३	११७३८	१३०९९
२. घर जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	८४६६	९४५१	१३८९७	१६५०९	१०२५३	१२५६९	७२०४	८८४९
३. मनोरञ्जन कर र विज्ञापन कर	१८	२०	१८	४५	६५	९४	५४	८७
४. अन्य कर राजस्व	०	६१	०.०५	०.३७	०.२	०.१	०.१	०.३
५. कृषि आयमा कर						१.३	१.३	०
आन्तरिक गैरकर राजस्व (६+७+८+९)	**८७५०**	**१२२७५**	**१७२५०**	**१६३६३**	**१५८९९**	**१५०८६**	**११३२९**	**६१६३**
६. सेवा शुल्क, दस्तुर र बिक्रीबाट प्राप्त अ	६००३	५३९८	६३८१	८९८९	९३९०	९०११	७३४१	
७. दहत्तर बहत्तर बिक्री शुल्क	२४६३	१९७६	३३७६	२८०४	१५२७	२५००	१००६	२२४१
८. अनुदान/निकासा फिर्ता, बेरुजु असुली	२३५	४८०३	७४३८	४४९३	४८४०	३२००	२६६७	३९२२
९. विविध राजस्व, दण्ड जरिवाना र जफत	४९	९९	५४	७८	१४२	३७५	३१५	
संघबाट बाँडफाँट भई आउने राजस्व (ख)	**६८६७७**	**७७३७८**	**८९१३०**	**१००२३६**	**९१५०४**	**९२५५२**	**७८८५१**	**८७२५९**
कर राजस्व (१०+११)	**६८६७७**	**७३७९६**	**८७०७५**	**९७७४८**	**९१५०४**	**८९१९०**	**७५४८९**	**८३९१४**
१०. मूल्य अभिवृद्धि कर	५२०५९	५४९५०	६३४२४	७३०४४	६७१२४	६६३७७	५७३४८	६२४८५
११. आन्तरिक अन्तःशुल्क	१६६१७	१८८४६	२३६५१	२४७०४	२४३८०	२२८१३	१८१४१	२१४२९
गैरकर राजस्व (रोयल्टी बाँडफाँट)	**०**	**३५८२**	**२०५५**	**२४८७**	**०**	**३३६२**	**३३६२**	**३३४५**

नोटः- आ.व.२०७६/७७ मा लेखाङ्कन गरिएको बाँडफाँटबाट प्राप्त रोयल्टीमा आ.व.२०७५/७६ र २०७६/७७ दुवैको प्राप्ति देखाइएको छ। आ.व.२०७९/८० को रोयल्टी बाँडफाँट भई प्राप्त भएकोलाई आ.व.२०८०/८१ मा समावेश गरिएको छ।

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर।

अनुसूची २.४ : पाँच वर्षको कोशी प्रदेशको राजस्व सङ्कलन र उपयोगको स्थिति

रकम रू.लाखमा

विवरण	आर्थिक वर्ष						वैशाखसम्म	
	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१	२०८१/८२
संघबाट बाँडफाँट भई प्राप्त राजस्व								
मूल्य अभिवृद्धि कर	५२०५९	५४९५०	६३४२४	७३०४४	६७१२४	६६३७७	५७३४८	६२४८५
आन्तरिक अन्तःशुल्क	१६६१७	१८८४६	२३६५१	२४७०४	२४३८०	२२८१३	१८१४१	२१४२९
बाँडफाट भई प्राप्त रोयल्टी	०	३५८२	२०५५	२४८७	०	३३६२	३३६१	३३४५
संघीय राजस्व बाँडफाँट जम्मा	**६८६७७**	**७७३७८**	**८९१३०**	**१००२३६**	**९१५०४**	**९२५५२**	**७८८५०**	**८७२५९**
प्रदेश सरकार अन्तरगतका निकायबाट संकलन भएको राजस्व								
वन क्षेत्रको रोयल्टी *	१७५४	१५८१	१२६०	२६२२	२८३२	१८४४	१४२६	१९७२
सवारी साधन कर संकलन **	१३३६३	१२७६४	१८७५६	१९८८७	२१००४	२३२६५	१९९४५	२२२१९
प्रदेशको आन्तरिक राजस्व								
१.सवारी साधन कर (प्रदेशले उपयोग गर्ने ६०%)	७७९६	७८८२	११२५३	११९३२	११९४६	१३८९३	११७३८	१३०९९
२.व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	९१२	८६९	१४२३	९५२	६५१	८५५	६७४	६९८
३.यातायात क्षेत्रको आम्दानी	८०२	७४०	९००	८९६	८३१	८६६	७०६	७८७
४.सवारी दर्ता, चालक अनुमति दस्तुर	३९१६	३१९२	३६९१	५८४४	६१८४	५२५५	४३०२	४७८८
५.प्रशासनिक सेवा शुल्क	३४६	५६१	२६६	३१६	३७५	७०५	५५४	९२८
६.परीक्षा शुल्क	१	११	५१	५३८	८०४	३०७	३०३	९९८
७.वस्तु तथा सेवा बिक्री	२६	८६	५१	४४३	५४५	१०२४	८०२	९८५
८.अनुदान/निकासा फिर्ता, बेरुजु असुली	२३५	४८०३	७४३८	४४९३	४८४०	३२००	२६६७	३९२२
९.विविध राजस्व, दण्ड जरिवाना	४९	९९	५४	७८	१४२	३७५	३१५	२१६
१०. कृषि आयमा कर						१.३	१.३	०
स्थानीय तह/मालपोत कार्यालयबाट संकलन भई प्रदेशलाई प्राप्त राजस्व (एकल कर प्रशासनबाट प्राप्त)								
१०.मनोरञ्जन र विज्ञापन कर	१८	२०	१८	४५	६५	९४	५४	८७
११.प्राकृतिक स्रोत बिक्री शुल्क	२४६३	१९७६	३३७६	२८०४	१५२७	२५००	१००६	२२४१
१२.घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	८४६६	९४५१	१३८९७	१६५०९	१०२५३	१२५६९	७२०४	८८४९
प्रदेशको आन्तरिक राजस्व जम्मा	**२५०२८**	**२९६८९**	**४२४१९**	**४४८४९**	**३८१६३**	**४१६४४**	**३०३२५**	**३७५९८**
कोशी प्रदेशमा जम्मा संकलन तथा उपयोग भएको राजस्व								
राजस्व संकलन	२१४०४	२४७०६	३३८८९	३६०६८	३८२०८	३७६९७	३१६९५	३७५१३
राजस्व उपयोग	९३७०५	१०७०६७	१३१५४९	१४५०८५	१२९६६७	१३४१९६	१०९१७५	१२४८५७
*संघीय विभाज्य कोषमा जम्मा भई बाँडफाँट हुने रोयल्टी				**प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भई बाँडफाँट हुने कर				

स्रोतः प्रादेशिक एकीकृत वित्तीय विवरण/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश विराटनगर

अनुसूची २.५ : सात वर्षको कोशी प्रदेशको आय व्यय अनुमान (बजेट) को विवरण

रकम रु.लाखमा

क्र.स.	विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
प्रदेशिक बजेट (सुरु अनुमान)								
१	**खर्च अनुमान(१.१+१.२+१.३+१.४)**	**३५९३६०**	**४२२००४**	**४०८९९९**	**३२४६९२**	**३९७३८३**	**३६७४३५**	**३५२७९३**
१.१	चालु खर्च	१४९२१८	१७५४६५	१६०४६७	१४१६१५	१५०७८५	१२६८११	१४४७२३
१.२	पूँजीगत खर्च	१८५०९२	२३५७३९	२१९२५०	१५०५३५	२१५०८४	२०३८५१	१६२०२०
१.३	वित्तीय हस्तान्तरण (स्थानीय तह अनुदान)	२५०५०	१००००	२८८८२	३२२४२	३१५१४	३६६७३	४५८५०
१.४	वित्तीय व्यवस्था	०	८००	४००	३००	०	१००	२००
२	**आन्तरिक राजस्व अनुमान- प्रदेशले संकलन गर्ने र स्थानीय तहबाट बाँडफाँड भई प्राप्त समेत (२.१+२.२)**	**३६६७८**	**३८४९९**	**४७५०७**	**४०९७७**	**४९८४५**	**४५७७८**	**४९८००**
२.१	कर राजस्व	२५६२३	१७०८०	२९०९०	२४७३५	२८३२१	२८०६१	२८५००
२.२	गैरकर राजस्व	११०५५	२१४१९	१८४१७	१६२४२	२१५२४	१७७१७	२१३००
३	**संघीय राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने अनुमान (३.१+३.२+३.३)**	**९१८१२**	**१०५२६८**	**१००३५४**	**९८१६६**	**११८८२४**	**११६४८१**	**१२४००८**
३.१	मूल्य अभिवृद्धि कर	८९३१२	७६०७०	७१५१६	७२०१९	८४९१६	८५४८६	८८८२०
३.२	आन्तरिक अन्तःशुल्क		२६७२७	२३८३९	२४००६	३१४०८	२८४९५	३२१८८
३.३	रोयल्टी (वन, पर्वतारोहण, खानी र विद्युत)	२५००	२४७१	५०००	२१४०	२५००	२५००	३०००
४	**वैदेशिक अनुदान (सोझै भुक्तानी)**				**२६१३**	**२५६८**	**१५०५**	**१०५९**
५	**नेपाल सरकारसँग लिने ऋण**			**५००००**				
६	**संघबाट प्रदेशलाई प्राप्त हुने अनुदान (६.१+६.२+६.३+६.४)**	**२२८८७०**	**२१२०७४**	**१५११३८**	**१६२९३६**	**१९०९९१**	**१६११७०**	**१४५४२६**
६.१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	६६१०३	८१६३३	७९९८४	८५६७८	९००८२	८७८३८	८९४३२
६.२	सशर्त अनुदान	१३२७६७	७०४४१	५७३७७	५९६७७	८६९५९	५८४३२	४१६४३
६.३	समपूरक अनुदान	२००००	४००००	८४२७	११६४८	९२००	७३००	६५५०
६.४	विशेष अनुदान	१००००	२००००	५३५०	५९३३	४७५०	७६००	७८०१
७	**गत वर्षको नगद/बैंक मौज्दात**	**२०००**	**#६६१६३**	**#६००००**	**२००००**	**३५१५५**	**४२५०१**	**३२५००**
	जम्मा आय अनुमान (२+३+४+५+६+७)	**३५९३६०**	**४२२००४**	**४०८९९९**	**३२४६९२**	**३९७३८३**	**३६७४३५**	**३५२७९३**
	#नगद मौज्दात, निकासा फिर्ता, अनुदान फिर्ता र बेरुजु समेत							

अनुसूची २.६ : कोशी प्रदेशको बजेट र खर्चको स्थिति (रू.लाखमा)

शिर्षक/आर्थिक वर्ष	२०७४/७५ को बाँकी अवधि	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२*
कायम बजेट विनियोजन (संघ सशर्त अनुदान थप र रकमान्तर पछिको कायम बजेट)								
चालु	४६८६	१२९३३६	११८७३५	१४५३७६	११७७७२.८	१२१३८३	१२६३२५	१३०४५६
पूँजीगत	३५१९	२१८१९९	२५७४८१	२५७६१७	१८७६१८.८	२३६४३१	२०४१२१	१७३५८३
स्थानीय तह अनुदान	२०००	३७३९०	६०१५७.७	३०६९२.३	४१९१६.९६	४१४६१	३७६४५	४८५५४
वित्तीय व्यवस्था	०	०	८००	४००	३००	०	१००	२००
जम्मा	**१०२०५**	**३८४९२५**	**४३७१७३**	**४३४०८६**	**३४७६०९**	**३९९२७५**	**३६८१९१**	**३५२७९३**
खर्च								
चालु खर्च	२३७८	६१११२	६१४१९	९२१४४	९२२१४	९०९८३	८३७६५	६६९२४
पूँजीगत खर्च	२१७७.८३	११४३८७	१७८६६६	१५८६६०	१६८३९२.२	१८११२५	१६३४८२	६८१८७
स्थानीय तह अनुदान	१९७२	३६५३१	५८२४७	२८७०८	३९०५८	३५४६९	३३०२८	३२१०७
वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	**६५२८**	**२१२०३०**	**२९८३३२**	**२७९५१२**	**२९९६६४**	**३०७५७७**	**२८०२७५**	**१६७२१८**
विनियोजनको तुलनामा खर्च प्रतिशत								
चालु	५०.७	४७.३	५१.७	६३.४	७८.३	७५.०	६६.३	५१.३
पूँजीगत	६१.९	५२.४	६९.४	६१.६	८९.८	७६.६	८०.१	३९.३
स्थानीय तह अनुदान	९८.६	९७.७	९६.८	९३.५	९३.२	८५.५	८७.७	६६.१
जम्मा	**६४.०**	**५५.१**	**६८.२**	**६४.४**	**८६.२**	**७७.०**	**७६.१**	**४७.४**
सुरु बजेट र कायम बजेटबीचको अन्तर								
सुरु बजेट विनियोजन	**१०२०५**	**३५९३६०**	**४२२००४**	**४०८९९९**	**३२४६९२**	**३९७३८३**	**३६७४३५**	**३५२७९३**
संघ सशर्त अनुदान थप			**१५१६९**	**२५०८६**	**२२९१७**	**१८९२**	**७५६**	०
कायम बजेट	**१०२०५**	**३८४९२५**	**४३७१७३**	**४३४०८६**	**३४७६०९**	**३९९२७५**	**३६८१९१**	**३५२७९३**
आयोजना सहित फिर्ता भएको संघ सशर्त अनुदान						**२१६६७**		

नोटः आ.व.२०७९/८० मा नेपाल सरकारको निर्णयबाट प्रदेशमा हस्तान्तरण भईसकेको सशर्त अनुदानका आयोजनाहरु सहित फिर्ता भएको बजेट रोक्का गरिएको, तर PLMBIS मा नघटाइएको हुँदा कायम बजेट यथावत् नै राखिएको छ।

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय/प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८२

*बैशाख मसान्तसम्म

अनुसूची २.७ : कोशी प्रदेशको छ वर्षको आय अनुमान र प्राप्तिको स्थिति (रू.लाखमा)

शीर्षक	आ.व.२०७६/७७			आ.व.२०७७/७८			आ.व.२०७८/७९			आ.व.२०७९/८०			आ.व.२०८०/८१			आ.व.२०८०/८१		
	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत	वार्षिक लक्ष्य	बैशाख सम्मको प्राप्ति	प्रतिशत
आन्तरिक राजस्व	**३८४९९**	**२९६८८.९**	**७७.१%**	**४७५०७**	**४२४१९**	**८९.३%**	**४०९७७**	**४४८४९**	**१०९%**	**४९८४५**	**३८१६२.८**	**७६.६%**	**४५७७८**	**४१६४२**	**९१.०%**	**४९८००**	**३७५९८**	**७५.५%**
राजस्व बाँडफाँट	**१०५२६८**	**७७३७७.८**	**७३.५%**	**१००३५४**	**८९१३०**	**८८.८%**	**९८१६६**	**१००२३६**	**१०२%**	**११८८२४**	**९१५०४**	**७७.०%**	**११६४८१**	**९२५५२**	**७९.५%**	**१२४००८**	**८७२५९**	**७०.४%**
मूल्य अभिवृद्धि कर	७६०७०	५४९५०	**७२.२%**	७१५१६	६३४२४	**८८.७%**	७२०१९	७३०४४	**१०१%**	८४९१६	६७१२४	**७९.०%**	८५४८६	६६३७७	**७७.६%**	८८८२०	६२४८५	**७०.४%**
आन्तरिक अन्तःशुल्क	२६७२७	१८८४६	**७०.५%**	२३८३९	२३६५१	**९९.२%**	२४००६	२४७०४	**१०३%**	३१४०८	२४३८०	**७७.६%**	२८४९५	२२८१३	**८०.१%**	३२१८८	२१४२९	**६६.६%**
रोयल्टी	२४७१	३५८२		५०००	२०५५	**४१.१%**	२१४०	२४८७	**११६%**	२५००	०	**०.०%**	२५००	३३६२	**१३४.५%**	३०००	३३४५	**१११.५%**
संघ अनुदान	**२१२०७४**	**१७९८९९**	**८४.८%**	**१५११३८**	**१७६१०३**	**११६.५%**	**१६२९३६**	**१८४६५५**	**११३%**	**१९०९९१**	**१५७८६०**	**८२.७%**	**१६११७०**	**१३५३४४**	**८४.०%**	**१४५४२६**	**१०६५२०**	**७३.२%**
समानीकरण अनुदान	८१६३३	८१६३३	**१००.०%**	७९९८४	७९९८४	**१००.०%**	८५६७८	८५६७८	**१००%**	९००८२	७८८२२	**८७.५%**	८७८३८	६५०९७	**७४.१%**	८९४३२	६३५६८	**७१.१%**
सशर्त अनुदान	७०४४१	८५२७८	**१२१.१%**	५७३७७	८२३४२	**१४३.५%**	५९६७७	८१३९६	**१३६%**	८६९५९	६५०८८	**७४.८%**	५८४३२	५५३४७	**९४.७%**	४१६४३	३४०५१	**८१.८%**
समपूरक अनुदान	४००००	५४५०	**१३.६%**	८४२७	८४२७	**१००.०%**	११६४८	११६४८	**१००%**	९२००	९२००	**१००.०%**	७३००	७३००	**१००.०%**	७८०१	४३२३	**५५.४%**
विशेष अनुदान	२००००	७५३८	**३७.७%**	५३५०	५३५०	**१००.०%**	५९३३	५९३३	**१००%**	४७५०	४७५०	**१००.०%**	७६००	७६००	**१००.०%**	६५५०	४५७८	**६९.९%**
नगद मौज्दात	#६६१६३	२४२७५	०.३६७	#६००००	**१२९२२**	**२१.५%**	**२००००**	**४१०६१**	**२०५%**	**३५१५५**	**७१६४८**	**२०३.८%**	**४२५०१**	**५१९७५**	**१२२.३%**	**३२५००**	**४२२७५**	**१३०.१%**
नेपाल सरकारसँग ऋण				**५००००**	०													
वैदेशिक अनुदान							**२६१३**	**५११**	**२०%**	**२५६८**	**३७८**	**१४.७%**	**१५०५**	**१०३७**	**६८.९%**	**१०५९**	**०**	
जम्मा	**४२२००४**	**३११२४१**	**७३.८%**	**४०८९९९**	**३२०५७४**	**७८.४%**	**३२४६९२**	**३७१३१२**	**११४%**	**३९७३८३**	**३५९५५३**	**९०.५%**	**३६७४३५**	**३२२५५०**	**८७.८%**	**३५२७९३**	**२७३६५२**	**७७.६%**

#नगद मौज्दात, निकासा फिर्ता, अनुदान फिर्ता र बेरुजु समेत

नोटः- आ.व.२०७६/७७ मा लेखाङ्कन गरिएको बाँडफाँटबाट प्राप्त रोयल्टीमा आ.व.२०७५/७६ र २०७६/७७ दुवैको प्राप्ति देखाइएको छ। आ.व.२०७९/८० को रोयल्टी बाँडफाँट भई प्राप्त भएकोलाई आ.व.२०८०/८१ मा समावेश गरिएको छ।

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, विराटनगर।

अनुसूची २.८ : कोशी प्रदेशको स्रोतगत खर्चको विवरण (रू.लाखमा)

खर्च व्यहोर्ने स्रोत	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८०/८१*
प्रदेश सरकार		१०२५६८	१४७३७८	१४५७९०	१३६७०४	१६४७९४	१५३२६९	१०६६१२
संघ अनुदान	६५२८	१०९४६१	१५०९५४	१३३७२२	१६२४४९	१४२४०५	१२५९६९	६०६०६
वैदेशिक अनुदान					५११	३७८	१०३७	०
जम्मा	**६५२८**	**२१२०२९**	**२९८३३२**	**२७९५१३**	**२९९६६४**	**३०७५७७**	**२८०२७५**	**१६७२१८**

***बैशाख मसान्तसम्म**

नोटः रातो किताबमा स्रोत रहेको **प्रदेश सरकार स्रोत** अन्तर्गत संघीय राजस्व बाँडफाड, आन्तरिक राजस्व र नगद मौज्दातको रकम समावेश रहेको छ।

वैदेशिक अनुदान अन्तर्गत नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा प्रदेशले लिएको वैदेशिक अनुदानको सोझै भुक्तानी रकम रहेको छ।

संघबाट आयोजना तथा कार्यक्रममा अनुदान प्राप्त हुने र बचत भएको रकम संघीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने प्रकृतिका अनुदानहरुको प्राप्ति र खर्चको विवरण

आर्थिक वर्ष	सशर्त अनुदान			समपुरक अनुदान			विशेष अनुदान			तीनवटा अनुदानको जम्मा			
	प्राप्ति	खर्च	प्रतिशत	प्राप्ति	खर्च	प्रतिशत	प्राप्ति	खर्च	प्रतिशत	प्राप्ति	खर्च	प्रतिशत	बचत
२०७५/७६	१०५४७४	६१९५९	**५८.७%**	६८००	५५२४	**८१.२%**	६५७१	५१५४	**७८.४%**	११८८४५	७२६३७	**६१.१%**	४६२०८
२०७६/७७	८५२७८	६०५३१	**७१.०%**	७५३८	५३६१	**७१.१%**	५४५०	३८२९	**७०.३%**	९८२६६	६९७२१	**७१.०%**	२८५४६
२०७७/७८	८२३४२	६५८१८	**७९.९%**	८४२७	७३००	**८६.६%**	५३५०	३९९६	**७४.७%**	९६११९	७७११३	**८०.२%**	१९००६
२०७८/७९	८१३९६	६९९५७	**८५.९%**	११६४८	१००९५	**८६.७%**	५९३३	४३१३	**७२.७%**	९८९७७	८४३६५	**८५.२%**	१४६१२
२०७९/८०	६५०८८	५४५४३	**८३.८%**	९२००	५५६१	**६०.४%**	४७५०	३३२७	**७०.०%**	७९०३८	६३४३१	**८०.३%**	१५६०७
२०८०/८१	५५३४७	४०२७७	**७२.८%**	७३००	५३२१	**७२.९%**	७६००	४९६१	**६५.३%**	७०२४७	५०५५९	**७२.०%**	१९६८८
२०८१/८२*	३४०५१	१६९३१	**४९.७%**	४३२३	३५८१	**८२.८%**	४५७८	२८८८	**६३.१%**	४२९५२	२३४००	**५४.५%**	१९५५२

नोटः सशर्त अनुदानको खर्चमा वैदेशिक स्रोतको सोझै भुक्तानीको रकम समावेश गरिएको छैन।

*बैशाख मसान्तसम्म

स्रोतः प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर।

अनुसूची २.९ : आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा स्थानीय तहको बजेट तथा खर्च स्थिति

क्र.सं.	स्थानीय तह	बजेट (रू. लाखमा)				खर्च (रू. लाखमा)				खर्च
		चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	प्रतिशत
१	फुङ्लिङ नगरपालिका,ताप्लेजुङ	४५७९	२३९४	०	६९७३	४०५३	१२५५	०	**५३०७**	७६.१
२	आठराई त्रिवेणी गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३३६०	२४०७	०	५७६८	२९९८	१६७७	०	**४६७६**	८१.१
३	फक्ताङलुङ गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३४५७	११३४	०	४५९१	२९८९	९५१	०	**३९३९**	८५.८
४	मिक्वाखोला गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	२५३४	१०४४	०	३५७८	२११८	७६८	०	**२८८६**	८०.७
५	मेरिङदेन गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३२१४	१५९४	०	४८०८	२९२८	१२१२	०	**४१४०**	८६.१
६	मैवाखोला गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	२५९९	११३५	०	३७३४	२३०२	१०६७	०	**३३७०**	९०.२
७	पाथिभरा याङवरक गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३१०३	१९६०	०	५०६२	२६३२	१११८	०	**३७५१**	७४.१
८	सिदिङ्वा गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३१३३	१६१४	०	४७४७	२५६६	१११५	०	**३६८१**	७७.५
९	सिरीजङ्घा गाउँपालिका,ताप्लेजुङ	३९९७	१७२०	०	५७१७	३४९३	१२३४	०	**४७२७**	८२.७
१०	फिदिम नगरपालिका,पाँचथर	७०४७	४२७६	०	११३२३	६०१५	३०७१	०	**९०८६**	८०.२
११	कुम्मायक गाउँपालिका,पाँचथर	३१०५	१०६४	०	४१६९	२६४४	९३८	०	**३५८२**	८५.९
१२	तुम्वेवा गाउँपालिका,पाँचथर	२७७२	११२६	०	३८९७	२४८५	८८९	०	**३३७४**	८६.६
१३	फालेलुङ गाउँपालिका,पाँचथर	३६८३	१७५८	०	५४४१	३३३७	१४५३	०	**४७८९**	८८.०
१४	फाल्गुनन्द गाउँपालिका,पाँचथर	३८४८	१६४४	०	५४९३	३४६४	१२११	०	**४६७५**	८५.१
१५	मिक्लाजुङ गाउँपालिका,पाँचथर	४१५३	१८१३	०	५९६६	३७४४	१५३४	०	**५२७८**	८८.५
१६	याङवरक गाउँपालिका,पाँचथर	३४१४	१८२९	०	५२४३	२७५६	१३७९	०	**४१३५**	७८.९
१७	हिलिहाङ गाउँपालिका,पाँचथर	३५१३	१६७१	०	५१८५	२९०८	११०१	०	**४००९**	७७.३
१८	ईलाम नगरपालिका,इलाम	६५०९	२६८७	०	९१९५	५५४९	२३७८	०	**७९२८**	८६.२
१९	देउमाई नगरपालिका,इलाम	४७६१	२४३६	०	७१९७	४११३	१८१६	०	**५९२९**	८२.४
२०	माई नगरपालिका,इलाम	३९१७	२१५६	०	६०७३	३४८३	१८५६	०	**५३३९**	८७.९
२१	सूर्योदय नगरपालिका,इलाम	६९८४	३९५५	०	१०९३९	६१६१	३५२५	०	**९६८६**	८८.५
२२	चुलाचुली गाउँपालिका,इलाम	२९२६	१८१९	०	४७४५	२४८२	११६७	०	**३६४९**	७६.९
२३	फाकफोकथुम गाउँपालिका,इलाम	४४९४	१६७७	०	६१७१	३२१२	८३२	०	**४०४४**	६५.५
२४	माईजोगमाई गाउँपालिका,इलाम	३२९३	१५७७	०	४८७०	२६५०	१२३६	०	**३८८६**	७९.८
२५	माङसेबुङ गाउँपालिका,इलाम	३१५७	१५९८	०	४७५५	२६८४	११३५	०	**३८१९**	८०.३
२६	रोङ गाउँपालिका,इलाम	३४८१	१८७७	०	५३५८	३११५	१५०३	०	**४६१८**	८६.२
२७	सन्दकपुर गाउँपालिका,इलाम	२६२०	१४८०	०	४१००	२२८५	१२५२	०	**३५३७**	८६.३
२८	खाँदवारी नगरपालिका,संखुवासभा	५३०१	२१२६	०	७४२७	४७४६	१६४७	०	**६३९३**	८६.१
२९	चैनपुर नगरपालिका,संखुवासभा	४५६५	२३१०	०	६८७४	३९४४	२०३०	०	**५९७४**	८६.९
३०	धर्मदेवी नगरपालिका,संखुवासभा	३३८१	१४१९	०	४८००	२६८२	१०१८	०	**३७००**	७७.१
३१	पाँचखपन नगरपालिका,संखुवासभा	३३३६	१७६८	०	५१०५	२९२४	११६६	०	**४०९०**	८०.१
३२	मादी नगरपालिका,संखुवासभा	३२६६	१५३९	०	४८०५	२७४५	९१२	०	**३६५७**	७६.१
३३	चिचिला गाउँपालिका,संखुवासभा	१८६७	७४४	०	२६११	१५६१	६२१	०	**२१८१**	८३.६
३४	भोटखोला गाउँपालिका,संखुवासभा	२४३०	६३७	०	३०६७	२१०२	४०१	०	**२५०३**	८१.६
३५	मकालु गाउँपालिका,संखुवासभा	३६७२	१३६७	०	५०३९	२८६०	१०८६	०	**३९४६**	७८.३
३६	सभापोखरी गाउँपालिका,संखुवासभा	२३४६	१३११	०	३६५६	२०१८	९२७	०	**२९४५**	८०.५
३७	सिलीचोङ गाउँपालिका,संखुवासभा	२९३०	१३८४	०	४३१४	२६१२	९३९	०	**३५५२**	८२.३
३८	म्याङलुङ नगरपालिका,तेह्रथुम	२९६५	२२८५	०	५२५०	२७०४	१८७८	०	**४५८३**	८७.३
३९	लालीगुराँस नगरपालिका,तेह्रथुम	३२८७	१७९३	०	५०८१	२७९५	१३५३	०	**४१४८**	८१.६
४०	आठराई गाउँपालिका,तेह्रथुम	४५३५	२२१०	०	६७४५	३६५९	१८९१	०	**५५४९**	८२.३
४१	छथर गाउँपालिका,तेह्रथुम	३४५४	९७७	०	४४३१	२९६३	६८३	०	**३६४६**	८२.३
४२	फेदाप गाउँपालिका,तेह्रथुम	३७२४	९५४	०	४६७७	३३१३	७८७	०	**४१००**	८७.७
४३	मेन्छयायेम गाउँपालिका,तेह्रथुम	२०५४	१०३३	०	३०८७	१७६०	८७४	०	**२६३४**	८५.३
४४	धनकुटा नगरपालिका,धनकुटा	४८१७	२६५२	१२	७४८१	४३५७	२१४७	१२	**६५१७**	८७.१
४५	पाख्रिवास नगरपालिका,धनकुटा	३६२५	१७६७	०	५३९२	२९७८	१४७०	०	**४४४८**	८२.५
४६	महालक्ष्मी नगरपालिका,धनकुटा	४८०२	१५०४	०	६३०६	४०३४	११०३	०	**५१३८**	८१.५
४७	सहिदभूमि गाउँपालिका,धनकुटा	३३६६	१५४९	०	४९१५	२८७२	११९०	०	**४०६२**	८२.६
४८	चौबिसे गाउँपालिका,धनकुटा	३७३२	१६६३	०	५३९५	३०९९	१२८९	०	**४३८८**	८१.३
४९	छथर जोरपाटी गाउँपालिका,धनकुटा	२८९८	१५६२	०	४४६०	२६२६	९९१	०	**३६१७**	८१.१
५०	साँगुरीगढी गाउँपालिका,धनकुटा	३८३७	१५९५	०	५४३२	३३००	१२३४	०	**४५३४**	८३.५
५१	भोजपुर नगरपालिका,भोजपुर	४७८६	१६४३	०	६४३०	४२४६	१३२९	०	**५५७५**	८६.७

क.सं.	स्थानीय तह	बजेट (रू. लाखमा)				खर्च (रू. लाखमा)				खर्च
		चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	प्रतिशत
५२	षडानन्द नगरपालिका,भोजपुर	५०१०	२७३४	०	७७४४	४४८९	२२६९	०	**६७५८**	८७.३
५३	अरुण गाउँपालिका,भोजपुर	३३७४	१६८२	०	५०५६	३०४२	११९२	०	**४२३३**	८३.७
५४	आमचोक गाउँपालिका,भोजपुर	३२८३	१३८३	०	४६६६	२८७१	१२१४	०	**४०८५**	८७.६
५५	ट्याम्केमैयुङ गाउँपालिका,भोजपुर	३७७९	१७४१	०	५५२१	३१६३	१४१५	०	**४५७९**	८२.९
५६	पौवादुङमा गाउँपालिका,भोजपुर	२९०४	११७२	०	४०७६	२४३५	१०३७	०	**३४७२**	८५.२
५७	रामप्रसादराई गाउँपालिका,भोजपुर	३२६१	१६१६	०	४८७८	२६३२	१००३	०	**३६३५**	७४.५
५८	साल्पासिलिछो गाउँपालिका,भोजपुर	२८९३	१४८७	०	४३८०	२६५६	१२४६	०	**३९०३**	८९.१
५९	हतुवागढी गाउँपालिका,भोजपुर	३२७२	१८१९	०	५०९१	२६५७	१४७०	०	**४१२७**	८१.१
६०	दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका,खोटाङ	६९९३	२९०४	०	९८९७	६००५	२४१९	०	**८४२४**	८५.१
६१	हलेसीतुवाचुङ नगरपालिका,खोटाङ	४६६६	२३९१	०	७०५७	४०६६	१८३०	०	**५८९६**	८३.५
६२	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका,खोटाङ	३०८१	१४८८	०	४५६९	२५७९	११३७	०	**३७१६**	८१.३
६३	केपिलासगढी गाउँपालिका,खोटाङ	२९६३	११५४	०	४११७	२५२०	८६७	०	**३३८७**	८२.३
६४	खोटेहाङ गाउँपालिका,खोटाङ	३८४९	१९३९	०	५७८७	३४२९	१६१३	०	**५०४२**	८७.१
६५	जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका,खोटाङ	२७२९	१५७७	०	४३०६	२२५५	१२५५	०	**३५१०**	८१.५
६६	दिप्रुङ चुइचुम्मा गाउँपालिका,खोटाङ	३६०१	१६२५	०	५२२६	३१४१	१४४२	०	**४५८३**	८७.७
६७	बराहपोखरी गाउँपालिका,खोटाङ	२५२६	१३६८	०	३८९४	२२४२	११९३	०	**३४३५**	८८.२
६८	रावा बेसी गाउँपालिका,खोटाङ	२४७९	१४४६	०	३९२५	२१७७	११३०	०	**३३०७**	८४.२
६९	साकेला गाउँपालिका,खोटाङ	२५३३	१३४१	०	३८७४	२१२६	१०३७	०	**३१६३**	८१.६
७०	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका,सोलुखुम्बु	४३७९	३१०१	०	७४८०	३८७२	२०९०	०	**५९६२**	७९.७
७१	खुम्बु पासाङल्हामु गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	३३००	३४३६	१००	६८३६	२२६४	२२९३	०	**४५५७**	६६.७
७२	माप्य दुधकोशी गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	२३१८	१७४९	०	४०६७	२१५५	१३३९	०	**३४९५**	८५.९
७३	थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	३९७४	१५११	०	५४८५	३७१२	१३११	०	**५०२३**	९१.६
७४	नेचासल्यान गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	३२४५	१३६९	०	४६१४	२८४७	१०८२	०	**३९२९**	८५.१
७५	महाकुलुङ गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	२३४०	१६१८	०	३९५८	२०२३	१३४२	०	**३३६५**	८५.०
७६	लिखु पिके गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	१७५५	९९३	०	२७४७	१५०९	७५१	०	**२२६०**	८२.३
७७	सोताङ गाउँपालिका,सोलुखुम्बु	२५२९	१३१९	०	३८४७	२१५४	११३२	०	**३२८६**	८५.४
७८	सिद्धिचरण नगरपालिका,ओखलढुंगा	५१७५	१८४२	०	७०१७	४५२६	१५६६	०	**६०९२**	८६.८
७९	खिजीदेम्वा गाउँपालिका,ओखलढुंगा	२८३३	१२३२	०	४०६४	२४८४	१०५३	०	**३५३७**	८७.०
८०	चम्पादेवी गाउँपालिका,ओखलढुंगा	३२२३	१७३०	०	४९५३	२९२३	१३२७	०	**४२५०**	८५.८
८१	चिशंखुगढी गाउँपालिका,ओखलढुंगा	३४४२	१०७५	०	४५१७	३००६	९५१	०	**३९५७**	८७.६
८२	मानेभञ्ज्याङ गाउँपालिका,ओखलढुंगा	३७९१	१५९६	०	५३८७	३२२५	१३४४	०	**४५६९**	८४.८
८३	मोलुङ गाउँपालिका,ओखलढुंगा	३४५२	१३९५	०	४८४७	२८६३	९३४	०	**३७९६**	७८.३
८४	लिखु गाउँपालिका,ओखलढुंगा	२७२२	१५४१	०	४२६३	२४१४	१३१५	०	**३७३०**	८७.५
८५	सुनकोशी गाउँपालिका,ओखलढुंगा	३३४०	१५७७	०	४९१७	२९८४	१३१६	०	**४३००**	८७.५
८६	कटारी नगरपालिका,उदयपुर	६५०१	२४९५	०	८९९६	५८२२	२०४८	०	**७८७०**	८७.५
८७	चौदण्डीगढी नगरपालिका,उदयपुर	५७७२	२०६४	०	७८३६	५०१७	१४३०	०	**६४४६**	८२.३
८८	त्रियुगा नगरपालिका,उदयपुर	९१५६	५३३३	०	१४४८९	७७३७	३९९७	०	**११७३४**	८१.०
८९	बेलका नगरपालिका,उदयपुर	४७७७	२४९१	०	७२६८	४१०८	१७५२	०	**५८६०**	८०.६
९०	उदयपुरगढी गाउँपालिका,उदयपुर	४३५४	२१५२	०	६५०५	३६५३	१६०७	०	**५२६०**	८०.९
९१	ताप्ली गाउँपालिका,उदयपुर	२७७१	१०४४	०	३८१५	२४७३	८००	०	**३२७३**	८५.८
९२	रौतामाई गाउँपालिका,उदयपुर	४०६४	१३७०	०	५४३४	३४७७	१०८४	०	**४५६०**	८३.९
९३	लिम्चुङ्बुङ गाउँपालिका,उदयपुर	२४४६	८८९	०	३३३५	२१५०	८१९	०	**२९६९**	८९.०
९४	अर्जुनधारा नगरपालिका,झापा	५४२२	३८८५	७५	९३८२	४८०३	३२२४	७५	**८१०२**	८६.४
९५	कन्काई नगरपालिका,झापा	४२३१	२८०६	०	७०३७	३८१०	१८४०	०	**५६५०**	८०.३
९६	गौरादह नगरपालिका,झापा	५२०९	३१२६	०	८३३५	४५४८	२५०९	०	**७०५७**	८४.७
९७	दमक नगरपालिका,झापा	७८०६	७१५२	०	१४९५८	६७०३	५४२३	०	**१२१२६**	८१.१
९८	विर्तामोड नगरपालिका,झापा	६४२१	६६०४	१४९	१३१७५	५५४१	४६००	१३४	**१०२७५**	७८.०
९९	भद्रपुर नगरपालिका,झापा	५८२५	३९५९	२०	९८०४	५००८	२७४८	१९	**७७७४**	७९.३
१००	मेचीनगर नगरपालिका,झापा	८७२०	४५८२	०	१३३०२	७३२८	३३८५	०	**१०७१४**	८०.५
१०१	शिवसताक्षी नगरपालिका,झापा	५९२३	३३०८	०	९२३०	५२४९	२७८८	०	**८०३७**	८७.१
१०२	कचनकवल गाउँपालिका,झापा	४२११	२३६२	०	६५७३	३४९१	१७२५	०	**५२१६**	७९.३
१०३	कमल गाउँपालिका,झापा	४३६९	३०७९	०	७४४८	३७९२	२६५७	०	**६४४९**	८६.६
१०४	गौरिगंज गाउँपालिका,झापा	३७८७	१९८२	१	५७७०	३०५५	१२२७	०	**४२८१**	७४.२
१०५	झापा गाउँपालिका,झापा	३४५१	२२४६	०	५६९७	२९१३	१४३२	०	**४३४६**	७६.३
१०६	बाहदशी गाउँपालिका,झापा	३२८१	२३९३	०	५६७४	२९०८	१५४८	०	**४४५७**	७८.५

क्र.सं.	स्थानीय तह	बजेट (रू. लाखमा)				खर्च (रू. लाखमा)				खर्च प्रतिशत
		चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुँजीगत	वित्तीय	जम्मा	
१०७	बुद्धशान्ति गाउँपालिका,झापा	४०१७	२०६५	०	६०८२	३६०२	१७६२	०	**५३६४**	८८.२
१०८	हल्दीबारी गाउँपालिका,झापा	३२६८	१६५६	०	४९२४	२८५२	१३९५	०	**४२४७**	८६.३
१०९	विराटनगर महानगरपालिका,मोरङ	१६३६६	१६७५१	५००	३३६१७	१३७३०	१०८८२	४७३	**२५०८६**	७४.६
११०	उर्लाबारी नगरपालिका,मोरङ	५६९२	६६४१	०	१२३३३	४६६३	४४६५	०	**९१२९**	७४.०
१११	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका,मोरङ	५३१८	२९१८	०	८२३५	४४२९	१७१०	०	**६१३९**	७४.५
११२	बेलवारी नगरपालिका,मोरङ	६४२४	३६४७	०	१००७२	५५१०	२६१९	०	**८१३०**	८०.७
११३	रंगेली नगरपालिका,मोरङ	४७९४	३७९९	०	८५९४	४२५४	२८०६	०	**७०६०**	८२.१
११४	रतुवामाई नगरपालिका,मोरङ	५५४२	२३९८	०	७९४०	४९१५	१६२२	०	**६५३७**	८२.३
११५	लेटाङ नगरपालिका,मोरङ	४३८०	३१३२	०	७५१२	३५१४	१६१९	०	**५१३३**	६८.३
११६	सुनवर्षी नगरपालिका,मोरङ	४२२७	२९९९	०	७२२६	३५८५	१९३३	०	**५५१८**	७६.४
११७	सुन्दरहरैंचा नगरपालिका,मोरङ	७४८४	८७९७	२०	१६३०१	५९९२	४४९०	२०	**१०५०१**	६४.४
११८	कटहरी गाउँपालिका,मोरङ	३४२१	२६९६	०	६११७	२७७३	१९९८	०	**४७७२**	७८.०
११९	कानेपोखरी गाउँपालिका,मोरङ	४६३१	१८२१	०	६४५२	३८७३	१३३३	०	**५२०६**	८०.७
१२०	केराबारी गाउँपालिका,मोरङ	४७६५	२६७३	०	७४३८	३९७६	१५३१	०	**५५०७**	७४.०
१२१	ग्रामथान गाउँपालिका,मोरङ	३९६७	२७३४	०	६७०२	३६१६	१८४४	०	**५४६०**	८१.५
१२२	जहदा गाउँपालिका,मोरङ	३८१३	२१५२	०	५९६५	३२६२	१३३५	०	**४५९७**	७७.१
१२३	धनपालथान गाउँपालिका,मोरङ	४३८१	२३४५	०	६७२६	३७२२	१०४५	०	**४७६७**	७०.९
१२४	बुढीगंगा गाउँपालिका,मोरङ	४०२६	२८४१	०	६८६७	३५१३	२१७८	०	**५६९१**	८२.९
१२५	मिक्लाजुङ गाउँपालिका,मोरङ	४३५२	३८६४	०	८२१६	३८०६	१८९९	०	**५७०५**	६९.४
१२६	ईटहरी उप महानगरपालिका,सुनसरी	११७५१	१४९११	०	२६६६२	८७८५	७८३४	०	**१६६१९**	६२.३
१२७	धरान उप महानगरपालिका,सुनसरी	१०३६४	६५४९	३४१	१७२५४	८७८२	४४२१	१६५	**१३३६७**	७७.५
१२८	इनरुवा नगरपालिका,सुनसरी	५५५९	२८००	०	८३५९	४९८४	१९१४	०	**६८९८**	८२.५
१२९	दुहवी नगरपालिका,सुनसरी	५८२७	३२२८	०	९०५५	४८०८	२१०६	०	**६९१४**	७६.४
१३०	बराहक्षेत्र नगरपालिका,सुनसरी	५७०६	४२१८	०	९९२५	५२८३	३४६६	०	**८७४८**	८८.२
१३१	रामधुनी नगरपालिका,सुनसरी	४९२३	३१५८	०	८०८२	३९२८	२१३८	०	**६०६६**	७५.१
१३२	कोशी गाउँपालिका,सुनसरी	३६०२	१९८२	०	५५८४	३०४४	१३२५	०	**४३६९**	७८.२
१३३	गढी गाउँपालिका,सुनसरी	३१७७	१७५५	०	४९३२	३०२०	११९७	०	**४२१६**	८५.५
१३४	देवानगञ्ज गाउँपालिका,सुनसरी	३३२९	३०४८	०	६३७६	२७०७	२०८२	०	**४७८९**	७५.१
१३५	बर्जु गाउँपालिका,सुनसरी	३४६०	२२५३	०	५७१३	२९९१	१५२१	०	**४५११**	७९.०
१३६	भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका,सुनसरी	३५४४	१६३७	०	५१८१	३१५६	१५३४	०	**४६९१**	९०.५
१३७	हरिनगर गाउँपालिका,सुनसरी	३७४७	१६१५	०	५३६२	३१५७	१४१५	०	**४५७२**	८५.३
कुल जम्मा		**५७७९९८**	**३३५५९०**	**१२१८**	**९१४८०६**	**४९५३३५**	**२४१६१९**	**८९७**	**७३७८५१**	**८०.७**

स्रोतः महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, २०८१

अनुसूची ३.१ निक्षेप सङ्कलन र कर्जा प्रवाहको जिल्लागत विवरण (रु.करोडमा)

क्र.सं.	जिल्ला	निक्षेप सङ्कलन			कर्जा प्रवाह		
		२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१	भोजपुर	५०७.७४	५७६.३७	६६३.७६	३६२.४७	३२८.००	३२५.७७
२	धनकुटा	८९३.८९	९९४.२९	१,११९.४७	६७८.५९	६५३.९८	६४५.७६
३	इलाम	१,४४८.९२	१,६३२.९३	१,८३५.७०	१,०५४.३८	१,०६२.७३	१,०९४.५५
४	झापा	७,७९१.८९	९,२०३.८४	१०,४७०.०३	१२,८८२.८२	१२,९९०.५८	१३,१०३.०३
५	खोटाङ	६१८.७४	६८०.४६	७६३.६०	२९०.४३	२९९.८०	३०९.२५
६	मोरङ	११,६९३.३६	१३,२७५.०८	१४,८९६.२७	२२,९०८.९३	२३,४५७.१९	२५,६३७.६८
७	ओखलढुङ्गा	५५०.१९	६१४.५१	७०४.५६	५१९.१८	५१७.७३	४९१.०७
८	पाँचथर	७०३.८७	८१५.४२	९४३.०४	४९५.१५	४६५.९३	४६४.६७
९	संखुवासभा	५९६.८०	८६६.२७	१,०५९.१३	६२३.३८	५८८.३५	५६२.५९
१०	सोलुखुम्बु	७०४.५४	८६३.७८	१,०५१.७८	३२८.४६	३२०.४८	३१३.२३
११	सुनसरी	८,८८३.७२	९,९९५.०६	११,२८३.३७	१२,१७६.७५	१२,३६४.५२	१२,६२३.२०
१२	ताप्लेजुङ	५६१.६८	६५६.०१	७१९.८४	२६०.४४	२५९.९९	२५३.२४
१३	तेह्रथुम	४७९.७४	५१३.७५	६२५.३६	२८७.४०	२८२.७०	२७७.५४
१४	उदयपुर	१,३०१.६०	१,४४७.४७	१,६५६.७७	१,६१७.२६	१,६५७.३४	१,६६९.१९
जम्मा		**३६,७३६.६९**	**४२,१३५.२२**	**४७,७९२.६६**	**५४,४८५.६३**	**५५,२४९.३२**	**५७,७७०.७८**

स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैंक विराटनगर कार्यालय, २०८२

अनुसूची ३.२: प्रदेश सरकारबाट नियमन हुने सहकारीको जिल्लागत विवरण (२०८१ फाल्गुनसम्मको)

सि.नं.	जिल्ला	सहकारीको कार्य प्रकृति अनुसार संख्या									जिल्लागत जम्मा
		बचत तथा ऋण	बहुउद्देश्यीय	कृषि	दुग्ध	विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा	सञ्चार	संघ	विशिष्टकृत संघ	विविध	
१	ताप्लेजुङ्ग	५	३	४	०	४	०	२		३	२१
२	पाँचथर	८	४	१६	१	३	२	५		३	४२
३	इलाम	६	८	३५	८	०	४	६		२	६९
४	झापा	१५१	५६	८६	९	०	०	६	२	१९	३२९
५	मोरङ	१६५	४८	३०	५	२	३	१२	१	१८	२८४
६	सुनसरी	५७	१७	३९	४	०	३	६	१	९	१३६
७	भोजपुर	७	०	४	०	१	२	४		१	१९
८	सोलुखुम्बु	७	१	२	०	०	०	३		१	१४
९	खोटाङ	७	५	४	०	१	२	१		२	२२
१०	ओखलढुङ्गा	१०	६	५	०	१	०	१		३	२६
११	तेह्रथुम	९	६	४	०	१	२	६		६	३४
१२	धनकुटा	५	४	४	२	१	०	६		८	३०
१३	संखुवासभा	६	५	१	१	०	०	४		३	२०
१४	उदयपुर	७	७	८	०	२	०	४		७	३५
जम्मा		**४५०**	**१७०**	**२४२**	**३०**	**१६**	**१८**	**६६**	**४**	**८५**	**१०८१**

स्रोतः प्रदेश सहकारी रजिष्ट्रार तथा प्रशिक्षण कार्यालय, इनरुवा, सुनसरी।

अनुसूची ३.३: प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट नियमन हुने सहकारीको जिल्लागत विवरण (२०८१ फाल्गुनसम्मको)

सि.नं.	जिल्ला	प्रदेश मातहत			स्थानीय मातहत			कुल जम्मा		
		संख्या	सदस्य	रोजगारी	संख्या	सदस्य	रोजगारी	संख्या	सदस्य	रोजगारी
१	ताप्लेजुङ्ग	२१	६६८७	३२	१२६	१४९०३	४५	१४७	२१५९०	७७
२	पाँचथर	४२	११४७१	५३	२४४	३२८४३	२७५	२८६	४४३१४	३२८
३	इलाम	६९	११५७५	८८	४२८	६८३६७	५४२	४९७	७९९४२	६३०
४	झापा	३२९	८९५९८८	५९०७	४२३	२२२६४५	१३३४	७५२	१११८६३३	७२४१
५	मोरङ	२८४	२३५६८५	१३०६	७६३	२४१८५०	१८७४	१०४७	४७७५३५	३१८०
६	सुनसरी	१३६	१०८०४४	५९४	५६८	१९५७३९	१७०३	७०४	३०३७८३	२२९७
७	भोजपुर	१९	८८८	६	१४२	२५२३५	१९१	१६१	२६१२३	१९७
८	सोलुखुम्बु	१४	९२३	१०	७५	१३००८	३७	८९	१३९३१	४७
९	खोटाङ	२२	१९८८	९	१३९	१२०२२	१२३	१६१	१४०१०	१३२
१०	ओखलढुङ्गा	२६	४२९८	३१	१२०	५०००	१३९	१४६	९२९८	१७०
११	तेह्रथुम	३४	२४३२	२०	१२२	२२२१८	३१४	१५६	२४६५०	३३४
१२	धनकुटा	३०	६१३५	२९	२२८	१९५६१	१७६	२५८	२५६९६	२०५
१३	संखुवासभा	२०	३१४८	२२	१२८	२९६७७	१२१	१४८	३२८२५	१४३
१४	उदयपुर	३५	९९२६	६९	३३०	५२३३०	३३९	३६५	६२२५६	४०८
जम्मा		१०८१	१२९९१८८	८१७६	३८३६	९५५३९८	७२१३	४९१७	२२५४५८६	१५३८९

स्रोतः प्रदेश सहकारी रजिष्ट्रार तथा प्रशिक्षण कार्यालय, इनरुवा, सुनसरी।

अनुसूची ४.१ : छ वर्षको कोशी प्रदेशको कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य उत्पादनको स्थिति

क्र.स.	विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
प्रमुख कृषि उत्पादन (मेट्रिक टनमा)							
१	धान	१४९९२७७	१४७९३३४	१५९४०६५	१५८२७९८	१३३६२५७	१४३५५७८
२	मकै	७७०९८५	८३४०५८	८९४४४७	९३६८८३	९७२०७३	११३४८२७
३	गहुँ	१५९४९९	१५०९२१	१४८४४४	१४१८२६	१४७३३१	१३७८१६
४	कोदो	९२२८१	९३७७६	९७५३६	११५७२०	१०८३७५	८७३४४
५	फापर	२४४०	२९५५	२९३१	२९७८	५६५४	४७६०
६	आलु	९५४१७७	९८२९५५	९९१२७८	१०२१८३०	१०३१०३५	१०२२९५२
७	तरकारी	७४७६१५	७४९३१५	७७२९२४	८०५४१७	८१३१६९	८२४९७२.६
पशुपन्छी उत्पादन							
१	दुध (मेट्रिक टनमा)	४१४५४९	४३५५६६	४४७९५२	५२५१५५	५१००३०	५१४७५२
२	मासु (मेट्रिक टनमा)	६८५६५	६६१२०	७३८२८	८६६१९	७५८३३	७६०८८
३	अण्डा उत्पादन (गोटा - हजारमा)	१२९८६५	१२५५०१	१५४२१०	१४१९९३	११५२२१	११६७९०

स्रोतः उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, विराटनगर, २०८२

अनुसूची ४.२ : कोशी प्रदेशका प्रमुख वालीको उत्पादन र उत्पादकत्व

बाली	आ.व.२०७९/८०			आ.व.२०८०/८१		
	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व (मे.ट./हे.)	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व (मे.ट./हे.)
खाद्यान्न उत्पादन						
धान	३३२६१७	१३३६२५७	४.०	३२४४०१	१४३५५७८	४.४
मकै	२८४३४०	९७२०७३	३.४	२७५९५१	११३४८२७	४.१
गहुँ	५७२०१	१४७३३१	२.६	५२१८१	१३७८१६	२.६
कोदो	६५३७२	१०८३७५	१.७	५७३५७	८७३४४	१.५
फापर	३३७०	५६५४	१.७	२८९७	४७६०	१.६
जौ	१३१६	१७३३	१.३	९८६	१२९०	१.३
खाद्यान्न जम्मा	**७४४२१६**	**२५७१४२३**	**३.५**	**७१३७७३**	**२८०१६१५**	**३.९**
दलहन	**४०९२६**	**४५८३१**	**१.१**	**४३२८२**	**५३०८३**	**१.२**
तेलहन	**४३१९७**	**५२१०२**	**१.२**	**३७४०८**	**४३५३८**	**१.२**
आलु	**६१७९१**	**१०३१०३५**	**१६.७**	**६२१७४**	**१०२२९५२**	**१६.५**
तरकारी	**५२५६४**	**८१३१६९**	**१५.५**	**५३०३४**	**८२४९७३**	**१५.६**
फलफूल उत्पादन						
सुन्तलाजात फलफूल	१२८५७	६५८१८	७.५	१०९३३	८५३४	७.२
बर्षे फलफूल	१८३४६	१६२०३०	१०.२	१६१८१	१६३४४८	१०.१
हिउँदे फलफूल	५७७२	२७८१७	७.१	२८७४	२१०४४	७.३
फलफूल जम्मा	**३६९७५**	**२५५६६५**	**८.९**	**२६९९५**	**२८०८११**	**१०.४**
मसलाबाली उत्पादन						
अदुवा	८०३०	११७७११	१४.७	७४२५	१०२७१६	१३.८
लसुन	११७९	६५६१	५.६	११९९	६७८२	५.७
वेसार	२०६८	१३४८३	६.५	२०८५	१५२२३	७.३
अलैंची	१५८०४	७७६४	०.५	१४३८४	७५८२	०.५
मसलाबाली जम्मा	**२७०८१**	**१४५५१९**	**५.४**	**२५०९२**	**१३२३०२**	**५.३**

स्रोतः उद्योग, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

अनुसूची ४.३ कोशी प्रदेशका जिल्लाहरुमा अन्वेषण/पहिचान गरिएका खानी तथा खनिज पदार्थको विवरण

क्र.सं.	खनिज पदार्थ	जिल्ला	स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)
१	Acquamarine	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	२.००
२	Acquamarine	ताप्लेजुङ	मिक्वाखोला	४.७६
३	Acquamarine	भोजपुर	आमचोक	२.००
४	Copper	संखुवासभा	सभापोखरी	१२.००
५	Copper	संखुवासभा	भोटखोला	१.६२
६	Corundum	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	१.००
७	Dolomite	धनकुटा	खाल्सा छिन्ताङ सहिदभूमि	८.००
८	Dolomite	उदयपुर	त्रियुगा	१.८२
९	Garnet	संखुवासभा	सभापोखरी	२.००
१०	Granite	भोजपुर	राम प्रसाद राई गा.पा.	९.७३
११	Iron	धनकुटा	धनकुटा	९.००
१२	Iron	धनकुटा	छथर जोरपाटी	२.००
१३	Iron	धनकुटा	खाल्सा छिन्ताङ सहिदभूमि	१३.९०
१४	Kaoline	सोलुखुम्बु	खुम्बु पासाङल्हामू	१.००
१५	Limestone	उदयपुर	ताप्ली	१८.०९
१६	Limestone	उदयपुर	कटारी	४८.८२
१७	Limestone	उदयपुर	चौदण्डीगढी	१.९८
१८	Limestone	उदयपुर	रौतामाई	११.००
१९	Limestone	उदयपुर	त्रियुगा	०.९४
२०	Limestone	उदयपुर	उदयपुरगढी	१९.१४
२१	Limestone	तेह्रथुम	छथर	८.००
२२	Limestone	धनकुटा	खाल्सा छिन्ताङ सहिदभूमि	२२.२३
२३	Limestone	धनकुटा	धनकुटा	८.९४
२४	Limestone	धनकुटा	पाखीबास	४.००
२५	Limestone	धनकुटा	सागुरीगढी	७.८४
२६	Limestone	खोटाङ	बराहपोखरी	२०.४५
२७	Limestone	खोटाङ	हलेसी तुवाचुङ	१.००
२८	Limestone	इलाम	इलाम	५.००
२९	Quartz	संखुवासभा	मकालु	५.००
३०	Quartz	ताप्लेजुङ	फक्ताङलुङ	१.००
३१	Quartzite	सोलुखुम्बु	सोलुदुधकुण्ड	१.००
३२	Quartzite	उदयपुर	चौदण्डीगढी	०.९६
३३	Quartzite	ओखलढुङ्गा	खिजिदेम्बा	०.९९
३४	Ruby	इलाम	सन्दकपुर	२.००
३५	Talc	सोलुखुम्बु	दुधकोशी	०.९९
३६	Tourmaline	ताप्लेजुङ	सिदिङ्वा	२.००
३७	Tourmaline	संखुवासभा	सभापोखरी	४.००

स्रोतः खानी तथा भूगर्भ विभाग, २०८२

अनुसूची ४.४ कोशी प्रदेशमा वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष						जम्मा
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	
१	काठ उत्पादन (क्यु.फिट)	लाखमा	१२३	९७.३४	१३६.७९	१५७.६९	२४१.८५	२७५.५२	**१०३२.१९**
२	दाउरा	चट्टा	३५७८	२९३४	२७९८	२७५०	८१३७	६०२१	**२६२१८**
३	गैह्रकाष्ठ वन पैदावार (के.जि.)	हजार	२०५६	४४५९	६५७०	४०३८	४६०१.३३	५०१०	**२६७३४.३३**
४	नर्सरी मर्मत	गोटा	४०	२३	६१	५०	४७	५३	**२७४**
५	नर्सरी निर्माण	गोटा	६	२८	१२	९	१६	८	**७९**
६	विरूवा उत्पादन (संख्या)	लाख	३६५२	५४४५	५३०९	४४१८	३२०३	३३३५	**२५३६२**
७	वृक्षारोपण	हे.	३०	२५४	१२९.०३	१६५	११५.७४	१५१.८६	**८४५.६३**
८	वन क्षेत्रबाट प्राप्त राजश्व	रू. लाख	२२१४	१३४७	१९२६	३१३८	२४९६	१७८५	**१२९०६**
९	वन क्षेत्रबाट प्राप्त मु.अ.कर	रू. लाख	२५२५	३२४७	५०३२	५८३३	८१९८	८९१२	**३३७४७**
१०	प्रदेश सेवा शुल्क	रू लाखमा	०	०	०	३२८	५३६	८६२	**१७२६**
११	पुनःरोपण	हे.		५६.५५	५२.५	९९	५०.५	४१.२८	**२९९.८३**
१२	एकिकृत भू स्खलन नियन्त्रण	स्थान	४०	४०	२४	१६	१४	२०	**१५४**
१३	बायो इन्जिनियरिङ खोला किनारा संरक्षण	कि.मि.	३०.५	२६	२	१०.७	६.५	१७.५	**९३.२**
१४	सिमसार पोखरी तथा जलाधार व्यवस्थापन	वटा	१८	३१	१	३९	९	२	**१००**
१५	खानेपानी तथा सिंचाई जलाधार व्यवस्थापन	स्थान	१५	२८	१२	३	४	३	**६५**
१६	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन नमुना गाउँ कार्यक्रम	स्थान	३	११	९	१६	१०	४	**५३**
१७	सडक सँग भू संरक्षण	कि.मि.	१८.५	९	५.५	९	६.५	८.५	**५७**
१८	एकिकृत सुख्खा क्षेत्र व्यवस्थापन	स्थान	३	१५	८	६	६	५	**४३**
१९	पर्यापर्यटन/ हरित उद्यान निर्माण	संख्या	१९	१४	६	६	१२	१५	**७२**
२०	सामुदायिक वनको कार्ययोजना नवीकरण	संख्या	५७५		२१४	६६९	३४४	४८४	**२२८६**
२१	कवुलियती वनको कार्ययोजना नवीकरण	संख्या			९०	१६७	१२०	१२८	**५०५**
२२	आकस्मिक भू-संरक्षण कार्यक्रम	संख्या	१६	८	१३	४	४	८	**५३**
२३	सामुदायिक वन समूह गठन	संख्या	३३		६	१५	७	१२	**७३**
२४	वन अतिक्रमण नियन्त्रण	हे.	७	९.०४	६	६१	२१.३३	४.२५	**१०८.६२**
२५	चुरे नदी प्रणाली संरक्षण	प्याकेज	६		१	१	०	१	**९**
२६	आपुर्ति समितिबाट काठ वितरण (क्यु.फिट)	हजार	४१.९७	२८.११८	३९.६५	४८.२६	४५.८४	३७.३	**२४१.१३८**
२७	आपुर्ति समितिबाट दाउरा वितरण (चट्टा)	चट्टा	३७.५	२९.५	७५.५	५३.२५	६९	२८	**२९२.७५**
२८	वन क्षेत्रबाट/हरित रोजगारी सृजना	जना	५१३१	६४२०	९२७५	७७४६	१०५५५	११८३०	**५०९५७**
२९	वन्यजन्तुका लागि पोखरी निर्माण	संख्या		१	३	२४	७	९	४४

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, विराटनगर।

अनुसूची ४.५ कोशी प्रदेशमा भूमिहीन दलित, सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको विवरण (२०८१ चैत्र मसान्तसम्म)

क्र.सं.	जिल्ला	लगत सङ्कलन संख्या				जग्गा धनी दर्ता प्रमाण पुर्जा वितरण संख्या					वितरण भएको क्षेत्रफल (ब.मि.)	राजस्व रु.लाखमा
		भूमिहीन दलित	भूमिहीन सुकुम्बासी	अव्यवस्थित बसोबासी	जम्मा	भूमिहीन दलित	भूमिहीन सुकुम्बासी	अव्यवस्थित बसोबासी	बाँकी काम	जम्मा		
१	उदयपुर	१४०	३३८	२९४	**७७२**							
२	तेह्रथुम	६५	१०६	४८९९	**५०७०**							
३	ताप्लेजुङ	११९	४९६	१४१२१	**१४७३५**				२३	**२३**	९९५०३.२२	७.८५
४	सुनसरी	५२	१०१	५६	**२०९**	७	१९			**२६**	४१२९	
५	सोलुखुम्वु	२१	३९	५१४	**५७४**							
६	संखुवासभा	११०	३५६	३०५९	**३५२५**							
७	पाँचथर	३४	१३१	६७३	**८३८**							
८	ओखलढुङ्गा	४१	१६३	४९६	**७००**							
९	मोरङ	१२	१३२	१३	**१५७**							
१०	खोटाङ	१०	४५	२	**५७**							
११	झापा	**२४२२**	**५५८२**	४०५१३	**४८५१७**	११				**११**	१९१३.३६	
१२	ईलाम	२७७४	१४९३०	३४०४७	**५१७५१**	७	८९	६०	९५	**२५१**	७७१५७३३.२४	२४७.८८
१३	धनकुटा	९००८	१८४७९	३७५८९	**६५०७६**	५१		४७	१०२	**२००**	१९१४८५.९५	४५०.६८
१४	भोजपुर	६१२७	१३०३४	१९९८६	**३९१४७**		६			६		
जम्मा		**२०९३५**	**५३९३२**	**१५६२६२**	**२३११२८**	**७६**	**११४**	**१०७**	**२२०**	**५१७**	**८०१२७६४.८**	**७०६.४१**

स्रोतः भूमि समस्या समाधान आयोग, काठमाडौं, २०८२

अनुसूची-४.६ वैदेशिक रोजगारको लागि नयाँ श्रम स्वीकृति लिनेको जिल्लागत विवरण

क.सं.	जिल्ला	आ.व.२०७८/७९			आ.व.२०७९/८०			आ.व.२०८०/८१		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	भोजपुर	२७९८	५४०	३३३८	५७०७	६९२	६३९९	४३९८	६१३	५०११
२	धनकुटा	२१८८	४४७	२६३५	४६२१	६४८	५२६९	३५३४	६३५	४१६९
३	ईलाम	३०६०	९७१	४०३१	५२७०	१३६२	६६३२	४८६८	१५८७	६४५५
४	झापा	१०३००	३२५८	१३५५८	१५६७९	४०२७	१९७०६	१५४०६	४५५४	१९९६०
५	खोटाङ्ग	३७३३	५६२	४२९५	५९०७	६१४	६५२१	४९३३	६०३	५५३६
६	मोरङ्ग	१०२९४	२३६३	१२६५७	१४६५३	२६९६	१७३४९	१५०४५	३१५७	१८२०२
७	ओखलढुङ्गा	१९९१	४७१	२४६२	३३२५	४५४	३७७९	२८२८	५१८	३३४६
८	पाँचथर	२९४७	५७५	३५२२	५४२६	६८८	६११४	३७२३	६१८	४३४१
९	संखुवासभा	१९१९	४४३	२३६२	३९९९	५१२	४५११	३०८५	५१०	३५९५
१०	सोलुखुम्बु	१३५४	७३७	२०९१	२५६४	८९२	३४५६	१८७२	७६६	२६३८
११	सुनसरी	८८६४	१८४६	१०७१०	११४८८	१४२२	१२९१०	१२१०१	१६०४	१३७०५
१२	ताप्लेजुङ्ग	१५८५	३५०	१९३५	२९१४	३८१	३२९५	२४६८	३५२	२८२०
१३	तेह्रथुम	१३२५	३०४	१६२९	२८३४	२५१	३०८५	२०११	२६१	२२७२
१४	उदयपुर	४४९२	९०६	५३९८	७२१०	१०४५	८२५५	६७९२	१२२३	८०१५
जम्मा		**५६८५०**	**१३७७३**	**७०६२३**	**९१५९७**	**१५६८४**	**१०७२८१**	**८३०६४**	**१७००१**	**१०००६५**

स्रोतः वैदेशिक रोजगार विभाग, काठमाडौं।

अनुसूची ४.७ प्रदेशमा रहेका वन क्षेत्रको जिल्लागत विवरण (क्षेत्रफल हेक्टरमा)

क्र.सं.	जिल्ला	सामुदायिक वन			कबुलियती वन			निजी वन		धार्मिक वन		साझेदारी/चक्ला वन		सरकारद्वारा व्यवस्थित वन
		सङ्ख्या	क्षेत्रफल	उपभोक्ता घरधुरी	सङ्ख्या	क्षेत्रफल	उपभोक्ता घरधुरी	सङ्ख्या	क्षेत्रफल	सङ्ख्या	क्षेत्रफल	सङ्ख्या	क्षेत्रफल	सङ्ख्या
१	ताप्लेजुङ	१२८	९७३१.६०	६००८				३३	२७.२८					
२	पाँचथर	१८३	१६१९२.८५	१८७५३	४५६	३२४.८४	३०८२	२८	२९.७५	२	१७.३७			
३	इलाम	२४३	४९९५७.८६	४१३७१				७७	६७.९८२१	१	२०४.२८			
४	झापा	५९	१५८३१.२४	४६६५८	२	११३.६	०	४३६	४१२.८०२					
५	संखुवासभा	२८९	३८४८५.२३	३०१९४				१३	१७.९८१६	२	११.३०१			
६	भोजपुर	५६५	४५३१९.४८	५११५४	१९५	७५९.६२	१५७६	४६	३७.९३२	४	३.०२			
७	तेह्रथुम	३३९	१९१२४.७७	२८५४६	१२३	३४०.७३	१३०५	२१	१९.५					
८	धनकुटा	३८७	२९८४५.६३	४५५७०				७५	९८.७२१	३	३०.४१८			१
९	सुनसरी	७३	११२१५.५९	४०९०६				४४५	२९२.४६	१२	५९.५२	१		
१०	मोरङ	१३७	२२३२९.०९	६९८२२				५८९	७३६.८९३	१२	४६.९२७	४	७२६२.५	
११	सोलुखुम्बु	१७४	३३४५७.९०	२७०३५	६	९.१९	७७	१००	१८५.५	४	८८.९५			
१२	ओखलढुंगा	३५६	३८३७४.२८	४६७६३	१९२	१३९९.३४	२०५४	३६	३३.३२२	१	११.४८			
१३	खोटाङ	४१९	९२८६६.४८	५१६०९	२३७	९०१.०२	२२५५	९	८.९	१	०.८			
१४	उदयपुर	३६८	८४३१९.८९	७६१४६				१६९	७३.५७	४	११.८			
जम्मा		**३७२०**	**५०७०५१.८९**	**५८०५३५**	**१२११**	**३८४८.३४**	**१०३४९**	**२०७७**	**२०४२.५९३७**	**४६**	**४८५.८६६**	**५**	**७२६२.५**	**१**

स्रोतः पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

अनुसूची ४.८ प्रदेश सरकारबाट निर्माण भएका सडक तथा पुलको विवरण

आर्थिक वर्ष	बहुवर्षीय सडक सम्पन्न संख्या	सडक निर्माण सम्पन्न भएका (कि.मि)						पुल निर्माण सम्पन्न (सङ्ख्या)		ट्र्याक ओपन (कि.मि)
		मर्मत	ग्राभेल	कच्ची	RCC/PCC	सोलिङ	कालोपत्रे	मोटरेवल	झोलुङ्गे	
२०७५/७६	-	६०१	१२८.९	१८१.३	०.५९		२६.१८	१०	७	७.५
२०७६/७७	-	६१.५४	२११.३५	४७७.८२	३.९५	४.१८	५२.२१	१२	२९	१४२.६
२०७७/७८	-	५१.१३	१७५.३१	१०९.१९	२.४	२.७६	४०.६१	८	४४	५५.१९
२०७८/७९	३	१०६.१६	३८०.१९	९१.०७	१.५३	९.९५	९८.७२	२५	२५	४९.०८
२०७९/८०	१३	२०४.११	२५९.३९	१४१.५५	५.७६	२२.५	२०६.४८	१९	५४	९८.५३
२०८०/८१	१३	९३	२०६.०१	१९८.५१	८.१८	५३.६५	१२६.७	१५	५९	४४.२
२०८१/८२*	९	२.३	५९.४२	१.५	२.४५	०	६१.३४	४	६	२.८
जम्मा	३८	११११९.२४	१४२०.५७	१२००.९४	२४.८६	९३.०४	६१२.२४	९३	२२४	३९९.९

स्रोतः भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, कोशी प्रदेश, २०८२

*चैत्र मसान्तसम्म

अनुसूची ५.१: सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	जेष्ठ नागरिक ६८ बर्ष	जेष्ठ नागरिक ६० बर्ष दलित	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	विधवा महिला	क वर्गको अपाङ्ग	ख वर्गको अपाङ्ग	दलित वालवालिका	लोपोन्मुख जनजाति	जम्मा लाभग्राही संख्या
१	ताप्लेजुङ	७९५७	४२१	९६१	१४३६	४२४	९३३	७९२	०	१२९२४
२	पाँचथर	१२०९६	५५९	१३८३	२२८६	४२२	१११८	९४५	०	१८८०९
३	ईलाम	२०८४५	९०४	२०८०	३३९०	६१६	१६५६	११९१	३०८१	३३७६३
४	झापा	६४७३०	२९३१	६७७७	१४३२७	२७४३	४४७६	४०६०	६४४१	१०६४८५
५	संखुवासभा	११६९४	७६१	१२९६	२०४८	५७०	१३१३	१२१५	०	१८८९७
६	तेह्रथुम	७१०९	५२१	८१४	११७९	३१२	६२५	७७८	०	११३३८
७	भोजपुर	१३२७६	९३३	१४६६	२१८५	४७०	१११४	१४२०	२३	२०८८७
८	धनकुटा	११११६३	६७०	१४१७	२१४२	५०४	१४५१	९६५	०	१८३१२
९	मोरङ	६५२९८	५३५३	८३५८	१६४०१	२८५७	५२५५	८६५३	१२	११२१८७
१०	सुनसरी	४५०५६	३५७८	५९११	१२८९९	१५३२	४२७२	७६६२	६	८०९१६
११	सोलुखुम्बु	८५६९	४६२	९१८	१७५४	४६८	९८१	१०२०	०	१४१७२
१२	खोटाङ	१५६०७	१११६	१४२१	२२२३	७६०	१५४७	२३६१	०	२५०३५
१३	ओखलढुङ्गा	१३०२०	९०३	११५४	२०७३	८१४	१४९६	१८१२	०	२१२७२
१४	उदयपुर	२०७९५	१९३२	२२३७	४५४१	११९९	२४२६	३९५०	५४	३७१३४
जम्मा		**३१७२१५**	**२१०४४**	**३६१९३**	**६८८८४**	**१३६९१**	**२८६६३**	**३६८२४**	**९६१७**	**५३२१३१**
मासिक भत्ता दर		४०००	२६६०	२६६०	२६६०	३९९०	२१२८	५३२	३९९०	
अनुमानित मासिक खर्च रु. करोडमा		१२६.८९	५.६०	९.६३	१८.३२	५.४६	६.१०	१.९६	३.८४	१७७.७९
अनुमानित वार्षिक भुक्तानी रु. करोडमा		१५२२.६३	६७.१७	११५.५३	२१९.८८	६५.५५	७३.१९	२३.५१	४६.०५	२१३३.५१

स्रोतः राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, २०८२

नोटः ज्येष्ठ नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता दिने उमेर आर्थिक वर्ष २०७८/७९ सम्म ७० वर्ष भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० बाट ६८ वर्ष कायम भएको ।

अनुसूची ६.१ प्रदेश लोक सेवा आयोगबाट पदपूर्तिका लागि सिफारिसको विवरण

तह	आ.व.२०७८/७९ स्थानीय तह			आ.व.२०७९/८० स्थानीय तह			आ.व.२०८०/८१ स्थानीय तह			आ.व.२०८०/८१ प्रदेश तह			आ.व.२०८१/८२* स्थानीय तह			आ.व.२०८१/८२* प्रदेश तह		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
आधारभूत																३९	१८२	२२१
चौथो	३५	१०९	१४४	४७	७१	११८	३२४	३३२	६५६				१०	२१	३१	५	२१	२६
पाँचौ	२७	१०९	१३६	६३	१३६	१९९	१३३	२४५	३७८	२	४	६	६	२७	३३	१४	५६	७०
छैटौ				१५	७७	९२	१०	१८	२८									
सातौ																	४	४
आठौ										१०	१२	२२						
नवौ																५	२०	२५
कुल जम्मा	**६२**	**२१८**	**२८०**	**१२५**	**२८४**	**४०९**	**४६७**	**५९५**	**१०६२**	**१२**	**१६**	**२८**	**१६**	**४८**	**६४**	**६३**	**२८३**	**३४६**

स्रोतः प्रदेश लोक सेवा आयोग, कोशी प्रदेश विराटनगर, २०८२

*२०८१ चैत्रसम्म

अनुसूची ६.२: कोशी प्रदेशमा व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण

क.सं.	जिल्ला	आर्थिक वर्ष २०८०/८१						आर्थिक वर्ष २०८१/८२*					
		जन्म	मृत्यु	विवाह	बसाइसराई	सम्बन्ध विच्छेद	जम्मा	जन्म	मृत्यु	विवाह	बसाइसराई	सम्बन्ध विच्छेद	जम्मा
१	ताप्लेजुङ	६४५६	८२६	९२९	१०१०	१४९	९३७०	६६३७	३९९	३९८	८३५	७४	८३४३
२	पाँचथर	१३२०९	१६८८	१७२६	१२८८	२६१	१८१७२	९७९८	५६४	६७५	१०९०	१२४	१२२५१
३	इलाम	१६३१२	२०९८	२४३३	१५०३	३९०	२२७३६	११९१२	७७५	९२८	११५१	१७४	१४९४०
४	संखुवासभा	११२८७	१३३३	१४४७	११६६	२०९	१५४४२	७७७८	५०१	५८०	८२३	८७	९७६९
५	तेह्रथुम	७६८०	९१३	९३६	९०२	१५२	१०५८३	५४१५	३३२	३५५	६५१	६४	६८१७
६	धनकुटा	१०६५४	१२८८	१३३६	९५२	२५३	१४४८३	८६१२	५२५	५०७	६५९	९५	१०३९८
७	भोजपुर	१४०५४	१७२०	१८०४	१५३३	१९१	१९३०२	९४२५	५६४	६५१	१०९१	१०३	११८३४
८	खोटाङ	१८६०३	१६०४	२२४४	१६६४	२३३	२४३४८	११९३३	६१५	८८३	११८४	९४	१४७०९
९	सोलुखुम्बु	८७२०	१२४७	१६१२	३६३	७४	१२०१६	५७१८	३३४	३९६	२६१	४२	६७५१
१०	ओखलढुङ्गा	१२३८४	१३४६	१८०५	६६४	१३३	१६३३२	८१५३	५८०	५९६	४६७	४४	९८४०
११	उदयपुर	२२८९६	२२३९	३३०८	२५६९	३९२	३१४०४	१५६०१	८४७	१२००	१९३८	१५४	१९७४०
१२	झापा	५७४३०	६४७०	८९२४	८३५८	११४२	८२३२४	४१०४६	२२६२	२९३४	६६८३	४३१	५३३५६
१३	मोरङ	६२९५८	७९२५	१०७४६	८४७२	११८७	९१२८८	४२९६८	२५३७	३३१२	५९२४	४३८	५५१७९
१४	सुनसरी	५२३९५	५५६१	८१८४	८२८४	९३९	७५३६३	३४५०१	१९६०	२६१२	५२६०	३६२	४४६९५
जम्मा		**३१५०३८**	**३६२५८**	**४७४३४**	**३८७२८**	**५७०५**	**४४३१६३**	**२१९४९७**	**१२७९५**	**१६०२७**	**२८०१७**	**२२८६**	**२७८६२२**

स्रोतः राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, २०८२

*चैत्र मसान्तसम्म

प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर